

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

3º EDUCACIÓN PRIMARIA

CEIP FONTES-BAÍÑA

CURSO 2021-2022

ÍNDICE

- 1. LEXISLACIÓN VIXENTE.**
- 2. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN.**
- 3. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE.**
- 4. CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS PARA O CURSO.**
- 5. ÁREAS CURRICULARES.**
 - 5.1. CIENCIAS NATURAIS.
 - 5.2. CIENCIAS SOCIAIS.
 - 5.3. LINGUA GALEGA
 - 5.4. LINGUA CASTELÁ
 - 5.5. MATEMÁTICAS
 - 5.6. PLÁSTICA
 - 5.7. TEMPORALIZACIÓN.
 - 5.8. GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN PARA SUPERAR A MATERIA.
- 6. PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN.**
 - 6.1. CRITERIOS SOBRE A AVALIACIÓN, A CUALIFICACIÓN E A PROMOCIÓN DO ALUMNADO.**
- 7. METODOLOXÍA.**
 - 7.1. ACTIVIDADE LECTIVA PRESENCIAL.
 - 7.2. ACTIVIDADE LECTIVA SEMIPRESENCIAL.
 - 7.3. ACTIVIDADE LECTIVA NON PRESENCIA.
 - 7.4. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS.
 - 7.5. DESEÑO DA AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS OU COLECTIVAS QUE SE POIDAN ADOPTAR COMO CONSECUCENCIA DOS SEUS RESULTADOS.
- 8. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE.**

- 9. CONCRECIÓN DOS ELEMENTOS TRANSVERSAIS.**
- 10. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES.**
- 11. APLICACIÓN DOS PLANS E PROXECTOS DO CENTRO.**
- 12. MECANISMOS DE REVISIÓN, DE AVALIACIÓN E DE MODIFICACIÓN DAS PROGRAMACIÓNS DIDACTICAS EN RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA.**
- 13. PLAN E ACTIVIDADES DE REFORZO OU RECUPERACIÓN PARA O ALUMNADO QUE REPITE.**
- 14. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE DE PT E AL.**
 - 14.1. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE DE PT.
 - 14.2. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE DE AL.
- 15. PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA DE INGLÉS.**
- 16. PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA DE EDUCACIÓN FÍSICA.**
- 17. PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA DE EDUCACIÓN MUSICAL.**
- 18. PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA DE RELIXIÓN CATÓLICA.**
- 19. PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA DE VALORES.**

1.- LEXISLACIÓN VIXENTE.

Nivel estatal

[Lei Orgánica 8/2013, de 9 de decembro, para a mellora da calidade educativa.](#)

BOE, n.º 295, de 10 de decembro de 2013.

[Real Decreto 126/2014, de 28 de febreiro, polo que se establece o currículo básico da educación primaria.](#)

BOE, n.º 52, de 1 de marzo de 2014.

Nivel autonómico

Comunidade autónoma de Galicia

[DECRETO 105/2014, de 4 de setembro, polo que se establece o currículo da educación primaria na comunidade autónoma de Galicia.](#)

DOG, n.º 171, de 9 de setembro de 2014.

[ORDE 9 DE xuño do 2016 pola que se regula a avaliación e a promoción do alumnado que cursa Educación Primaria na Comunidade Autónoma de Galicia.](#)

2.- INTRODUCCIÓN.

O grupo-aula ao que vai dirixida esta programación didáctica está formado por 14 alumno/as (5 nenos e 9 nenas) dos que destacamos as seguintes particularidades:

Hai un grupo de 11 alumnos bastante homoxéneo e que promocionou de segundo cun bo nivel académico. Dentro deste grupo hai unha nena que xa repetiu segundo e que agora mesmo presenta un nivel homoxéneo co resto do grupo.

Hai 3 alumnos repetidores. Dous proceden do propio centro e un é de nova incorporación e presenta, a priori, dificultades de integración e carencia de motivación.

O nivel de competencia curricular do grupo pódese resumir do seguinte modo:

- 11 alumnos/as teñen un **nivel de competencia curricular axeitado á súa idade**, sendo nenos/as motivados pola adquisición dos contidos, ampliación da información, e con familias implicadas no proceso educativo.
- 2 alumnos/as teñen un **nivel baixo de competencia curricular**. Os dous son repetidores. Un é bastante inmaduro e presenta bastantes problemas de comprensión e moita dependencia para a realización de calquera mínima tarefa. Outra é máis autónoma e carece de hábitos e de traballo e ten dificultades para organizarse, ademais de pouca colaboración dende o entorno familiar.
- 1 alumna presenta un nivel curricular **moi baixo**. Tamén é repetidora e amosa ademais problemas para socializar dentro do grupo e tamén cos adultos.

3. CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS PARA O CURSO.

A Educación Primaria contribuirá a desenvolver nos nenos e nas nenas as capacidades que lles permitan:

- a) Coñecer e apreciar os valores e as normas de convivencia, aprender a obrar de acordo con elas, prepararse para o exercicio activo da cidadanía e respectar os dereitos humanos, así como o pluralismo propio dunha sociedade democrática.
- b) Desenvolver hábitos de traballo individual e de equipo, de esforzo e de responsabilidade no estudo, así como actitudes de confianza en si

mesmo/a, sentido crítico, iniciativa persoal, curiosidade, interese e creatividade na aprendizaxe, e espírito emprendedor.

- c) Adquirir habilidades para a prevención e para a resolución pacífica de conflitos que lles permitan desenvolverse con autonomía no ámbito familiar e doméstico, así como nos grupos sociais cos que se relacionan.
- d) Coñecer, comprender e respectar as diferentes culturas e as diferenzas entre as persoas, a igualdade de dereitos e oportunidades de homes e mulleres e a non discriminación de persoas con discapacidade nin por outros motivos.
- e) Coñecer e utilizar de xeito apropiado a lingua galega e a lingua castelá, e desenvolver hábitos de lectura en ambas as linguas.
- f) Adquirir en, polo menos, unha lingua estranxeira a competencia comunicativa básica que lles permita expresar e comprender mensaxes sinxelas e desenvolverse en situacións cotiás.
- g) Desenvolver as competencias matemáticas básicas e iniciarse na resolución de problemas que requiran a realización de operacións elementais de cálculo, coñecementos xeométricos e estimacións, así como ser quen de aplicalos ás situacións da súa vida cotiá.
- h) Coñecer os aspectos fundamentais das ciencias da natureza, as ciencias sociais, a xeografía, a historia e a cultura, con especial atención aos relacionados e vinculados con Galicia.
- i) Iniciarse na utilización, para a aprendizaxe, das tecnoloxías da información e da comunicación, desenvolvendo un espírito crítico ante as mensaxes que reciben e elaboran.
- j) Utilizar diferentes representacións e expresións artísticas e iniciarse na construción de propostas visuais e audiovisuais.
- k) Valorar a hixiene e a saúde, aceptar o propio corpo e o das demais persoas, respectar as diferenzas e utilizar a educación física e o deporte como medios para favorecer o desenvolvemento persoal e social.

- l) Coñecer e valorar os animais máis próximos ao ser humano e adoptar modos de comportamento que favorezan o seu coidado.
- m) Desenvolver as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como unha actitude contraria á violencia, aos prexuízos de calquera tipo e aos estereotipos sexistas e de discriminación por cuestións de diversidade afectivo-sexual.
- n) Fomentar a educación viaria e actitudes de respecto que incidan na prevención dos accidentes de tráfico.
- ñ) Coñecer, apreciar e valorar as singularidades culturais, lingüísticas, físicas e sociais de Galicia, poñendo de relevancia as mulleres e homes que realizaron achegas importantes á cultura e á sociedade galegas.

4. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE.

As competencias clave recóllense na Lei Orgánica 8/2013, de 9 de decembro, para a mellora da calidade educativa. Sendo estas as seguintes:

- Comunicación lingüística (CCL).
- Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT).
- Competencia dixital (CD).
- Aprender a aprender (CAA).
- Competencias sociais y cívicas (CSC).
- Sentido de la iniciativa y espíritu emprendedor (CSIE).
- Conciencia y expresiones culturales (CEC).

Os estándares recollidos nas diferentes materias así como os contidos a adquirir nas mesmas fomentarán o desenvolvemento das competencias clave.

5.- ÁREAS CURRICULARES.

5.1.CIENCIAS NATURAIS

Estándares	Indicador mínimo de logro	T 1	T 2	T 3	CC
3º-CNB1.1.1 - Busca, selecciona e organiza a información importante, obtén conclusións e comunica o resultado de forma oral e escrita de maneira ordenada, clara e limpa, en diferentes soportes.	Busca, selecciona e organiza a información importante e comunica o resultado de forma oral e escrita de maneira ordenada, clara e limpa, en diferentes soportes.	X	X	X	CAA CCL CMCCT CSIEE CD
3º-CNB1.1.2 - Manifesta certa autonomía na observación, planificación e execución de accións e tarefas e ten iniciativa na toma de decisións.	Manifesta certa autonomía na observación, planificación e execución de accións e tarefas e te iniciativa na toma de decisións.	X	X	X	CCA CMCCT CSIEE
3º-CNB1.2.1 - Establece conxecturas de sucesos ou problemas do seu contorno mediante a observación obtén unha información.	Obtén conclusións a partir de observacións.	X	X	X	CCA CMCCT CSIEE
3º-CNB1.3.1 - Coñece e aplica estratexias para estudar e traballar de forma eficaz individualmente e en equipo, amosando habilidades para a resolución pacífica de conflitos.	Coñece e aplica estratexias para estudar e traballar de forma eficaz individualmente e en equipo.	X	X	X	CAA CMCT CSC
3º-CNB2.1.1 - Explica a morfoloxía externa do propio corpo, o seu funcionamento nun sentido global e os cambios nas distintas etapas da vida.	Coñece as partes que forman a cabeza, o tronco e as extremidades e recoñece as etapas da vida.		X		CMCCT
3º-CNB2.1.2 - Coñece os principais órganos vitais e entende a súa importancia no funcionamento do organinmo.	Coñece órganos vitais e a súa función: cerebro, corazón, pulmóns estómago e riles.		X		CMCCT
3º-CNB2.2.1 - Emprega hábitos de hixiene, de exercicio e de alimentación sa na escola.	Emprega hábitos de hixiene, de exercicio e de alimentación sa na escola.	X	X	X	CMCCT CSC
3º-CNB2.2.2 - Recoñece algúns factores causantes das enfermidades máis habituais (caries, catarros, gripe e obesidade) e aplica actuacións para á súa prevención.	Recoñece algúns factores causantes das enfermidades máis habituais (caries, catarro, gripe e obesidade) e aplica actuacións para a súa prevención.	X	X	X	CMCCT
3º-CNB2.3.1 - Clasifica alimentos en función dos nutrientes principais.	Coñece os nutrientes principais.		X		CMCCT
3º-CNB2.3.2 - Diferencia entre dieta equilibrada e non equilibrada e elabora un menú saudable na escola.	Diferencia entre dieta equilibrada e non equilibrada.		X		CMCCT CSC

5.2.CIENCIAS SOCIAIS

Estándares	Indicador mínimo de logro	T 1	T 2	T 3	CC
3º-CSB1.1.1 - Busca información (empregando as TIC e outras fontes directas e indirectas), selecciona a relevante, a organiza, analiza, obtén conclusións sinxelas e as comunica oralmente e/ou por escrito.	Busca información, selecciona a relevante, a organiza, obtén conclusións sinxelas e as comunica oralmente e/ou por escrito	X	X	X	CAA CCL CD CMCCT
3º-CSB1.1.2 - Manifesta autonomía na planificación e execución de accións e tarefas coidando a súa presentación, ten iniciativa na toma de decisións e asume responsabilidades	Manifesta autonomía na planificación e execución de accións e tarefas coidando a súa presentación.	X	X	X	CSIEE CAA CMCCT
3º-CSB1.3.1 - Identifica a terminoloxía propia da área e comprende textos sinxelos de carácter social, xeográfico e histórico.	Identifica a terminoloxía propia da área e comprende textos sinxelos de carácter social, xeográfico e histórico.	X	X	X	CSC CAA CMCCT
3º-CSB2.1.1 - Identifica, localiza os elementos principais do Sistema Solar: o Sol, os planetas e recoñece algunha das súas características básicas empregando as TIC.	Identifica, localiza os elementos principais do Sistema Solar: o Sol, os planetas	x			CCL CMCCT CSC
3º-CSB2.1.2 - Participa en actividades individuais e de grupo e, emprega estratexias de traballo cooperativo adoitando un comportamento responsable, construtivo e solidario e respecta os principios básicos do funcionamento democrático.	Participa en actividades individuais e de grupo e, emprega estratexias de traballo cooperativo adoitando un comportamento responsable, construtivo e solidario.	X	X	X	CMCCT CD
3º-CSB2.2.1 - Describe de forma sinxela os movementos terrestres, o eixe do xiro e os polos xeográficos.	Describe de forma sinxela os movementos terrestres, o eixe do xiro e os polos xeográfico	X			CMCCT CCL
3º-CSB2.2.2 - Expón, de maneira sinxela, como se produce o cambio entre o día e a noite e as estacións do ano como consecuencia dos movementos terrestres.	Expón, de maneira sinxela, como se produce o cambio entre o día e a noite e as estacións do ano como consecuencia dos movementos terrestres.	X			CMCCT CCL
3º-CSB2.2.3 - Identifica a Lúa como satélite da Terra e describe algunha das súas característica principais.	Identifica a Lúa como satélite da Terra e describe algunha das súas características principais (polo menos dúas).	X			CMCCT CCL
3º-CSB2.3.1 - Identifica, nomea e describe as capas da Terra.	Identifica e nomea as capas da Terra.	X			CMCCT CCL
3º-CSB2.3.2 - Explica que é un volcán e que acontece cando entra en erupción e nomea algunha medida para previr danos.	Explica que é un volcán e que acontece cando entra en erupción.	X			CMCCT CCL CAA
3º-CSB2.4.1 - Recoñece as distintas formas de representación da Terra, planos, mapas, planisferios e globos terráqueos.	Recoñece as distintas formas de representación da Terra, planos, mapas, planisferios e globos terráqueos.		X		CMCCT CCL
3º-CSB2.5.1 - Diferencia entre plano, mapa e planisferios, interpreta	Diferencia entre plano, mapa e planisferios, interpreta unha	X			CMCCT

5.3. LINGUA GALEGA

Estándares	Indicador mínimo de logro	T 1	T 2	T 3	CC
3º-LGB1.1.1 - Comprende as ideas principais dun texto oral sinxelo dos medios de comunicación, extraendo o sentido global da mensaxe.	Comprende as ideas principais dun texto oral sinxelo.	X	X	X	CCL CAA
3º-LGB1.1.2 - Identifica quen, que e onde nunha noticia.	Identifica quen, que e onde nunha noticia.		X	X	CCL CAA
3º-LGB1.1.3 - Elabora un breve resumo, a partir de preguntas, dun texto oral sinxelo e valora os informativos da radio e da televisión como fonte de información.	Elabora un breve resumo, a partir de preguntas, dun texto oral sinxelo.			X	CCL CSC
3º-LGB1.2.1 - Usa e manexa documentos impresos, audiovisuais e dixitais para obter a información máis importante e necesaria.	Usa e manexa documentos impresos, audiovisuais e dixitais para obter a información.		X	X	CCL CD CAA CSC
3º-LGB1.2.2 - Selecciona informacións relevantes dos documentos audiovisuais para realizar tarefas de aprendizaxe	Selecciona informacións relevantes dos documentos audiovisuais.	X	X	X	CCL CD CAA CSIEE
3º-LGB1.3.1 - Participa nunha conversa entre iguais, comprendendo o que di o interlocutor e intervindo adecuadamente.	Participa nunha conversa entre iguais, comprendendo o que di o interlocutor e intervindo adecuadamente.	X	X	X	CCL CAA CSC CSIEE
3º-LGB1.3.2 - Sigue unha exposición da clase e extrae o sentido global e as	Sigue unha exposición da clase e extrae as	X	X	X	CCL

informacións máis relevantes, preguntando se é necesario para verificar a súa comprensión.	informacións máis relevantes.				CAA
3º-LGB1.3.3 - Elabora e produce textos orais sinxelos (explicacións, breves exposicións, narracións curtas...) presentando as ideas cunha coherencia lineal elemental e responde preguntas aclaratorias elementais sobre o seu contido.	Produce textos orais sinxelos (explicacións, breves exposicións, narracións curtas...) presentando as ideas cunha coherencia.		X	X	CCL CSIEE CAA
3º-LGB1.3.4 - Participa no traballo en grupo.	Participa no traballo en grupo.	X	X	X	CCL CSIEE CAA CCL
3º-LGB1.4.1 - Atende as intervencións dos e das demais, en conversas e exposicións sen interromper.	Atende as intervencións dos e das demais, sen interromper.	X	X	X	CCL CSC
3º-LGB1.4.2 - Respecta as opinións da persoa que fala.	Respecta as opinións da persoa que fala.	X	X	X	CCL CSC
3º-LGB1.5.1 - Respecta as quendas de palabra nos intercambios orais.	Respecta as quendas de palabra nos intercambios orais.	X	X	X	CCL CSC CAA
3º-LGB1.5.2 - Respecta as opinións das persoas participantes nos intercambios orais.	Respecta as opinións das persoas participantes nos intercambios orais.	X	X	X	CCL CSC CCEC
3º-LGB1.5.3 - Utiliza a lingua galega en calquera situación de comunicación dentro da aula e valora o seu uso fóra dela.	Utiliza a lingua galega dentro da aula.	X	X	X	CCL CSC CCEC
3º-LGB1.5.4 - Emprega unha postura e xestualidade que transmite predisposición para interactuar cos demais.	Emprega unha postura e xestualidade que transmite predisposición para interactuar cos demais.	X	X	X	CCL CSC CCEC

3º-LGB1.5.5 - Exprésase cunha pronuncia e dicción correctas.	Exprésase cunha pronuncia e dicción correctas.	X	X	X	CCL CSC CCEC
3º-LGB1.5.6 - Participa na conversa formulando e contestando preguntas.	Participa na conversa.	X	X	X	CCL CSC CCEC CAA
3º-LGB1.6.1 - Elabora un discurso oral coherente, utilizando un vocabulario adecuado á súa idade.	Elabora un discurso oral coherente.	X	X	X	CCL CAA
3º-LGB1.6.2 - Elabora un discurso oral cohesivo, utilizando algúns nexos básicos.	Elabora un discurso oral cohesivo.		X	X	CCL
3º-LGB1.6.3 - Amosa un discurso oral, claro, cunha pronuncia e entoación axeitadas e propias da lingua galega.	Amosa un discurso oral, claro, cunha pronuncia e entoación axeitadas.	X	X	X	CCL CCEC
3º-LGB1.7.1 - Elabora textos orais sinxelos propios dos medios de comunicación mediante simulación.	Elabora textos orais sinxelos.		X	X	CCL CD CAA CSIEE CSC
3º-LGB1.8.1 - Amosa respecto ás ideas e achegas dos e das demais e contribúe ao traballo en grupo.	Amosa respecto ás ideas e achegas dos e das demais e contribúe ao traballo en grupo.	X	X	X	CCL CAA CSIEE

3º-LGB1.9.1 - Interésase por expresarse oralmente coa pronuncia e entoación adecuada a cada acto comunicativo	Interésase por expresarse oralmente coa pronuncia e entoación adecuada.	X	X	X	CCL CAA CCEC CSIEE
3º-LGB1.10.1 - Usa, de forma xeral, unha linguaxe non sexista.	Usa, de forma xeral, unha linguaxe non sexista.	X	X	X	CCL CSC
3º-LGB1.10.2 - Identifica o uso de linguaxe discriminatoria e sexista evidente.	Identifica o uso de linguaxe discriminatoria.	X	X	X	CCL CSC
3º-LGB1.11.1 - Compara textos orais sinxelos producidos en diferentes variedades dialectais da lingua galega.	Compara variedades dialectais da lingua galega.			X	CCL CCEC
3º-LGB1.12.1 - Identifica a lingua galega oral con diversos contextos profesionais: sanidade, educación, medios de comunicación...	Identifica a lingua galega oral con diversos contextos: medios de comunicación..	X	X	X	CCL CCEC
3º-LGB1.12.2 - Recoñece a validez da lingua galega para conversas con persoas coñecidas ou descoñecidas.	Recoñece a validez da lingua galega para conversas con persoas coñecidas ou descoñecidas.	X	X	X	CCL CCEC CSC
3º-LGB2.1.1 - Comprende a información relevante de textos sinxelos procedentes dos medios de comunicación social ou propios de situacións cotiás.	Comprende a información relevante de textos sinxelos.	X	X	X	CCL CD CSC
3º-LGB2.1.2 - Identifica as ideas principais dun texto sinxelo (narrativo, descritivo, expositivo).	Identifica as ideas principais dun texto sinxelo.	X	X	X	CCL
3º-LGB2.1.3 - Busca, localiza e selecciona información concreta dun texto sinxelo.	Busca, localiza e selecciona información concreta dun texto sinxelo.	X	X	X	CCL CAA

				X	CSIEE
3º-LGB2.1.4 - Interpreta, personificacións e hipérboles en textos sinxelos.	Interpreta, personificacións e hipérboles en textos sinxelos.			X	CCL CAA CSC CCL
3º-LGB2.1.5 - Identifica a estrutura xeral dun texto.	Identifica a estrutura xeral dun texto.		X	X	CCL
3º-LGB2.1.6 - Emprega o dicionario, de xeito guiado, para resolver as dúbidas de vocabulario que atopa nos textos.	Emprega o dicionario, de xeito guiado.		X	X	CCL CAA CSIEE
3º-LGB2.2.1 - Interpreta e comprende, de maneira xeral, a información de sinxelos gráficos e ilustracións, relacionando esta co contido do texto que a acompaña.	Interpreta e comprende, de maneira xeral, a información de sinxelos gráficos e ilustracións.	X	X	X	CCL CAA CSIEE
3º-LGB2.3.1 - Realiza o subliñado das ideas principais dun texto sinxelo.	Realiza o subliñado das ideas principais dun texto sinxelo.		X	X	CLL CAA
3º-LGB2.3.2 - Realiza o resumo, a partir de preguntas, dun texto sinxelo.	Realiza o resumo, a partir de preguntas, dun texto sinxelo.		X	X	CCL CAA
3º-LGB2.4.1 - Deduce, de maneira xeral, o posible contido dun texto antes de lelo, axudándose do título e as ilustracións.	Deduce, de maneira xeral, o posible contido dun texto antes de lelo, axudándose do título e as ilustracións.	X	X	X	CCL CAA CSIEE
3º-LGB2.4.2 - Relé un texto e marca as palabras clave para acadar a comprensión,cando é preciso.	Relé un texto para acadar a comprensión,cando é preciso.	X	X	X	CCL CAA CSIEE
3º-LGB2.5.1 - Utiliza de xeito guiado as tecnoloxías da información para obter información e modelos para a lectura.	Utiliza de xeito guiado as tecnoloxías da información para obter información.	X	X	X	CCL CD CAA
3º-LGB2.5.2 - Utiliza de xeito guiado dicionarios dixitais para interpretar a	Utiliza de xeito guiado dicionarios dixitais.		X	X	CCL

información dun texto.					CACD CSIEE
3º-LGB2.6.1 - Descodifica sen dificultade as palabras.	Descodifica sen dificultade as palabras.	X	X	X	CCL CAA
3º-LGB2.6.2 - Le textos sinxelos en voz alta sen dificultade.	Le textos sinxelos en voz alta sen dificultade.	X	X	X	CCL
3º-LGB2.6.3 - Le textos, adaptados e próximos á súa experiencia, en silencio, sen dificultade.	Le textos en silencio, sen dificultade	X	X	X	CCL CSC
3º-LGB2.7.1 - Utiliza as biblioteca de aula e de centro respectando as normas básicas do seu o funcionamento.	Utiliza as biblioteca de aula e de centro respectando as normas básicas do seu o funcionamento.	X	X	X	CCL CAA CSC
3º-LGB2.7.2 - Valora as bibliotecas de aula e de centro como instrumento cotián de busca de información e fonte de recursos textuais diversos.	Valora as bibliotecas de aula e de centro.	X	X	X	CCL CAA CSC
3º-LGB2.7.3 - Participa en actividades literarias do centro.	Participa en actividades literarias do centro.	X	X	X	CCL
3º-LGB2.8.1 - Coida, conserva e organiza os seus libros.	Coida, conserva e organiza os seus libros.	X	X	X	CCL CAA CSC
3º-LGB2.9.1 - Aмосa interese pola lectura como fonte de aprendizaxe e medio de comunicación e de lecer.	Aмосa interese pola lectura como fonte de aprendizaxe e de lecer.	X	X	X	CCL CAA CSC CCEC
3º-LGB2.10.1 - Selecciona textos do seu interese, en función dos seus gustos e	Selecciona textos do seu interese, en función dos	X	X	X	CCL

preferencias.	seus gustos e preferencias.				CAA
3º-LGB3.1.1 - Planifica a elaboración do texto, antes de comezar a escribir, xerando ideas, seleccionando e estruturando a información.	Planifica a elaboración do texto, antes de comezar a escribir.		X	X	CCL CSIEE CAA
3º-LGB3.1.2 - Elabora o texto, con coherencia xeral e de xeito creativo.	Elabora o texto con coherencia.	X	X	X	CCL CAA CSIEE
3º-LGB3.1.3 - Aplica, de forma xeral, os signos de puntuación (punto, coma, dous puntos, puntos suspensivos, signos de exclamación e interrogación).	Aplica, de forma xeral, os signos de puntuación (punto, coma, signos de exclamación e interrogación).	X	X	X	CCL
3º-LGB3.1.4 - Aplica, de maneira xeral, a norma lingüística: ortografía, léxico, morfosintaxe.	Aplica, de maneira xeral, a norma lingüística: ortografía,	X	X	X	CCL CSC CCEEC
3º-LGB3.2.1 - Elabora, en diferentes soportes, textos propios da vida cotiá e académica, imitando modelos: cartas e correos electrónicos, mensaxes curtas, normas de convivencia, avisos, instrucións?	Elabora, en diferentes soportes, textos propios da vida cotiá imitando modelos: cartas e correos electrónicos, mensaxes curtas, normas de convivencia, avisos, instrucións	X	X	X	CCL CAA CD
3º-LGB3.2.2 - Redacta textos xornalísticos (noticias) e publicitarios (anuncios e carteis) de xeito creativo.	Redacta textos xornalísticos (noticias) e publicitarios (anuncios e carteis)		X	X	CCL CSC CCEC CAA
3º-LGB3.2.3 - Elabora diferentes tipos de textos (narrativos e descritivos) seguindo un guión establecido.	Elabora diferentes tipos de textos seguindo un guión establecido.	X	X	X	CCL CAA
3º-LGB3.2.4 - Escribe textos coherentes empregando algúns elementos de cohesión.	Escribe textos coherentes.	X	X	X	CCL CSC CCEC
3º-LGB3.2.5 - Resume brevemente o contido de textos sinxelos, a partir de	Resume brevemente o contido de textos sinxelos,	X	X	X	CCL

preguntas, propios do ámbito da vida persoal ou familiar ou dos medios de comunicación.	a partir de preguntas.				CSC CAA
3º-LGB3.3.1 - Elabora por escrito textos do ámbito académico moi sinxelos (cuestionarios, resumos, descrições, explicacións...) para obter e comunicar información.	Elabora por escrito (cuestionarios, resumos, descrições, explicacións...)		X		CCL CAA CSIE
3º-LGB3.4.1 - Elabora textos sinxelos que combinan a linguaxe verbal e non verbal: carteis publicitarios, anuncios, cómics.	Elabora textos sinxelos que combinan a linguaxe verbal e non verbal: carteis publicitarios, anuncios, cómics.	X	X	X	CCL CSC CCEC CAA CSIEE
3º-LGB3.5.1 - Usa de xeito guiado, programas informáticos de procesamento de texto.	Usa de xeito guiado, programas informáticos de procesamento de texto.		X	X	CCL CD CAA CSIEE
3º-LGB3.6.1 - Usa recursos gráficos e paratextuais sinxelos (ilustracións, subliñados, gráficos e tipografía) para facilitar a comprensión dos textos.	Usa recursos gráficos e paratextuais sinxelos (ilustracións, subliñados, gráficos e tipografía) para facilitar a comprensión dos textos.		X	X	CCL CD CSIE
3º-LGB3.6.2 - Ilustra creativamente os seus textos con imaxes redundantes co seu contido.	Ilustra creativamente os seus textos.	X	X	X	CCL CSC
3º-LGB3.7.1 - Coida a presentación dos textos seguindo as normas básicas de presentación establecidas: marxes, disposición no papel, limpeza, calidade caligráfica, separación entre parágrafos, interliñado?	Coida a presentación dos textos:marxes, disposición no papel, limpeza, calidade caligráfica	X	X	X	CCL CSC
3º-LGB3.7.2 - Valora a lingua escrita como medio de comunicación e de expresión creativa.	Valora a lingua escrita como medio de comunicación.	X	X	X	CCL CSC
3º-LGB4.1.1 - Sinala a denominación dos textos traballados e recoñece nestes, enunciados, palabras e sílabas.	Recoñece enunciados, palabras e sílabas.	X	X	X	CCL CAA

3º-LGB4.1.2 - Identifica as formas verbais.	Identifica as formas verbais.		X	X	CCL CAA
3º-LGB4.1.3 - Separa as sílabas que conforman cada palabra, diferenciando a sílaba tónica das átonas.	Separa as sílabas que conforman cada palabra, diferenciando a sílaba tónica..	X	X	X	CCL CAA
3º-LGB4.1.4 - Identifica nun texto substantivos e adxectivos.	Identifica nun texto substantivos e adxectivos		X	X	CCL CAA
3º-LGB4.1.5 - Sinala o xénero e número de palabras dadas e é quen de cambiálo.	Sinala o xénero e número de palabras.	X	X	X	CCL CAA
3º-LGB4.2.1 - Aprecia o valor social das normas ortográficas e a necesidade de cingirse a elas.	Aprecia as normas ortográficas e a necesidade de cingirse a elas.		X	X	CCL CSC CCEC
3º-LGB4.2.2 - Utiliza as normas ortográficas básicas, aplicándoas nas súas producións escritas, con especial atención ás maiúsculas.	Utiliza as normas ortográficas básicas, aplicándoas nas súas producións escritas, con especial atención ás maiúsculas.	X	X	X	CCL
3º-LGB4.3.1 - Emprega, de forma xeral, os signos de puntuación.	Emprega, de forma xeral, os signos de puntuación.	X	X	X	CCL
3º-LGB4.3.2 - Usa unha sintaxe elemental adecuada nas súas producións.	Usa unha sintaxe elemental.	X	X	X	CCL
3º-LGB4.3.3 - Respecta, de xeito xeral, as normas morfosintácticas de colocación do pronome átono.	Respecta, de xeito xeral, as normas morfosintácticas.			X	CCL CSC CCEC
3º-LGB4.4.1 - Usa diversos conectores básicos entre oracións: adición e causa.	Usa diversos conectores básicos entre oracións.		X	X	CCL

					CAA
3º-LGB4.5.1 - Usa o dicionario en papel ou dixital de xeito guiado.	Usa o dicionario en papel ou dixital de xeito guiado.		X	X	CCL CAA CD
3º-LGB4.6.1 - Recoñece palabras derivadas e compostas, identificando e formando familias de palabras.	Recoñece palabras derivadas e compostas.		X	X	CCL CAA
3º-LGB4.6.2 - Recoñece e usa sinónimos, antónimos e palabras polisémicas básicas.	Recoñece sinónimos, antónimos.	X	X	X	CCL CAA
3º-LGB4.7.1 - Valora a lingua galega dentro da realidade plurilingüe e pluricultural de España e de Europa.	Valora a lingua galega.	X	X	X	CCL CCEC
3º-LGB4.8.1 - Identifica diferenzas, regularidades e semellanzas sintácticas, ortográficas, morfolóxicas e léxicas moi evidentes e básicas entre todas as linguas que coñece e/ou está a aprender, como punto de apoio para a súa aprendizaxe.	Identifica diferenzas moi evidentes e básicas entre todas as linguas que coñece.	X	X	X	CCL CCEC
3º-LGB5.1.1 - escoita, memoriza e reproduce textos sinxelos procedentes da literatura popular oral galega (adiviñas, lendas, contos, poemas, cancións, ditos) e da literatura galega en xeral.	Escoita, memoriza e reproduce textos sinxelos procedentes da literatura popular oral galega (adiviñas, poemas, cancións, ditos) e da literatura galega en xeral.	X	X	X	CCL CAA CCCEC
3º-LGB5.1.2 - Valora os textos da literatura oral galega como fonte de coñecemento da nosa cultura e como recurso de gozo persoal.	Valora os textos da literatura oral galega como fonte de coñecemento da nosa cultura e como recurso de gozo persoal.	X	X	X	CCL CCEC
3º-LGB5.2.1 - Le en silencio obras e textos en galego da literatura infantil, adaptacións breves de obras clásicas e literatura actual, adaptadas á idade e en diferentes soportes.		X	X	X	CCL CCEC CD
3º-LGB5.2.2 - Le en voz alta obras e textos en galego da literatura infantil, adaptacións breves de obras clásicas e literatura actual, adaptadas á idade e en	Le en voz alta obras e textos en galego.	X	X	X	CCL CCEC

diferentes soportes.					CD
3º-LGB5.3.1 - É quen de identificar o xénero literario ao que pertencen uns textos dados: narrativa, poesía e teatro.	É quen de identificar o xénero literario ao que pertencen uns textos dados: narrativa, poesía e teatro.		X	X	CCL CCEC CSC
3º-LGB5.4.1 - Recrea e compón poemas e relatos, a partir de modelos sinxelos, para comunicar sentimentos, emocións, preocupacións, desexos, estados de ánimo ou lembranzas.	Recrea e compón poemas e relatos, a partir de modelos sinxelos.	X	X	X	
3º-LGB5.5.1 - Participa activamente en dramatizacións de situacións e de textos literarios.	Participa en dramatizacións de situacións e de textos literarios.	X	X	X	CCL CSC
3º-LGB5.6.1 - Valora a literatura en calquera lingua, como vehículo de comunicación e como recurso de gozo persoal.	Valora a literatura en calquera lingua, como vehículo de comunicación e como recurso de gozo persoal.	X	X	X	CCL CSC CCEC
3º-LGB5.7.1 - Aмосa curiosidade por coñecer outros costumes e formas de relación social, respectando e valorando a diversidade cultural.	Aмосa curiosidade por coñecer outros costumes respectando e valorando a diversidade cultural.	X	X	X	CCL CCEC

5.4. LINGUA CASTELÁ

Estándares	Indicador mínimo de logro	T 1	T 2	T 3	CC
-------------------	----------------------------------	------------	------------	------------	-----------

3º-LCB1.1.1 - Expresa de forma global, ideas, opinións e sentimentos con certa claridade.	Expresa de forma global, ideas, opinións e sentimentos con certa claridade.	X	X	X	CCL CAA CSC
3º-LCB1.1.2 - Aplica as normas sociocomunicativas: escoita atenta, espera de quendas, respecto da opinión dos e das demais.	Aplica as normas sociocomunicativas: escoita atenta, espera de quendas, respecto da opinión dos e das demais.	X	X	X	CCL CAA CSC
3º-LCB1.2.1 - Integra de xeito global os recursos verbais e non verbais para comunicarse oralmente, identificando o valor comunicativo destes.	Emprega de xeito global os recursos verbais e non verbais para comunicarse oralmente.	X	X	X	CCL
3º-LCB1.2.2 - Exprésase cunha pronunciación e unha dicción correctas.	Exprésase cunha pronunciación e unha dicción correctas.	X	X	X	CCL
3º-LCB1.3.1 - Participa activamente e con coherencia básica en diversas situacións de comunicación: Diálogos Exposicións orais seguindo un modelo, e guiadas, con axuda, cando cumpra, das tecnoloxías da información e da comunicación.	Participa activamente e con coherencia básica en diversas situacións de comunicación: Diálogos Exposicións orais seguindo un modelo, e guiadas, con axuda, cando cumpra, das tecnoloxías da información e da comunicación.	X	X	X	CCL CD CAA CSC CSIEE
3º-LCB1.4.1 - Identifica polo contexto o significado de distintas palabras.	Identifica polo contexto o significado de distintas palabras.	X	X	X	CCL
3º-LCB1.4.2 - Utiliza o vocabulario axeitado a súa idade para expresarse con progresiva precisión nos diferentes contextos de comunicación.	Utiliza o vocabulario axeitado a súa idade para expresarse con progresiva precisión nos diferentes contextos de comunicación.	X	X	X	CCL CAA
3º-LCB1.5.1 - Comprende de forma global a información xeral de textos orais de uso habitual, do ámbito escolar e social, identifica o tema e selecciona as ideas principais: noticias, contos, folletos informativos, narracións, textos científicos, anuncios publicitarios, receitas médicas?.	Comprende de forma global a información xeral de textos orais de uso habitual, do ámbito escolar e social, identifica o tema e selecciona as ideas principais: noticias, contos, folletos informativos, narracións e anuncios publicitarios.	X	X	X	CCL CAA
3º-LCB1.5.3 - Responde preguntas sinxelas correspondentes á comprensión literal.	Responde preguntas sinxelas correspondentes á comprensión literal.	X	X	X	CCL CSC

3º-LCB1.5.4 - Utiliza de xeito guiado a información recollida, para levar a cabo diversas actividades en situacións de aprendizaxe.	Utiliza de xeito guiado a información recollida, para levar a cabo diversas actividades en situacións de aprendizaxe.	X	X	X	CCL CAA
3º-LCB1.6.1 - Utiliza de xeito guiado os medios audiovisuais e dixitais para obter información.	Utiliza de xeito guiado os medios audiovisuais e dixitais para obter información	X	X	X	CCL CD CAA
3º-LCB1.6.2 - Transforma en noticias sinxelas feitos cotiás próximos á súa realidade, imitando modelos.	Transforma en noticias sinxelas feitos cotiás próximos á súa realidade, imitando modelos.		X	X	CCL CSC
3º-LCB1.6.3 - Comprende de forma global o contido principal dunha entrevista, noticia ou debate infantil procedente dos medios de comunicación.	Comprende de forma global o contido principal dunha entrevista, noticia ou debate infantil procedente dos medios de comunicación.		X	X	CCL CD CAA CSC
3º-LCB1.7.1 - Reproduce de memoria textos literarios, non literarios e propios, sinxelos e breves, axeitados aos seus gustos e intereses.	Reproduce de memoria textos literarios, non literarios e propios, sinxelos e breves, axeitados aos seus gustos e intereses.	X	X	X	CCL CAA CCEC
3º-LCB1.7.2 - Interpreta diferentes personaxes, reflectindo as súas características esenciais, memorizando e representando as súas accións e xestos máis definitorios.	Interpreta diferentes personaxes, reflectindo as súas características esenciais, memorizando e representando as súas accións e xestos máis definitorios.			X	CCL CAA CCEC
3º-LCB1.8.1 - Elabora comprensiblemente textos orais breves e sinxelos do ámbito escolar e social, adecuados ao nivel, imitando modelos.	Elabora comprensiblemente textos orais breves e sinxelos do ámbito escolar e social, adecuados ao nivel, imitando modelos.	X	X	X	CCL CAA CSIEE
3º-LCB1.8.2 - Organiza o discurso cunha secuencia coherente elemental, utilizando nexos básicos.	Organiza o discurso cunha secuencia coherente elemental, utilizando nexos básicos.		X	X	CCL CAA CSIEE
3º-LCB1.9.1 - Emprega de xeito efectivo a linguaxe oral para comunicarse e aprender: escoita e pregunta para asegurar a comprensión.	Emprega de xeito efectivo a linguaxe oral para comunicarse e aprender: escoita e pregunta para asegurar a comprensión	X	X	X	CCL CAA CSC CSIEE

3º-LCB2.1.1 - Le en voz alta, sen dificultade, diferentes tipos de textos apropiados á súa idade.	Le en voz alta diferentes tipos de texto apropiados á súa idade.	X	X	X	CCL
3º-LCB2.1.2 - Le en silencio textos sinxelos próximos á súa experiencia.	Le en silencio textos sinxelos próximos á súa experiencia.	X	X	X	CCL
3º-LCB2.2.1 - Resume, respondendo a preguntas e reflectindo as ideas principais, textos de diversa tipoloxía textual.	Resume, respondendo a preguntas e reflectindo as ideas principais, textos sinxelos.			X	CCL CAA
3º-LCB2.2.2 - Distingue en textos do ámbito escolar e social e de forma xeral, entre as diversas tipoloxías atendendo á forma da mensaxe (descritivos, narrativos, dialogados, expositivos) e á súa intención comunicativa (informativos, literarios e prescritivos).	Distingue en textos do ámbito escolar e social e de forma xeral, entre as diversas tipoloxías atendendo á forma da mensaxe (descritivos, narrativos, dialogados, expositivos) e á súa intención comunicativa (informativos, literarios.		X	X	CCL CAA
3º-LCB2.2.3 - Elabora glosarios coas novas palabras.	Elabora glosarios coas novas palabras.		X	X	CCL CAA
3º-LCB2.3.1 - Identifica as palabras clave dun texto.	Identifica as palabras clave dun texto.	X	X	X	CCL CAA
3º-LCB2.3.2 - Activa, de forma guiada, coñecementos previos para comprender un texto.	Activa, de forma guiada, coñecementos previos para comprender un texto.	X	X	X	CCL CAA
3º-LCB2.3.3 - Formula hipóteses sobre o contido do texto a partir do título e de ilustracións redundantes.	Formula hipóteses sobre o contido do texto a partir do título e de ilustracións redundantes	X	X	X	CCL CAA
3º-LCB2.3.4 - Relaciona a información contida nas ilustracións coa información que aparece no texto.	Relaciona a información contida nas ilustracións coa información que aparece no texto.	X	X	X	CCL CAA
3º-LCB2.3.5 - Iníciase na utilización do dicionario de xeito guiado.	Iníciase na utilización do dicionario de xeito guiado.	X			CCL CAA
3º-LCB2.4.1 - Dedicamos momentos de lecer para a lectura voluntaria.	Dedicamos momentos de lecer para a lectura voluntaria.	X	X	X	CCL
3º-LCB2.4.2 - Selecciona textos do seu interese en función dos seus gustos e preferencias.	Selecciona textos do seu interese en función dos seus gustos e preferencias.	X	X	X	CCL
3º-LCB2.4.3 - Identifica e resume o argumento de lecturas realizadas e dá	Identifica e resume o argumento de lecturas realizadas e	X	X	X	CCL

referencias básicas, como o título.	dá referencias básicas, como o título.				CAA
3º-LCB2.5.1 - Consulta na biblioteca, de xeito guiado, diferentes fontes bibliográficas e textos en soporte informático para obter información sobre temas do seu interese e necesarios para as súas tarefas de aula.	Consulta na biblioteca, de xeito guiado, diferentes fontes bibliográficas e textos en soporte informático para obter información sobre temas do seu interese e necesarios para as súas tarefas de aula.	X	X	X	CCL CD CAA
3º-LCB2.6.1 - Coida, conserva e organiza os seus libros.	Coida, conserva e organiza os seus libros.	X	X	X	CCL CSC
3º-LCB2.7.1 - Diferenza, con axuda, entre información e publicidade.	Diferenza, con axuda, entre información e publicidade.			X	CCL CAA CSC
3º-LCB2.7.2 - Formula hipótese, de xeito guiado, sobre a finalidade de diferentes textos moi sinxelos a partir da súa tipoloxía, e dos elementos lingüísticos e non lingüísticos moi redundantes, axeitados á súa idade.	Comprende a finalidade de diferentes textos moi sinxelos a partir da súa tipoloxía, e dos elementos lingüísticos e non lingüísticos moi redundantes, axeitados á súa idade.		X	X	CCL CAA CSC
3º-LCB2.8.1 - Utiliza, de xeito guiado, as Tecnoloxías da Información e a Comunicación para buscar información.	Utiliza, de xeito guiado, as Tecnoloxías da Información e a Comunicación para buscar información.	X	X	X	CCL CD CAA
3º-LCB3.1.1 - Escribe, con axuda e en diferentes soportes, textos sinxelos propios da vida cotiá, do ámbito escolar e social, utilizando elementos de cohesión básicos: noticias, contos, folletos informativos, narracións, textos científicos, anuncios publicitarios, receitas, instrucións, normas?.	Escribe, con axuda e en diferentes soportes, textos sinxelos propios da vida cotiá, do ámbito escolar e social, utilizando elementos de cohesión básicos: noticias, contos, narracións, anuncios publicitarios, receitas e normas.		X	X	CCL CD CAA
3º-LCB3.1.2 - Respecta as normas gramaticais e ortográficas básicas, propias do nivel.	Respecta as normas gramaticais e ortográficas básicas, propias do nivel.		X	X	CCL
3º-LCB3.1.3 - Reproduce textos ditados sinxelos.	Reproduce textos ditados sinxelos.	X	X	X	CCL
3º-LCB3.1.4 - Presenta os seus traballos con caligrafía clara e limpeza: evitando riscos, inclinación de liñas etc.	Presenta os seus traballos con caligrafía clara e limpeza: evitando riscos, inclinación de liñas etc.	X	X	X	CCL CAA

3º-LCB3.2.1 - Valora a súa propia produción escrita, así como a produción escrita dos seus compañeiros.	Valora a súa propia produción escrita, así como a produción escrita dos seus compañeiros.	X	X	X	CCL CSC
3º-LCB3.3.1 - Emprega, de xeito guiado e segundo modelos, estratexias de planificación, textualización e revisión do texto.	Emprega, de xeito guiado e segundo modelos, estratexias de planificación, textualización e revisión do texto.		X	X	CCL CAA CSIEE
3º-LCB3.3.2 - Utiliza, con axuda e para escribir textos sinxelos, borradores que amosan: a xeración e selección de ideas, a revisión ortográfica e da secuencia coherente do escrito.	Utiliza, con axuda e para escribir textos sinxelos, borradores que amosan: a xeración e selección de ideas, a revisión ortográfica e da secuencia coherente do escrito.		X	X	CCL CAA CSIEE
3º-LCB3.4.1 - Elabora, de forma guiada, gráficas sinxelas a partir de datos obtidos de experiencias realizadas.	Interpreta gráficas sinxelas a partir de datos obtidos de experiencias realizadas.			X	CCL CAA
3º-LCB3.4.2 - Elabora e presenta, de forma guiada, textos sinxelos, que ilustra con imaxes, en diferentes soportes (papel e dixital), de carácter redundante co contido: carteis publicitarios, anuncios e cómics.	Elabora e presenta, de forma guiada, textos sinxelos, que ilustra con imaxes, en diferentes soportes (papel e dixital), de carácter redundante co contido: carteis publicitarios, anuncios e cómics.		X	X	CCL CD CAA CSIEE
3º-LCB3.5.1 - Exprésase, por escrito, evitando unha linguaxe non sexista e non respectuosa coas diferenzas.	Exprésase, por escrito, evitando unha linguaxe non sexista e non respectuosa coas diferenzas.	X	X	X	CCL CSC
3º-LCB3.6.1 - Usa con axuda as Tecnoloxías da Información e a Comunicación para escribir, presentar os textos e buscar información.	Usa con axuda as Tecnoloxías da Información e a Comunicación para escribir, presentar os textos e buscar información.		X	X	CCL CD CAA
3º-LCB3.7.1 - Produce os textos establecidos no plan de escritura axeitados á súa idade e nivel.	Produce os textos establecidos no plan de escritura axeitados á súa idade e nivel.			X	CCL CAA CSIEE
3º-LCB4.1.1 - Recoñece e identifica as categorías gramaticais básicas: presentar ao nome, substituír ao nome, expresar características do nome, expresar acción.	Recoñece as categorías gramaticais básicas: presentar ao nome, substituír ao nome, expresar características do nome, expresar acción.	X	X	X	CCL
3º-LCB4.1.2 - Utiliza con corrección os tempos verbais: presente, pasado e	Utiliza con corrección os tempos verbais: presente,	X	X	X	CCL

futuro, ao producir textos orais e escritos.	pasado e futuro, ao producir textos orais e escritos.				
3º-LCB4.1.3 - Diferenza familias de palabras.	Diferenza familias de palabras.		X		CCL
3º-LCB4.1.4 - Utiliza as normas ortográficas básicas.	Utiliza as normas ortográficas básicas.	X	X	X	CCL
3º-LCB4.2.1 - Utiliza palabras sinónimas, antónimas, polisémicas, frases feitas, na expresión oral e escrita.	Utiliza palabras sinónimas, antónimas, polisémicas, frases feitas, na expresión oral e escrita.	X	X	X	CCL
3º-LCB4.2.2 - Utiliza, segundo modelo, prefixos e sufixos e crea palabras derivadas.	Utiliza, segundo modelo, prefixos e sufixos e crea palabras derivadas.			X	CCL
3º-LCB4.2.3 - Recoñece a oración simple, distingue suxeito e predicado.	Recoñece a oración simple, distingue suxeito e predicado.			X	CCL
3º-LCB4.3.1 - Clasifica e usa os tipos de nomes para elaborar textos sinxelos	Clasifica e usa os tipos de nomes para elaborar textos escritos sinxelos.	X			CCL
3º-LCB4.3.2 - Aplica as normas de concordancia de xénero e número, na expresión oral e escrita.	Aplica as normas de concordancia de xénero e número, na expresión oral e escrita.	X	X	X	CCL
3º-LCB4.3.3 - Aplica, con axuda, as normas de acentuación (sílabas tónicas) nas súas producións escritas.	Aplica, con axuda, as normas de acentuación (sílabas tónicas) nas súas producións escritas.	X	X	X	CCL
3º-LCB4.3.4 - Utiliza signos de puntuación nas súas composicións escritas.	Utiliza signos de puntuación nas súas composicións escritas.	X	X	X	CCL
3º-LCB4.3.5 - Utiliza unha sintaxe básica nas producións escritas propias.	Utiliza unha sintaxe básica nas producións escritas propias.	X	X	X	CCL
3º-LCB4.4.1 - Utiliza de forma guiada, distintos programas educativos dixitais	Utiliza de forma guiada, distintos programas educativos dixitais.	X	X	X	CCL
3º-LCB4.5.1 - Valora a diversidade lingüística da comunidade autónoma.	Valora a diversidade lingüística da comunidade autónoma.	X	X	X	CCL
3º-LCB4.6.1 - Compara aspectos (gráficos, sintácticos, léxicos) das linguas que coñece.	Compara aspectos gráficos e léxicos das linguas que coñece.	X	X	X	CCL
3º-LCB5.1.1 - Valora e recoñece de forma global, distintos textos literarios sinxelos, como fonte de lecer e de información.	Valora e recoñece de forma global, distintos textos literarios sinxelos, como fonte de lecer e de información.	X	X	X	CCL
3º-LCB5.2.1 - Realiza, de xeito guiado, lecturas comentadas de textos narrativos sinxelos de tradición oral, literatura infantil, adaptacións de obras	Realiza, de xeito guiado, lecturas comentadas de textos narrativos sinxelos de tradición oral, literatura infantil,	X	X	X	CL CCEC

clásicas e literatura actual.	adaptacións de obras clásicas e literatura actual.				
3º-LCB5.2.2 - Interpreta, intuitivamente e con axuda, a linguaxe figurada en textos literarios (personificacións)	Interpreta, con axuda, a linguaxe figurada en textos literarios (personificacións)			X	CCL CAA
3º-LCB5.3.1 - Valora os recursos literarios da tradición oral: poemas, cancións, contos, refráns e adiviñas.	Valora os recursos literarios da tradición oral: poemas, cancións, contos, refráns e adiviñas.	X	X	X	CCL CCEC
3º-LCB5.4.1 - Crea, con axuda, sinxelos textos literarios moi sinxelos (contos, poemas) a partir de pautas ou modelos dados.	Crea, con axuda, sinxelos textos literarios moi sinxelos (contos, poemas) a partir de pautas ou modelos dados.		X	X	CCL CAA CSIEE CCEC
3º-LCB5.5.1 - Memoriza e reproduce textos orais moi sinxelos adecuados á súa idade: contos, poemas ou cancións.	Memoriza e reproduce textos orais moi sinxelos adecuados á súa idade: contos, poemas ou cancións.	X	X	X	CCL CAA CSC CSIEE
3º-LCB5.6.1 - Realiza dramatizacións individualmente e en grupo de textos literarios breves e sinxelos, axeitados á súa idade.	Realiza dramatizacións individualmente e en grupo de textos literarios breves e sinxelos, axeitados á súa idade.			X	CCL CAA CCEC CSC
3º-LCB5.7.1 - . Valora a literatura en calquera lingua, especialmente en lingua galega, como vehículo de comunicación e como recurso de lecer persoal.	Valora a literatura en calquera lingua, especialmente en lingua galega, como vehículo de comunicación e como recurso de lecer persoal.	X	X	X	CCL CSC CCEC

5.5. MATEMÁTICAS

Estándares	Indicador mínimo de logro	T 1	T 2	T 3	

					CC
3º-MTB1.1.1 - Analiza e comprende o enunciado dos problemas (datos, relacións entre os datos, contexto do problema, pregunta realizada)..	Analiza e comprende o enunciado dos problemas (datos, relacións entre os datos, contexto do problema, pregunta realizada).	X	X	X	CCL CMCT CAA
3º-MTB1.1.2 - Reflexiona sobre o proceso de resolución de problemas: revisa as operacións utilizadas, as unidades dos resultados, comproba e interpreta as solucións no contexto da situación, busca outras formas de resolución etc.	Reflexiona sobre o proceso de resolución de problemas: revisa as operacións utilizadas, as unidades dos resultados, comproba e interpreta as solucións no contexto da situación.	X	X		CMCT CAA CSIEE
3º-MTB1.2.1 - Planifica o proceso de traballo con preguntas apropiadas: que quero descubrir?, que teño?, que busco?, como o podo facer?, non me equivoquei ao facelo?, a solución é idónea?	Planifica o proceso de traballo con preguntas apropiadas: que quero descubrir?, que teño?, que busco?, como o podo facer?, non me equivoquei ao facelo?, a solución é idónea?	X	X	X	CMCT CAA CSIEE
3º-MTB1.3.1 - Iníciase na utilización de ferramentas tecnolóxicas, nomeadamente a calculadora, para a realización de cálculos numéricos, para aprender e resolver problemas.	Iníciase na utilización de ferramentas tecnolóxicas, nomeadamente a calculadora, para a realización de cálculos numéricos, para aprender e resolver problemas.	X	X	X	CMCT CAA CSIEE
3º-MTB2.1.1 - Le, escribe e ordena números ata o 10.000.	Le, escribe e ordena números ata o 10.000.	X	X	X	CMCT CCL
3º-MTB2.1.2 - Aproxima números á decena, centena e millar.	Aproxima números á decena, centena e millar.	X	X	X	CMCT
3º-MTB2.2.1 - Realiza correctamente series tanto ascendentes coma descendentes.	Realiza correctamente series tanto ascendentes coma descendentes.	X	X	X	CMCT
3º-MTB2.2.2 - Interpreta en textos numéricos e da vida cotiá números naturais ata o 10.000	Interpreta en textos numéricos e da vida cotiá números naturais ata o 10.000	X	X	X	CMCT CAA

					CCL
3º-MTB2.2.3 - Descompón, compón e redondea números naturais, interpretando o valor de posición de cada unha das súas cifras.	Descompón e compón números naturais, interpretando o valor de posición de cada unha das súas cifras.	X	X	X	CMCT CAA
3º-MTB2.3.1 - Constrúe e memoriza as táboas de multiplicar, utilizándoas para realizar cálculo mental.	Memoriza as táboas de multiplicar, utilizándoas para realizar cálculo mental.	X	X	X	CMCT
3º-MTB2.3.2 - Realiza cálculos numéricos coa operación de multiplicación na resolución de problemas contextualizados.	Realiza cálculos numéricos coa operación de multiplicación na resolución de problemas contextualizados.	X	X	X	CMCT CAA
3º-MTB2.3.3 - Resolve problemas utilizando a multiplicación para realizar recontos, en disposicións rectangulares nos que intervén a lei do produto.	Resolve problemas utilizando a multiplicación para realizar recontos.	X	X	X	CMCT
3º-MTB2.3.4 - Realiza cálculos numéricos coa operación de división dunha cifra na resolución de problemas contextualizados.	Realiza cálculos numéricos coa operación de división dunha cifra na resolución de problemas contextualizados.	X	X	X	CMCT CAA
3º-MTB2.3.5 - Identifica e usa os termos propios da multiplicación e da división.	Identifica os termos propios da multiplicación e da división.	X	X	X	CMCT
3º-MTB2.4.1 - Resolve problemas que impliquen o dominio dos contidos traballados, empregando estratexias heurísticas, de razoamento.	Resolve problemas que impliquen o dominio dos contidos traballados.	X	X	X	CMCT CAA
3º-MTB2.4.2 - Reflexiona sobre o procedemento aplicado á resolución de problemas: revisando as operacións empregadas, as unidades dos resultados, comprobando e interpretando as solucións no contexto.	Reflexiona sobre o procedemento aplicado á resolución de problemas: revisando as operacións empregadas, as unidades dos resultados, comprobando e interpretando as solucións no contexto.	X	X	X	CMCT CAA CSIEE
3º-MTB3.1.1 - Identifica as unidades do sistema métrico decimal. Lonxitude, capacidade, masa ou peso.	Identifica as unidades do sistema métrico decimal. Lonxitude, capacidade, masa ou peso.		X	X	CMCT
3º-MTB3.1.2 - Mide con diferentes instrumentos elixindo a unidade máis	Mide con diferentes instrumentos elixindo a unidade		X	X	CMCT

axeitada para a expresión dunha medida.	máis axeitada para a expresión dunha medida.				CAA
3º-MTB3.2.1 - Suma e resta medidas de lonxitude, capacidade e masa en forma simple.	Suma e resta medidas de lonxitude, capacidade e masa en forma simple.	X	X	X	CMCT
3º-MTB3.2.2 - Compara e ordena medidas dunha mesma magnitude.	Ordena medidas dunha mesma magnitude.		X	X	CMCT
3º-MTB3.3.1 - Coñece e utiliza as equivalencias entre diversas unidades de medida da mesma magnitude.	Coñece as equivalencias entre diversas unidades de medida da mesma magnitude.		X	X	CMCT
3º-MTB3.3.2 - Explica de forma oral e por escrito os procesos seguidos e as estratexias utilizadas en todos os procedementos realizados.	Explica de forma oral os procesos seguidos e as estratexias utilizadas en todos os procedementos realizados.	X	X	X	CCL CAA
3º-MTB3.3.3 - Resolve problemas da vida real utilizando as unidades de medida máis usuais.	Resolve problemas da vida real utilizando as unidades de medida máis usuais.	X	X	X	CMCT
3º-MTB3.4.1 - Resolve problemas da vida real utilizando as medidas temporais e as súas relacións	Resolve problemas da vida real utilizando as medidas temporais e as súas relacións	X	X	X	CMCT CAA CSC
3º-MTB3.5.1 - Coñece a función, o valor e as equivalencias entre as diferentes moedas e billetes do sistema monetario da Unión Europea utilizándoas tanto para resolver problemas en situación reais como figuradas.	Coñece a función, o valor e as equivalencias entre as diferentes moedas e billetes do sistema monetario da Unión Europea utilizándoas tanto para resolver problemas en situación reais como figuradas.		X	X	CMCT CAA CSC
3º-MTB3.5.2 - Calcula múltiplos e submúltiplos do euro.	Calcula múltiplos do euro.		X	X	CMCT
3º-MTB3.6.1 - Resolve problemas de medida, utilizando estratexias heurísticas	Resolve problemas de medida.	X	X	X	CMCT

e de razoamento.					CAA
3º-MTB3.6.2 - Reflexiona sobre o proceso seguido na resolución de problemas: revisando as operacións utilizadas, as unidades dos resultados, comprobando e interpretando as solucións no contexto.	Reflexiona sobre o proceso seguido na resolución de problemas: revisando as operacións utilizadas, as unidades dos resultados, comprobando e interpretando as solucións no contexto.	X	X	X	CMCT CAA CSIEE
3º-MTB4.1.1 - Coñece e identifica os elementos básicos dos corpos xeométricos (lado, ángulo e vértice).	Coñece os elementos básicos dos corpos xeométricos (lado, ángulo e vértice).		X	X	CMCT
3º-MTB4.2.1 - Coñece e diferencia a circunferencia do círculo e distingue os seus elementos.	Coñece e diferencia a circunferencia do círculo.		X	X	CMCT CAA
3º-MTB4.3.1 - Identifica corpos redondos e poliedros (prisma, pirámide, cilindro, cono, esfera...).	Identifica corpos redondos e poliedros (prisma, pirámide, cilindro, cono, esfera...).		X	X	CMCT
3º-MTB4.4.1 - Distingue entre ángulos agudos, rectos e obtusos.	Distingue entre ángulos agudos, rectos e obtusos.		X	X	CMCT CAA
3º-MTB4.5.1 - Obtén información puntual e describe unha representación espacial (esbozo dun itinerario, plano dunha pista...) tomando como referencia obxectos familiares.	Obtén información puntual dunha representación espacial (esbozo dun itinerario, plano dunha pista...) tomando como referencia obxectos familiares.		X	X	CMCT CAA
3º-MTB4.5.1 - Interpreta e describe situacións, mensaxes e feitos da vida diaria utilizando o vocabulario xeométrico axeitado: indica una dirección, explica un percorrido, oriéntase no espazo.	Interpreta e describe situacións, mensaxes e feitos da vida diaria utilizando o vocabulario xeométrico axeitado: indica una dirección, oriéntase no espazo.		X	X	CMCT CAA
3º-MTB4.6.1 - Resolve problemas xeométricos que impliquen dominio dos contidos traballados utilizando estratexias heurísticas de razoamento.	Resolve problemas xeométricos que impliquen dominio dos contidos traballados.		X	X	CMCT
3º-MTB4.6.2 - Reflexiona sobre o proceso de resolución de problemas: revisando as operacións utilizadas, as unidades dos resultados, comprobando	Reflexiona sobre o proceso de resolución de problemas: revisando as operacións utilizadas, as unidades dos	X	X	X	CAA CSIEE

e interpretando as solucións no contexto.	resultados, comprobando e interpretando as solucións no contexto.				
3º-MTB5.1.1 - Recolle e clasifica datos de situacións do seu contorno, utilizándoos para construír táboas ou gráficas.	Recole e clasifica datos de situacións do seu contorno, utilizándoos para construír táboas ou gráficas.	X	X	X	CMCT CAA
3º-MTB5.1.2 - Ordena os datos rexistrados atendendo a un criterio de clasificación.	Ordena os datos rexistrados atendendo a un criterio de clasificación.	X	X	X	CMCT CAA
3º-MTB5.1.3 - Interpreta gráficas de táboas extraendo a información explícita.	Interpreta gráficas de táboas extraendo a información explícita.	X	X	X	CMCT CAA

5.6. PLÁSTICA

Estándares	Indicador mínimo de logro	T 1	T 2	T 3	CC
3º-B1.1.1 Establece unha orde ou pautas para seguir no procedemento de observación dos elementos do contexto, e na súa comunicación oral ou escrita.	Establece unha orde para seguir no procedemento de observación dos elementos do contexto.	X	X	X	CCL CAA
3º-B1.1.2. Describe as características dos feitos artísticos e as sensacións que as obras provocan. e expresa as súas apreciacións persoais cun criterio artístico.	Describe algunhas características dos feitos artísticos e as emocións que as obras provocan e as expresa.		X	X	CCL CAA CSIEE
3º-.EPB1.1.3. Identifica e coñece os termos propios da linguaxe plástica.	Identifica e coñece os termos propios da linguaxe plástica.	X	X	X	CCL CECC
3º-B1.2.1. Interpreta e valora a información que ofrecen as imaxes no contexto social e comunica as sensacións, elaborando informacións básicas.	Interpreta e valora a información que ofrecen as imaxes.	X	X	X	CCL CCEC
3º-B1.2.2. Identifica a posición dos elementos plásticos tendo en conta as técnicas espaciais.	Identifica a posición dos elementos plásticos	X	X	X	CCL CSIEE
3º-B1.3.1. Clasifica texturas e tonalidades de formas naturais e artificiais exploradas desde diferentes ángulos e posicións.	Clasifica texturas e tonalidades .		X	X	CAA CCEC

3º-B1.3.3. Diferencia e recoñece as diferentes texturas, liñas, formas e cores nas composicións artísticas.	Diferencia e recoñece as diferentes texturas, liñas, formas e cores nas composicións artísticas.		X	X	CCEC CAA
3º-B1.4.1. Describe varias profesións relacionadas coas artes plásticas.	Identifica profesións relacionadas coas artes plásticas.		X	X	CCL CSIEE
3º-B1.4.2. Procura información sobre artistas plásticos/as da cultura propia e de outras, e sobre a súa obra.	Coñece algúns artistas plásticos da cultura propia.	X	X	X	CCL CSIEE CECC
3º-B1.4.3. Aмосa interese por coñecer formas de expresión de autores/as e a súa obra, empregando as tecnoloxías da información.	Aмосa interese por coñecer formas de expresión de autores/as e a súa obra	X	X	X	CCL CCEC
3º-B1.4.4. Relaciona artistas coas obras máis representativas.	Relaciona artistas coas obras máis representativas.		X	X	CAA CECC
3º-B2.1.1. Utiliza cores (primarias e mesturadas) e tonalidades cunha intención estética, manexando diferentes técnicas.	Utiliza cores e tonalidades cunha intención estética.	X	X	X	CSC CAA
3º-B2.1.2. Manexa lapis de cores, témperas, rotuladores, sombreamento, acuarelas etc.) para a composición de obras.	Manexa lapis de cores, témperas e rotuladores para a composición de obras.	X	X	X	CCL CSC CCEC
3º-B2.1.3. Manexa material diverso nas producións plásticas, explorando diversas técnicas e actividades manipulativas.	Manexa material diverso nas producións plásticas	X	X	X	CSIEE CCEC CAA
3º-B2.1.4. Practica o recorte e pega materiais de diferentes texturas.	Practica o recorte e pega materiais de diferentes texturas.	X	X	X	CCEC CCEC
3º-B2.1.5. Completa figuras seguindo as liñas como guía.	Completa figuras seguindo as liñas como guía.	X	X	X	CSIEE CCEC
3º-B2.1.6. Combina técnicas de picado, encartado e pegado.	Combina técnicas de picado, encartado e pegado.	X	X	X	CSIEE CAA

3º-B2.1.7. Utiliza a cuadrícula como referencia para copiar e representar modelos, de maneira proporcionada.	Utiliza a cuadrícula como referencia para copiar e representar modelos.		X	X	CSIEE CAA
3º-2.1.8. Usa a técnica de colaxe con limpeza e precisión, manexando diferentes técnicas.	Usa a técnica de colaxe.		X	X	CCEC
3º-B2.1.9. Fai composicións correctamente a partir do eixe de simetría.	Fai composicións correctamente a partir do eixe de simetría.	X	X	X	CAA CCEC
3º-B2.1.10. Crea imaxes tridimensionais co recorte e o pegado.	Crea imaxes tridimensionais co recorte e o pegado.		X	X	CCEC CAA CSIEE
3º-B2.1.11. Debuxa a figura humana, usando a cuadrícula para alcanzar as proporcións axeitadas.	Debuxa a figura humana usando a cuadrícula.		X	X	CAA CSIEE
3º-B2.2.1. Coida e utiliza adecuadamente os recursos de traballo.	Coida e utiliza adecuadamente os recursos de traballo.	X	X	X	CAA CCEC CSIEE
3º-B2.3.1. Leva a cabo proxectos en grupo respectando as ideas das demais persoas e colaborando coas tarefas que lle foran encomendadas.	Leva a cabo proxectos en grupo respectando as ideas das demais persoas e colaborando coas tarefas que lle foran encomendadas.	X	X	X	CAA CSC
3º-2.4.1. Utiliza as tecnoloxías da información e da comunicación para documentarse sobre o seu contexto cultural e artístico.	Utiliza as tecnoloxías da información e da comunicación para documentarse de xeito guiado.	X	X	X	CCL CSC
3º-2.4.2. Utiliza as tecnoloxías da información e da comunicación para buscar material para as súas creacións	Utiliza as tecnoloxías da información e da comunicación para buscar material para as súas creacións de xeito guiado.			X	CCL CCEC

5.7. TEMPORALIZACIÓN.

A temporalización dos diferentes contidos e estándares de aprendizaxe que se traballarán en cada trimestre reflíctese no punto anterior para cada unha das materias. Sinalando en cal dos trimestres se traballará cada estándar específico.

Hai que ter en conta que sendo a metodoloxía aberta e flexible pódense introducir as modificacións oportunas en beneficio do alumnado e para afianzar os estándares e contidos que se consideran imprescindibles.

5.8. GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN PARA SUPERAR A MATERIA.

CIENCIAS NATURAIS

Estándares	Grao mínimo para superar a área
3º-CNB1.1.1 - Busca, selecciona e organiza a información importante, obtén conclusións e comunica o resultado de forma oral e escrita de maneira ordenada, clara e limpa, en diferentes soportes.	Selecciona e organiza a información importante e comunica o resultado de forma oral e escrita de maneira ordenada, clara e limpa.
3º-CNB1.2.1 - Establece conxecturas de sucesos ou problemas do seu contorno mediante a observación obtén unha información.	Obtén conclusións a partir de observacións.
3º-CNB2.1.1 - Explica a morfoloxía externa do propio corpo, o seu funcionamento nun sentido global e os cambios nas distintas etapas da vida.	Coñece as partes que forman a cabeza, o tronco e as extremidades e recoñece as etapas da vida.

3º-CNB2.1.2 - Coñece os principais órganos vitais e entende a súa importancia no funcionamento do organinmo.	Coñece órganos vitais e a súa función: cerebro, corazón, pulmóns estómago e riles.
3º-CNB2.2.1 - Emprega hábitos de hixiene, de exercicio e de alimentación sa na escola.	Emprega hábitos de hixiene, de exercicio e de alimentación sa na escola.
3º-CNB2.3.2 - Diferencia entre dieta equilibrada e non equilibrada e elabora un menú saudable na escola.	Diferencia entre dieta equilibrada e non equilibrada.
3º-CNB3.1.1 - Observa, identifica e recoñece as características básicas e clasifica animais vertebrados e invertebrados do seu contorno, con criterio científico.	Clasifica animais en vertebrados e invertebrados.
3º-CNB3.1.2 - Observa, identifica e recoñece as características das plantas do seu contorno e clasificaas con criterio científico.	Observa e recoñece as características das plantas do seu contorno.
3º-CNB3.1.3 - Utiliza claves e guías para a clasificación de animais e plantas.	Clasifica os animais segundo o tipo de alimentación e as plantas segundo o talo.
3º-CNB3.2.1 - Coñece as funcións de relación, reprodución e alimentación dun ser vivo e as explica empregando diferentes soportes.	Sabe cales son as funcións vitais dos seres vivos.
3º-CNB4.1.1 - Coñece algunhas fontes de enerxía, os seus usos e a súa intervención na vida cotiá.	Coñece algunhas fontes de enerxía: o sol, a auga.
3º-CNB4.1.2 - Emprega actitudes responsables de aforro enerxético e de recollida de residuos na escola.	Emprega actitude responsables de aforro enerxético e de recollida de residuos na escola.
3º-CNB4.2.1 - Explica os cambios de estado da auga en fenómenos naturais e situacións da vida cotián.	Recoñece os cambios de estado da auga.
3º-CNB4.3.1 - Compara densidades de diferentes sustancias que emprega diariamente con respecto á auga.	Mestura sustancias diferentes con auga e observa o resultado.
3º-CNB5.1.1 - Coñece e emprega obxectos, aparellos e máquinas sinxelas de uso cotián na escola analizando o seu funcionamento.	Coñece e emprega obxectos, aparellos e máquinas sinxelas de uso cotián.
3º-CNB5.2,1 - Identifica e describe oficios en función dos materiais, das ferramentas e das máquinas que empregan.	Identifica e describe oficios.
3º-CNB5.1.2 - Identifica e explica a enerxía que empregan obxectos, aparellos e máquinas sinxelas de uso habitual na vida cotiá.	Identifica a enerxía que empregan obxectos, aparellos e máquinas da vida cotiá.
3º-CNB5.2.2 - Aplica os coñecementos ao deseño e construción dalgún obxecto ou aparello sinxelo, empregando operacións matemáticas no cálculo previo, así como as tecnolóxicas: unir, cortar, pegar...	Constrúe un aparello ou obxecto sinxelo cortando, pegando, unindo...

CIENCIAS SOCIAIS

Estándares	Grao mínimo para superar a área
3º-CSB1.1.1 - Busca información (empregando as TIC e outras fontes directas e indirectas), selecciona a relevante, a organiza, analiza, obtén conclusións sinxelas e as comunica oralmente e/ou por escrito.	Busca información, selecciona a relevante, a organiza, obtén conclusións sinxelas e as comunica oralmente e/ou por escrito
3º-CSB1.3.1 - Identifica a terminoloxía propia da área e comprende textos sinxelos de carácter social, xeográfico e histórico.	Identifica a terminoloxía propia da área e comprende textos sinxelos de carácter social, xeográfico e histórico.
3º-CSB2.1.1 - Identifica, localiza os elementos principais do Sistema Solar: o Sol, os planetas e recoñece algunha das súas características básicas empregando as TIC.	Identifica, localiza os elementos principais do Sistema Solar: o Sol, os planetas
3º-CSB2.1.2 - Participa en actividades individuais e de grupo e, emprega estratexias de traballo cooperativo adoitando un comportamento responsable, construtivo e solidario e respecta os principios básicos do funcionamento democrático.	Participa en actividades individuais e de grupo e, emprega estratexias de traballo cooperativo adoitando un comportamento responsable, construtivo e solidario.
3º-CSB2.2.1 - Describe de forma sinxela os movementos terrestres, o eixe do xiro e os polos xeográficos.	Describe de forma sinxela os movementos terrestres.
3º-CSB2.2.2 - Expón, de maneira sinxela, como se produce o cambio entre o día e a noite e as estacións do ano como consecuencia dos movementos terrestres.	Expón, de maneira sinxela, como se produce o cambio entre o día e a noite e as estacións do ano como consecuencia dos movementos terrestres.

3º-CSB2.2.3 - Identifica a Lúa como satélite da Terra e describe algunha das súas características principais.	Identifica a Lúa como satélite da Terra e describe algunha das súas características principais (polo menos dúas).
3º-CSB2.4.1 - Recoñece as distintas formas de representación da Terra, planos, mapas, planisferios e globos terráqueos.	Recoñece as distintas formas de representación da Terra, planos, mapas, planisferios e globos terráqueos.
3º-CSB2.5.1 - Diferencia entre plano, mapa e planisferios, interpreta unha escala sinxela nun mapa e identifica signos convencionais máis usuais e básicos que poden aparecer nel.	Diferencia entre plano, mapa e planisferios, interpreta unha escala sinxela nun mapa e identifica signos convencionais máis usuais e básicos que poden aparecer nel.
3º-CSB2.7.1 - Identifica e nomea fenómenos atmosféricos e describe as causas que producen a formación das nubes e as precipitacións.	Identifica e nomea fenómenos atmosféricos e describe as causas que producen a formación das nubes e as precipitacións.
3º-CSB2.8.1 - Identifica e sabe usar os distintos aparellos de medida que se utilizan para a recollida de datos atmosféricos.	Identifica os distintos aparellos de medida que se utilizan para a recollida de datos atmosféricos.
3º-CSB2.9.1 - Describe unha estación meteorolóxica, explica a súa función, confecciona e interpreta gráficos moi básicos de temperaturas e precipitacións.	Describe unha estación meteorolóxica, confecciona e interpreta gráficos moi básicos de temperaturas e precipitacións.
3º-CSB2.10.1 - Interpreta mapas do tempo sinxelos de Galicia distinguindo os seus elementos principais.	Interpreta mapas do tempo sinxelos de Galicia.
3º-CSB2.11.1 - Diferencia entre clima e tempo atmosférico.	Diferencia entre clima e tempo atmosférico.
3º-CSB2.11.2 - Nomea as tres grandes zonas climáticas do planeta e identifica algunha característica principal que se identifique co clima da súa contorna.	Nomea as tres grandes zonas climáticas do planeta.
3º-CSB2.12.1 - Escribe ordenadamente as fases nas que se produce o ciclo da auga.	Escribe ordenadamente as fases nas que se produce o ciclo da auga
3º-CSB2.13.1 - Define paisaxe, identifica os seus elementos e recoñece as diferentes tipos de paisaxe básicas na comunidade autónoma.	Define paisaxe, identifica os seus elementos e recoñece as diferentes tipos de paisaxe básicas na comunidade autónoma
3º-CSB2.14.1 - Localiza nun mapa os principais elementos da paisaxe: unidades de relevo e ríos máis importantes da comunidade autónoma.	Localiza nun mapa as principais unidades de relevo.
3º-CSB2.15.1 - Explica o impacto e as consecuencias negativas que a acción humana ten sobre o medio máis próximo.	Explica o impacto e as consecuencias negativas que a acción humana ten sobre o medio máis próximo.
3º-CSB2.15.2 - Explica a importancia de coidar a atmosfera e as consecuencias de non facelo	Explica a importancia de coidar a atmosfera e as consecuencias de non facelo

3º-CSB3.1.1 - Identifica algúns vestixios do pasado na contorna e recoñece o seu valor como fonte histórica.	Identifica algúns vestixios do pasado na contorna.
3º-CSB3.2.1 - Recoñece, partindo da realidade galega, a diversidade cultural, social, política e lingüística nun mesmo territorio como fonte de enriquecemento cultural.	Recoñece, partindo da realidade galega, a diversidade cultural, social, política e lingüística nun mesmo territorio como fonte de enriquecemento cultural.
3º-CSB3.3.1 - Define demografía, comprende os principais conceptos demográficos e os representa en gráficas sinxelas.	Define demografía, comprende os principais conceptos demográficos e os representa en gráficas sinxelas.
3º-CSB3.4.1 - Diferencia entre materias primas e produtos elaborados e os asocia cos diferentes sectores produtivos e económicos da contorna.	Diferencia entre materias primas e produtos elaborados.
3º-CSB3.5.1 - Coñece, utiliza e respecta as normas básicas de circulación.	Coñece, utiliza e respecta as normas básicas de circulación.
3º-CSB4.1.1 - Recoñece o século como unidade de medida do tempo histórico e localiza feitos situándoos como sucesivos a.C o d.C	Recoñece o século como unidade de medida do tempo.
3º-CSB4.1.2 - Sitúa nunha liña do tempo feitos do pasado da súa contorna datando os comezos e finais das épocas estudadas.	Sitúa nunha liña do tempo feitos do pasado da súa contorna datando os comezos e finais das épocas estudadas.
3º-CSB4.2.1 - Identifica no tempo e no espazo algúns dos restos ou acontecementos da Prehistoria e da Idade Antiga de Galicia, describindo algunha característica fundamental.	Identifica no tempo e no espazo algúns dos restos ou acontecementos da Prehistoria e da Idade Antiga de Galicia
3º-CSB4.2.2 - Distingue entre prehistoria e historia recoñecendo a importancia das manifestacións escritas como avances que supoñen a transición entre esas épocas.	Distingue entre prehistoria e historia.
3º-CSB4.2.3 - Describe algúns aspectos relacionados coa forma de vida e as estruturas básicas de organización social da cultura castrexa.	Describe algúns aspectos relacionados coa forma de vida e as estruturas básicas de organización social da cultura castrexa.
3º-CS4.4.1 - Identifica, valora e respecta o patrimonio natural, histórico, cultural e artístico do contorno próximo e asume as responsabilidades que supón a súa conservación e mellora.	Identifica, valora e respecta o patrimonio natural, histórico, cultural e artístico do contorno próximo.

LINGUA GALEGA

Estándares	Grao mínimo para superar a área
3º-LGB1.1.1 - Comprende as ideas principais dun texto oral sinxelo dos medios de comunicación, extraendo o sentido global da mensaxe.	Comprende as ideas principais dun texto oral sinxelo.
3º-LGB1.1.2 - Identifica quen, que e onde nunha noticia.	Identifica quen, que e onde nunha noticia.
3º-LGB1.3.1 - Participa nunha conversa entre iguais, comprendendo o que di o interlocutor e intervindo adecuadamente.	Participa nunha conversa entre iguais, comprendendo o que di o interlocutor e intervindo adecuadamente.
3º-LGB1.3.2 - Sigue unha exposición da clase e extrae o sentido global e as informacións máis relevantes, preguntando se é necesario para verificar a súa comprensión.	Sigue unha exposición da clase e extrae as informacións máis relevantes.
3º-LGB1.3.3 - Elabora e produce textos orais sinxelos (explicacións, breves exposicións, narracións curtas...) presentando as ideas cunha coherencia lineal elemental e responde preguntas aclaratorias elementais sobre o seu contido.	Produce textos orais sinxelos (explicacións, breves exposicións, narracións curtas...) presentando as ideas cunha coherencia.
3º-LGB1.3.4 - Participa no traballo en grupo.	Participa no traballo en grupo.
3º-LGB1.4.1 - Atende as intervencións dos e das demais, en conversas e exposicións sen interromper.	Atende as intervencións dos e das demais, sen interromper.
3º-LGB1.4.2 - Respecta as opinións da persoa que fala.	Respecta as opinións da persoa que fala.
3º-LGB1.5.1 - Respecta as quendas de palabra nos intercambios orais.	Respecta as quendas de palabra nos intercambios orais.
3º-LGB1.5.2 - Respecta as opinións das persoas participantes nos intercambios orais.	Respecta as opinións das persoas participantes nos intercambios orais.
3º-LGB1.5.3 - Utiliza a lingua galega en calquera situación de comunicación dentro da aula e valora o seu uso fóra dela.	Utiliza a lingua galega dentro da aula.
3º-LGB1.5.6 - Participa na conversa formulando e contestando preguntas.	Participa na conversa.
3º-LGB1.6.3 - Amosa un discurso oral, claro, cunha pronuncia e entoación axeitadas e propias da lingua galega.	Amosa un discurso oral, claro, cunha pronuncia e entoación axeitadas.
3º-LGB1.7.1 - Elabora textos orais sinxelos propios dos medios de comunicación mediante	Elabora textos orais sinxelos.

simulación.	
3º-LGB1.8.1 - Amosa respecto ás ideas e achegas dos e das demais e contribúe ao traballo en grupo.	Amosa respecto ás ideas e achegas dos e das demais e contribúe ao traballo en grupo.
3º-LGB1.10.1 - Usa, de forma xeral, unha linguaxe non sexista.	Usa, de forma xeral, unha linguaxe non sexista.
3º-LGB1.12.1 - Identifica a lingua galega oral con diversos contextos profesionais: sanidade, educación, medios de comunicación...	Identifica a lingua galega oral con diversos contextos: medios de comunicación..
3º-LGB2.1.1 - Comprende a información relevante de textos sinxelos procedentes dos medios de comunicación social ou propios de situacións cotiás.	Comprende a información relevante de textos sinxelos.
3º-LGB2.1.2 - Identifica as ideas principais dun texto sinxelo (narrativo, descritivo, expositivo).	Identifica as ideas principais dun texto sinxelo.
3º-LGB2.1.3 - Busca, localiza e selecciona información concreta dun texto sinxelo.	Busca, localiza e selecciona información concreta dun texto sinxelo.
3º-LGB2.1.5 - Identifica a estrutura xeral dun texto.	Identifica a estrutura xeral dun texto.
3º-LGB2.1.6 - Emprega o dicionario, de xeito guiado, para resolver as dúbidas de vocabulario que atopa nos textos.	Emprega o dicionario, de xeito guiado.
3º-LGB2.2.1 - Interpreta e comprende, de maneira xeral, a información de sinxelos gráficos e ilustracións, relacionando esta co contido do texto que a acompaña.	Interpreta e comprende, de maneira xeral, a información de sinxelos gráficos e ilustracións.
3º-LGB2.4.1 - Deduce, de maneira xeral, o posible contido dun texto antes de lelo, axudándose do título e as ilustracións.	Deduce, de maneira xeral, o posible contido dun texto antes de lelo, axudándose do título e as ilustracións.
3º-LGB2.6.2 - Le textos sinxelos en voz alta sen dificultade.	Le textos sinxelos en voz alta sen dificultade.
3º-LGB2.6.3 - Le textos, adaptados e próximos á súa experiencia, en silencio, sen dificultade.	Le textos en silencio, sen dificultade
3º-LGB2.7.1 - Utiliza as biblioteca de aula e de centro respectando as normas básicas do seu o funcionamento.	Utiliza as biblioteca de aula e de centro respectando as normas básicas do seu o funcionamento.
3º-LGB2.8.1 - Coida, conserva e organiza os seus libros.	Coida, conserva e organiza os seus libros.
3º-LGB2.9.1 - Amosa interese pola lectura como fonte de aprendizaxe e medio de comunicación e de lecer.	Amosa interese pola lectura como fonte de aprendizaxe e de lecer.
3º-LGB2.10.1 - Selecciona textos do seu interese, en función dos seus gustos e preferencias.	Selecciona textos do seu interese, en función dos seus gustos e preferencias.
3º-LGB3.1.2 - Elabora o texto, con coherencia xeral e de xeito creativo.	Elabora o texto con coherencia.
3º-LGB3.1.3 - Aplica, de forma xeral, os signos de puntuación (punto, coma, dous puntos, puntos	Aplica, de forma xeral, os signos de puntuación (punto,

suspensivos, signos de exclamación e interrogación).	coma, signos de exclamación e interrogación).
3º-LGB3.1.4 - Aplica, de maneira xeral, a norma lingüística: ortografía, léxico, morfosintaxe.	Aplica, de maneira xeral, a norma lingüística: ortografía.
3º-LGB3.2.3 - Elabora diferentes tipos de textos (narrativos e descritivos) seguindo un guión establecido.	Elabora diferentes tipos de textos seguindo un guión establecido.
3º-LGB3.2.4 - Escribe textos coherentes empregando algúns elementos de cohesión.	Escribe textos coherentes.
3º-LGB3.4.1 - Elabora textos sinxelos que combinan a linguaxe verbal e non verbal: carteis publicitarios, anuncios, cómics.	Elabora textos sinxelos que combinan a linguaxe verbal e non verbal: carteis publicitarios, anuncios, cómics.
3º-LGB3.6.2 - Ilustra creativamente os seus textos con imaxes redundantes co seu contido.	Ilustra creativamente os seus textos.
3º-LGB3.7.1 - Coida a presentación dos textos seguindo as normas básicas de presentación establecidas: marxes, disposición no papel, limpeza, calidade caligráfica, separación entre parágrafos, interliñado?	Coida a presentación dos textos:marxes, disposición no papel, limpeza, calidade caligráfica
3º-LGB4.1.1 - Sinala a denominación dos textos traballados e recoñece nestes, enunciados, palabras e sílabas.	Recoñece enunciados, palabras e sílabas.
3º-LGB4.1.2 - Identifica as formas verbais.	Identifica as formas verbais.
3º-LGB4.1.3 - Separa as sílabas que conforman cada palabra, diferenciando a sílaba tónica das átonas.	Separa as sílabas que conforman cada palabra, diferenciando a sílaba tónica..
3º-LGB4.1.4 - Identifica nun texto substantivos e adxectivos.	Identifica nun texto substantivos e adxectivos
3º-LGB4.1.5 - Sinala o xénero e número de palabras dadas e é quen de cambialo.	Sinala o xénero e número de palabras.
3º-LGB4.2.2 - Utiliza as normas ortográficas básicas, aplicándoas nas súas producións escritas, con especial atención ás maiúsculas.	Utiliza as normas ortográficas básicas, aplicándoas nas súas producións escritas, con especial atención ás maiúsculas.
3º-LGB4.3.1 - Emprega, de forma xeral, os signos de puntuación.	Emprega, de forma xeral, os signos de puntuación.
3º-LGB4.3.2 - Usa unha sintaxe elemental adecuada nas súas producións.	Usa unha sintaxe elemental.
3º-LGB4.3.3 - Respecta, de xeito xeral, as normas morfosintácticas de colocación do pronome átono.	Respecta, de xeito xeral, as normas morfosintácticas.
3º-LGB4.5.1 - Usa o dicionario en papel ou dixital de xeito guiado.	Usa o dicionario en papel ou dixital de xeito guiado.
3º-LGB4.6.1 - Recoñece palabras derivadas e compostas, identificando e formando familias de palabras.	Recoñece palabras derivadas e compostas.
3º-LGB4.6.2 - Recoñece e usa sinónimos, antónimos e palabras polisémicas básicas.	Recoñece sinónimos, antónimos.
3º-LGB4.7.1 - Valora a lingua galega dentro da realidade plurilingüe e pluricultural de España e de Europa.	Valora a lingua galega.
3º-LGB5.1.1 - Escoita, memoriza e reproduce textos sinxelos procedentes da literatura popular oral	Escoita, memoriza e reproduce textos sinxelos procedentes

galega (adiviñas, lendas, contos, poemas, cancións, ditos) e da literatura galega en xeral.	da literatura popular oral galega (adiviñas, poemas, cancións, ditos) e da literatura galega en xeral.
3º-LGB5.2.2 - Le en voz alta obras e textos en galego da literatura infantil, adaptacións breves de obras clásicas e literatura actual, adaptadas á idade e en diferentes soportes.	Le en voz alta obras e textos en galego.
3º-LGB5.3.1 - É quen de identificar o xénero literario ao que pertencen uns textos dados: narrativa, poesía e teatro.	É quen de identificar o xénero literario ao que pertencen uns textos dados: narrativa, poesía e teatro.

LINGUA CASTELÁ

Estándares	Grao mínimo para superar a área
3º-LCB1.1.1 - Expresa de forma global, ideas, opinións e sentimentos con certa claridade.	Expresa de forma global, ideas, opinións e sentimentos con certa claridade.
3º-LCB1.1.2 - Aplica as normas sociocomunicativas: escoita atenta, espera de quendas, respecto da opinión dos e das demais.	Aplica as normas sociocomunicativas: escoita atenta, espera de quendas, respecto da opinión dos e das demais.
3º-LCB1.4.1 - Identifica polo contexto o significado de distintas palabras.	Identifica polo contexto o significado de distintas palabras.
3º-LCB1.4.2 - Utiliza o vocabulario axeitado a súa idade para expresarse con progresiva precisión nos diferentes contextos de comunicación.	Utiliza o vocabulario axeitado a súa idade para expresarse con progresiva precisión nos diferentes contextos de comunicación.
3º-LCB1.5.1 - Comprende de forma global a información xeral de textos orais de uso habitual, do ámbito escolar e social, identifica o tema e selecciona as ideas principais: noticias, contos, folletos informativos, narracións, textos científicos, anuncios publicitarios, receitas médicas?.	Comprende de forma global a información xeral de textos orais de uso habitual, do ámbito escolar e social, identifica o tema e selecciona as ideas principais: noticias, contos, folletos informativos, narracións e anuncios publicitarios.
3º-LCB1.5.3 - Responde preguntas sinxelas correspondentes á comprensión literal.	Responde preguntas sinxelas correspondentes á comprensión literal.
3º-LCB1.5.4 - Utiliza de xeito guiado a información recollida, para levar a cabo diversas actividades en situacións de aprendizaxe.	Utiliza de xeito guiado a información recollida, para levar a cabo diversas actividades en situacións de aprendizaxe.
3º-LCB1.6.1 - Utiliza de xeito guiado os medios audiovisuais e dixitais para obter información.	Utiliza de xeito guiado os medios audiovisuais e dixitais para obter información.

3º-LCB1.6.2 - Transforma en noticias sinxelas feitos cotiás próximos á súa realidade, imitando modelos.	Transforma en noticias sinxelas feitos cotiás próximos á súa realidade, imitando modelos.
3º-LCB1.6.3 - Comprende de forma global o contido principal dunha entrevista, noticia ou debate infantil procedente dos medios de comunicación.	Comprende de forma global o contido principal dunha entrevista, noticia ou debate infantil procedente dos medios de comunicación.
3º-LCB1.8.1 - Elabora comprensiblemente textos orais breves e sinxelos do ámbito escolar e social, adecuados ao nivel, imitando modelos.	Elabora comprensiblemente textos orais breves e sinxelos do ámbito escolar e social, adecuados ao nivel, imitando modelos.
3º-LCB1.8.2 - Organiza o discurso cunha secuencia coherente elemental, utilizando nexos básicos.	Organiza o discurso cunha secuencia coherente elemental, utilizando nexos básicos.
3º-LCB1.9.1 - Emprega de xeito efectivo a linguaxe oral para comunicarse e aprender: escoita e pregunta para asegurar a comprensión.	Emprega de xeito efectivo a linguaxe oral para comunicarse e aprender: escoita e pregunta para asegurar a comprensión
3º-LCB2.1.1 - Le en voz alta, sen dificultade, diferentes tipos de textos apropiados á súa idade.	Le en voz alta diferentes tipos de texto apropiados á súa idade.
3º-LCB2.1.2 - Le en silencio textos sinxelos próximos á súa experiencia.	Le en silencio textos sinxelos próximos á súa experiencia.
3º-LCB2.2.2 - Distingue en textos do ámbito escolar e social e de forma xeral, entre as diversas tipoloxías atendendo á forma da mensaxe (descritivos, narrativos, dialogados, expositivos) e á súa intención comunicativa (informativos, literarios e prescritivos).	Distingue en textos do ámbito escolar e social e de forma xeral, entre as diversas tipoloxías atendendo á forma da mensaxe (descritivos, narrativos, dialogados, expositivos) e á súa intención comunicativa (informativos, literarios).
3º-LCB2.2.3 - Elabora glosarios coas novas palabras.	Elabora glosarios coas novas palabras.
3º-LCB2.3.1 - Identifica as palabras clave dun texto.	Identifica as palabras clave dun texto.
3º-LCB2.3.2 - Activa, de forma guiada, coñecementos previos para comprender un texto.	Activa, de forma guiada, coñecementos previos para comprender un texto.
3º-LCB2.3.3 - Formula hipóteses sobre o contido do texto a partir do título e de ilustracións redundantes.	Formula hipóteses sobre o contido do texto a partir do título e de ilustracións redundantes
3º-LCB2.3.4 - Relaciona a información contida nas ilustracións coa información que aparece no texto.	Relaciona a información contida nas ilustracións coa información que aparece no texto.
3º-LCB2.3.5 - Iníciase na utilización do dicionario de xeito guiado.	Iníciase na utilización do dicionario de xeito guiado.
3º-LCB2.4.1 - Dedicamos momentos de lecer para a lectura voluntaria.	Dedicamos momentos de lecer para a lectura voluntaria.
3º-LCB2.4.2 - Selecciona textos do seu interese en función dos seus gustos e	Selecciona textos do seu interese en función dos seus gustos e

preferencias. 3º-LCB2.5.1 - Consulta na biblioteca, de xeito guiado, diferentes fontes bibliográficas e textos en soporte informático para obter información sobre temas do seu interese e necesarios para as súas tarefas de aula.	preferencias. Consulta na biblioteca, de xeito guiado, diferentes fontes bibliográficas e textos en soporte informático para obter información sobre temas do seu interese e necesarios para as súas tarefas de aula.
3º-LCB2.6.1 - Coida, conserva e organiza os seus libros.	Coida, conserva e organiza os seus libros.
3º-LCB2.7.1 - Diferenza, con axuda, entre información e publicidade.	Diferenza, con axuda, entre información e publicidade.
3º-LCB2.8.1 - Utiliza, de xeito guiado, as Tecnoloxías da Información e a Comunicación para buscar información.	Utiliza, de xeito guiado, as Tecnoloxías da Información e a Comunicación para buscar información.
3º-LCB3.1.1 - Escribe, con axuda e en diferentes soportes, textos sinxelos propios da vida cotiá, do ámbito escolar e social, utilizando elementos de cohesión básicos: noticias, contos, folletos informativos, narracións, textos científicos, anuncios publicitarios, receitas, instrucións, normas?.	Escribe, con axuda e en diferentes soportes, textos sinxelos propios da vida cotiá, do ámbito escolar e social, utilizando elementos de cohesión básicos: noticias, contos, narracións, anuncios publicitarios, receitas e normas.
3º-LCB3.1.2 - Respecta as normas gramaticais e ortográficas básicas, propias do nivel.	Respecta as normas gramaticais e ortográficas básicas, propias do nivel.
3º-LCB3.1.3 - Reproduce textos ditados sinxelos.	Reproduce textos ditados sinxelos.
3º-LCB3.1.4 - Presenta os seus traballos con caligrafía clara e limpeza: evitando riscos, inclinación de liñas etc.	Presenta os seus traballos con caligrafía clara e limpeza: evitando riscos, inclinación de liñas etc.
3º-LCB3.4.1 - Elabora, de forma guiada, gráficas sinxelas a partir de datos obtidos de experiencias realizadas.	Interpreta gráficas sinxelas a partir de datos obtidos de experiencias realizadas.
3º-LCB3.4.2 - Elabora e presenta, de forma guiada, textos sinxelos, que ilustra con imaxes, en diferentes soportes (papel e dixital), de carácter redundante co contido: carteis publicitarios, anuncios e cómics.	Elabora e presenta, de forma guiada, textos sinxelos, que ilustra con imaxes.
3º-LCB3.5.1 - Exprésase, por escrito, evitando unha linguaxe non sexista e non respectuosa coas diferenzas.	Exprésase, por escrito, evitando unha linguaxe non sexista e non respectuosa coas diferenzas.
3º-LCB3.6.1 - Usa con axuda as Tecnoloxías da Información e a Comunicación para escribir, presentar os textos e buscar información.	Usa con axuda as Tecnoloxías da Información e a Comunicación para escribir, presentar os textos e buscar información.
3º-LCB3.7.1 - Produce os textos establecidos no plan de escritura axeitados á súa idade e nivel.	Produce os textos establecidos no plan de escritura axeitados á súa idade e nivel.
3º-LCB4.1.2 - Utiliza con corrección os tempos verbais: presente, pasado e futuro, ao producir textos orais e escritos.	Utiliza con corrección os tempos verbais: presente, pasado e futuro, ao producir textos orais e escritos.

3º-LCB4.1.3 - Diferenza familias de palabras.	Diferenza familias de palabras.
3º-LCB4.1.4 - Utiliza as normas ortográficas básicas.	Utiliza as normas ortográficas básicas.
3º-LCB4.2.1 - Utiliza palabras sinónimas, antónimas, polisémicas, frases feitas, na expresión oral e escrita.	Utiliza palabras sinónimas, antónimas, polisémicas, frases feitas, na expresión oral e escrita.
3º-LCB4.2.3 - Recoñece a oración simple, distingue suxeito e predicado.	Recoñece a oración simple, distingue suxeito e predicado.
3º-LCB4.3.1 - Clasifica e usa os tipos de nomes para elaborar textos escritos sinxelos	Clasifica e usa os tipos de nomes para elaborar textos escritos sinxelos.
3º-LCB4.3.2 - Aplica as normas de concordancia de xénero e número, na expresión oral e escrita.	Aplica as normas de concordancia de xénero e número, na expresión oral e escrita.
3º-LCB4.3.3 - Aplica, con axuda, as normas de acentuación (sílabas tónicas) nas súas producións escritas.	Aplica, con axuda, as normas de acentuación (sílabas tónicas) nas súas producións escritas.
3º-LCB4.3.4 - Utiliza signos de puntuación nas súas composicións escritas.	Utiliza signos de puntuación nas súas composicións escritas.
3º-LCB4.3.5 - Utiliza unha sintaxe básica nas producións escritas propias.	Utiliza unha sintaxe básica nas producións escritas propias.
3º-LCB4.4.1 - Utiliza de forma guiada, distintos programas educativos dixitais	Utiliza de forma guiada, distintos programas educativos dixitais.
3º-LCB4.5.1 - Valora a diversidade lingüística da comunidade autónoma.	Valora a diversidade lingüística da comunidade autónoma.
3º-LCB5.4.1 - Crea, con axuda, sinxelos textos literarios moi sinxelos (contos, poemas) a partir de pautas ou modelos dados.	Crea, con axuda, sinxelos textos literarios moi sinxelos (contos, poemas) a partir de pautas ou modelos dados.

MATEMÁTICAS

Estándares	Grao mínimo para superar a área
3º-MTB1.1.1 - Analiza e comprende o enunciado dos problemas (datos, relacións entre os datos, contexto do problema, pregunta realizada)..	Analiza e comprende o enunciado dos problemas (datos, relacións entre os datos, contexto do problema, pregunta realizada).
3º-MTB2.1.1 - Le, escribe e ordena números ata o 10.000.	Le, escribe e ordena números ata o 10.000.
3º-MTB2.1.2 - Aproxima números á decena, centena e millar.	Aproxima números á decena, centena e millar.
3º-MTB2.2.1 - Realiza correctamente series tanto ascendentes coma descendentes.	Realiza correctamente series tanto ascendentes coma descendentes.
3º-MTB2.2.2 - Interpreta en textos numéricos e da vida cotiá números naturais ata o 10.000	Interpreta en textos numéricos e da vida cotiá números naturais ata o 10.000
3º-MTB2.2.3 - Descompón, compón e redondea números naturais, interpretando o	Descompón e compón números naturais, interpretando o valor de posición

valor de posición de cada unha das súas cifras.	de cada unha das súas cifras.
3º-MTB2.3.1 - Constrúe e memoriza as táboas de multiplicar, utilizándoas para realizar cálculo mental.	Memoriza as táboas de multiplicar, utilizándoas para realizar cálculo mental.
3º-MTB2.3.2 - Realiza cálculos numéricos coa operación de multiplicación na resolución de problemas contextualizados.	Realiza cálculos numéricos coa operación de multiplicación na resolución de problemas contextualizados.
3º-MTB2.3.3 - Resolve problemas utilizando a multiplicación para realizar recontos, en disposicións rectangulares nos que intervén a lei do produto.	Resolve problemas utilizando a multiplicación para realizar recontos.
3º-MTB2.3.4 - Realiza cálculos numéricos coa operación de división dunha cifra na resolución de problemas contextualizados.	Realiza cálculos numéricos coa operación de división dunha cifra na resolución de problemas contextualizados.
3º-MTB2.3.5 - Identifica e usa os termos propios da multiplicación e da división.	Identifica os termos propios da multiplicación e da división.
3º-MTB2.4.1 - Resolve problemas que impliquen o dominio dos contidos traballados, empregando estratexias heurísticas, de razoamento.	Resolve problemas que impliquen o dominio dos contidos traballados.
3º-MTB3.1.1 - Identifica as unidades do sistema métrico decimal. Lonxitude, capacidade, masa ou peso.	Identifica as unidades do sistema métrico decimal. Lonxitude, capacidade, masa ou peso.
3º-MTB3.1.2 - Mide con diferentes instrumentos elixindo a unidade máis axeitada para a expresión dunha medida.	Mide con diferentes instrumentos elixindo a unidade máis axeitada para a expresión dunha medida.
3º-MTB3.2.1 - Suma e resta medidas de lonxitude, capacidade e masa en forma simple.	Suma e resta medidas de lonxitude, capacidade e masa en forma simple.
3º-MTB3.2.2 - Compara e ordena medidas dunha mesma magnitude.	Ordena medidas dunha mesma magnitude.
3º-MTB3.3.1 - Coñece e utiliza as equivalencias entre diversas unidades de medida da mesma magnitude.	Coñece as equivalencias entre diversas unidades de medida da mesma magnitude.
3º-MTB3.3.3 - Resolve problemas da vida real utilizando as unidades de medida máis usuais.	Resolve problemas da vida real utilizando as unidades de medida máis usuais.
3º-MTB3.4.1 - Resolve problemas da vida real utilizando as medidas temporais e as súas relacións	Resolve problemas da vida real utilizando as medidas temporais e as súas relacións.
3º-MTB3.5.1 - Coñece a función, o valor e as equivalencias entre as diferentes moedas e billetes do sistema monetario da Unión Europea utilizándoas tanto para resolver problemas en situación reais como figuradas.	Coñece a función, o valor e as equivalencias entre as diferentes moedas e billetes do sistema monetario da Unión Europea utilizándoas tanto para resolver problemas en situación reais como figuradas.
3º-MTB4.1.1 - Coñece e identifica os elementos básicos dos corpos xeométricos (lado, ángulo e vértice).	Coñece os elementos básicos dos corpos xeométricos (lado, ángulo e vértice).

3º-MTB4.2.1 - Coñece e diferencia a circunferencia do círculo e distingue os seus elementos.	Coñece e diferencia a circunferencia do círculo.
3º-MTB4.3.1 - Identifica corpos redondos e poliedros (prisma, pirámide, cilindro, cono, esfera...).	Identifica corpos redondos e poliedros (prisma, pirámide, cilindro, cono, esfera...).
3º-MTB4.4.1 - Distingue entre ángulos agudos, rectos e obtusos.	Distingue entre ángulos agudos, rectos e obtusos.
3º-MTB5.1.2 - Ordena os datos rexistrados atendendo a un criterio de clasificación.	Ordena os datos rexistrados atendendo a un criterio de clasificación.
3º-MTB5.1.3 - Interpreta gráficas de táboas extraendo a información explícita.	Interpreta gráficas de táboas extraendo a información explícita.

PLÁSTICA

Estándares	Grao mínimo para superar a área
3º-B1.1.1 Establece unha orde ou pautas para seguir no procedemento de observación dos elementos do contexto, e na súa comunicación oral ou escrita.	Establece unha orde para seguir no procedemento de observación dos elementos do contexto.
3º-B1.1.2. Describe as características dos feitos artísticos e as sensacións que as obras provocan. e expresa as súas apreciacións persoais cun criterio artístico.	Describe algunhas características dos feitos artísticos e as emocións que as obras provocan e as expresa.
3º-EPB1.1.3. Identifica e coñece os termos propios da linguaxe plástica.	Identifica e coñece os termos propios da linguaxe plástica.
3º-B1.2.2. Identifica a posición dos elementos plásticos tendo en conta as técnicas espaciais.	Identifica a posición dos elementos plásticos.
3º-B1.4.1. Describe varias profesións relacionadas coas artes plásticas.	Identifica profesións relacionadas coas artes plásticas.
3º-B1.4.2. Procura información sobre artistas plásticos/as da cultura propia e de outras, e sobre a súa obra.	Coñece algúns artistas plásticos da cultura propia.
3º-B2.1.2. Manexa lapis de cores, témperas, rotuladores, sombreamento, acuarelas etc.) para a composición de obras.	Manexa lapis de cores, témperas e rotuladores para a composición de obras.
3º-B2.1.3. Manexa material diverso nas producións plásticas, explorando diversas técnicas e actividades manipulativas.	Manexa material diverso nas producións plásticas
3º-B2.1.4. Practica o recorte e pega materiais de diferentes texturas.	Practica o recorte e pega materiais de diferentes texturas.
3º-B2.1.6. Combina técnicas de picado, encartado e pegado.	Combina técnicas de picado, encartado e pegado.
3º-B2.1.7. Utiliza a cuadrícula como referencia para copiar e representar modelos, de maneira proporcionada.	Utiliza a cuadrícula como referencia para copiar e representar modelos.

3º-B2.1.9. Fai composicións correctamente a partir do eixe de simetría.	Fai composicións correctamente a partir do eixe de simetría.
3º-B2.1.10. Crea imaxes tridimensionais co recorte e o pegado.	Crea imaxes tridimensionais co recorte e o pegado.
3º-B2.1.11. Debuxa a figura humana, usando a cuadrícula para alcanzar as proporcións axeitadas.	Debuxa a figura humana usando a cuadrícula.
3º-B2.2.1. Coida e utiliza adecuadamente os recursos de traballo.	Coida e utiliza adecuadamente os recursos de traballo.
3º-B2.3.1. Leva a cabo proxectos en grupo respectando as ideas das demais persoas e colaborando coas tarefas que lle foran encomendadas.	Leva a cabo proxectos en grupo respectando as ideas das demais persoas e colaborando coas tarefas que lle foran encomendadas.
3º-2.4.2. Utiliza as tecnoloxías da información e da comunicación para buscar material para as súas creacións	Utiliza as tecnoloxías da información e da comunicación para buscar material para as súas creacións de xeito guiado.

6. PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN.

A avaliación do proceso de aprendizaxe do alumnado nesta etapa educativa será continua e global, e terá en conta o seu progreso no conxunto das áreas.

A avaliación será **continua**, xa que estará inmersa no proceso de ensino e aprendizaxe do alumnado, coa finalidade de detectar as dificultades no momento en que se producen, analizar as causas e, desta maneira, adoptar as medidas necesarias que lle permitan ao alumnado mellorar o seu proceso de aprendizaxe e garantir a adquisición das competencias clave para continuar o proceso educativo.

A avaliación será **global**, pois referirase ás competencias clave e aos obxectivos da etapa e a aprendizaxe do alumnado no conxunto das áreas que a integran.

Os referentes serán os criterios de avaliación e os estándares de aprendizaxe avaliados establecidos para cada un dos cursos e para todas as áreas. A avaliación do alumnado con necesidades educativas especiais terá como referente os criterios de avaliación establecidos nas propias adaptacións curriculares significativas.

En cada sesión de avaliación o profesorado avaliará os procesos de ensinanza e a súa práctica docente en relación coa adecuación ao alumnado, co logro dos obxectivos da etapa e co desenvolvemento das competencias clave. Esta avaliación incluírá os seguintes aspectos:

- Aprendizaxes alcanzados polo alumnado e procedementos de avaliación.
- Grao de desenvolvemento das programacións docentes, adecuación ao alumnado de cada unha das partes da mesma e as medidas curriculares e organizativas propostas.
- Medidas de atención á diversidade aplicadas.
- Coordinación do equipo docente e relación co resto da comunidade educativa: profesorado ,alumnado e familias.
- Clima de traballo na aula, sempre motivando un reforzo positivo que motive ao neno.
- Melloras nos casos nos que non se acaden os resultados previstos.

Os procedementos e instrumentos se recollen na seguinte táboa:

PROCEDEMENTOS	PROBAS ESPECÍFICAS	PRODUCCIÓNS ESCRITAS POLOS ALUMNOS/AS	OBSERVACIÓN DIRECTA
INSTRUMENTOS	<ul style="list-style-type: none"> - Probas escritas - Cuestionarios - Lectura de textos - Resolución de problemas - Dictados 	<ul style="list-style-type: none"> - Rúbricas 	<ul style="list-style-type: none"> - Rúbricas CAA - Lista de control/cotexo
PORCENTAXE	60%	30%	10%

Para avaliar as producións elaboradas polos alumnos/as e a aptitude cara as tarefas e traballo na aula empregaranse respectivamente a rúbricas que aparecen nas páxinas seguintes.

● AVALIACIÓN NO CASO DE ENSINANZA NON PRESENCIAL

No caso de ensinanza non presencial debido á situación do COVID19 a avaliación das tarefas escritas realizarase de modo online a través da aula virtual do centro.

Tomaranse como punto de referencia as cualificacións das avaliacións que puideran ser realizadas de xeito presencial e no caso de dubidar que un alumno/a poida acadar os estándares imprescindibles para superar unha materia poderanse realizar probas específicas a través da plataforma de videoconferencia “falemos” da Xunta de Galicia.

RÚBRICA PARA AVALIAR AS PRODUCIÓNS ESCRITAS DOS ALUMNOS/AS.

	3	2	1	0
Presentación	Respecta os códigos establecidos. As actividades seguen unha orde. Non hai páxinas en branco nin espazos baleiros ou escrito nas marxes.	Non sempre respectar os códigos. Hai algún erro e tachóns pero segue a orde das tarefas.	Case nunca respecta aos códigos. Hai ocos en branco. Ás veces as actividades non seguen unha orde lóxica.	Non respecta os códigos. Hai moitos ocos en branco. Non hai separación entre unha actividade e outra. Amosa múltiples tachóns.
Caligrafía	Escribe dentro da pauta con letra coidada e dun tamaño regular.	Escribe dentro da pauta sen coidar excesivamente a letra. O tamaño é irregular.	Escribe dentro da pauta con letra pouco coidada e erros constantes (omisións, repeticións...).	Escribe fóra da pauta e/o nas marxes. Comete múltiples erros presenta unha letra case ilexible.
Ortografía	Respecta as normas ortográficas do nivel: maiúsculas, punto e coma, g/j, z/c, qu/c, mb e mp, separación e sílabas e acentuación de palabras mediante copia.	Ás veces non respecta as normas ortográficas propias do nivel.	Soamente respecta as normas do uso de maiúsculas e puntos.	Non adoita respectar o uso de maiúsculas e puntos.
Corrección das tarefas	As tarefas presentan corrección nas respostas, mostrando coñecementos dos contidos traballados.	As tarefas adoitan estar resoltas correctamente aínda que con algún erro.	Non amosa coñecemento dos contidos traballados. Hai frecuentes erros e copia as respostas que se dan como exemplo.	A maioría das tarefas non están realizadas correctamente, están incompletas ou presentan erros.
Manexo do tempo	Remata sempre ou case sempre todas as tarefas propostas con coidado e limpeza.	Ás veces precisa máis tempo do establecido para rematar a tarefa pero a remata. Remata as tarefas sen excesivo coidado na presentación.	Precisa máis tempo do necesario (distráese) e ten que recuperar a tarefa noutro momento.	A maioría das tarefas están sen rematar ou incompletas.

RÚBRICA PARA AVALIAR O TRABALLO NA AULA E TRABALLO EN

EQUIPO.

	3	2	1	0
Traballando na aula	Sempre ou case sempre remata as tarefas propostas na clase no tempo establecido. As remata con corrección e revisa se é necesario.	Adoita rematar as tarefas na aula pero comete erros por falta de atención ou aínda presentando as tarefas con coidado e limpeza non as remata por distraerse cos compañeiros/as.	Distráese e perde tempo de facer as tarefas, polo que en moitas ocasións non remata as tarefas na clase. Non revisa e comete erros.	Rara vez remata as tarefas no tempo establecido. Presenta pouca limpeza nas súas tarefas.
Traballando en equipo: Aportacións ao grupo	Sempre aporta ideas útiles cando participa no grupo. Contribúe ao traballo do equipo con moito esforzo.	Polo xeral aporta ideas útiles cando participa no grupo. Esfórzase en beneficio do grupo.	Algunhas veces aporta ideas útiles cando participa no grupo. É un membro satisfactorio do grupo que fai o que se lle pide.	Rara vez aporta ideas útiles cando participa no grupo e na discusión de clase. Ás veces négase a participar.
Participación nas tarefas da aula	Pregunta para asegurar a comprensión. Participa activamente na aula e propón dúbidas e solucións a problemas.	En ocasións participa activamente. Propón dúbidas e solucións se llo pedimos.	Participa se llo pedimos directamente, aínda que en moitas ocasións non segue o ritmo da clase ou interrompe.	Non adoita participar activamente. Distráese, non segue o ritmo da clase ou interrompe.
Respecto ás normas	Levanta a man e respecta as quendas de palabra. Escoita en silencio as aportacións dos compañeiros e está sentado correctamente.	En ocasións levanta a man para falar. Cústalle respectar as quendas de palabra e/ou non presenta unha postura correcta para o traballo.	Non adoita respectar as quendas de palabra. En rara ocasión levanta a man para falar. Levántase sen permiso.	Interrompe ou non respecta as quendas de palabra. Fala constantemente e non pide as quendas de palabra. Ridiculiza aos compañeiros/as.
Traballo na casa	Sempre trae no tempo establecido as tarefas de repaso ou complementarias propostas para	En ocasións trae con retraso as tarefas propostas para casa. As presenta de modo coidado.	Ocasionalmente trae as tarefas propostas. As trae a destempo e sen coidado na presentación nin	Non adoita traer as tarefas propostas para a casa ou as trae normalmente incompletas e

	casa. As fai con corrección e limpeza.		nos contidos.	con pouco coidado.
--	---	--	---------------	-----------------------

7. METODOLOXÍA

A metodoloxía seguindo o **Decreto 105/2014, de 4 de setembro, no artigo 15**, se define como o conxunto de estratexias, procedementos e accións planificadas polo profesorado, de xeito consciente e reflexivo, para posibilitar a aprendizaxe do alumnado e o logro dos obxectivos propostos.

7.1. METODOLOXÍA NO ENSINO PRESENCIAL

As estratexias fundamentais que empregaremos seguindo o decreto de currículo da nosa comunidade autónoma, son:

- A **metodoloxía didáctica** será fundamentalmente **comunicativa, inclusiva, activa e participativa, e dirixida ao logro dos obxectivos e das competencias clave**. Neste sentido prestarase atención ao desenvolvemento de metodoloxías que permitan integrar os elementos do currículo mediante o desenvolvemento de tarefas e actividades relacionadas coa resolución de problemas en contextos da vida real.
- A **acción educativa procurará a integración das distintas experiencias e aprendizaxes** do alumnado e terá en conta os seus diferentes ritmos e estilos de aprendizaxe, favorecendo a capacidade de aprender por si mesmo e promovendo o traballo colaborativo e en equipo.
- Nesta etapa poñerase **especial énfase na atención á diversidade do alumnado**, na atención individualizada, na prevención das dificultades de aprendizaxe e na posta en práctica de mecanismos de reforzo tan pronto como se detecten estas dificultades

Ademais, para o desenvolvemento da presente programación, tivéronse en conta unha serie de principios pedagóxicos básicos do construtivismo:

- **Partir dos coñecementos e vivencias previas do alumnado** así como do seu nivel psicoevolutivo, para posteriormente axustalas as explicacións a súa realidade.
- Fomentar a construción de **aprendizaxes significativas**.
- Mostrar a **funcionalidade das aprendizaxes** asegurando que o alumnado poda utilizalos en situacións da súa vida cotiá.
- **Favorecer a autonomía do alumnado** na súa aprendizaxe, intentando que sexan capaces de ser autónomos nas súas actividades (búsqueda, análise, comprensión e

comunicación da información), construíndo o seu propio coñecemento, para desenvolver a competencia clave de aprender a aprender.

- Utilizar a **actividade lúdica** como medio para interiorizar os contidos.
- Distribución da clase en **grupos de traballo cooperativo**. Dentro de cada grupo o alumnado terá un rol (coordinador, rei/raíña do silencio, secretario, encargado do material e portavoz) para que asuman responsabilidades.
- Crearase un **clima de cooperación** na realización das tarefas en grupo e un **clima afectivo**, respectuoso para que todos poidan expresar libremente os seus sentimentos, opinións....
- **Fomentar as relacións entre iguais**, proporcionando que permitan a confrontación e modificación de puntos de vista, a toma de decisións colectivas, a superacións de conflitos mediante o diálogo e a cooperación, superando con iso toda forma de discriminación.
- O **mestre será un guía/ orientador** acompañando ao alumnado nos seus procesos de ensinanza-aprendizaxe.

Agrupamentos e actividades

Existen unha gran variedade de agrupamentos e cada un deles proporcionan unha serie de vantaxes e desvantaxes. De forma esquemática, os agrupamentos que empregaremos durante o curso escolar son os seguintes:

- **Grupo Aula:** empregárase para os debates na aula, as explicacións dos contidos a tratar, as postas en común de aspectos relacionados coa temática da unidade didáctica correspondente e para a mellora das relacións persoais.
- **Grupo pequeno:** Os grupos estarán formados por catro alumnos/as que forman parte do grupo estable de convivencia. O obxectivo deste tipo de agrupamento é favorecer o **traballo cooperativo**, fomentar a aprendizaxe significativa, facilitar a introdución de conceptos de especial dificultade, aclarar a información que se dá en gran grupo, enriquecer ós membros do grupo con aportacións diferenciadas e fomentar a autonomía e a responsabilidade.
- **Traballo Individual:** utilizarase en momentos específicos ó longo da posta en práctica das unidades didácticas para que os nenos/as reflexionen e practiquen de forma personalizada os diversos contidos traballados, para detectar dificultades e o traballo de automatismo.

Todos estes tipos de agrupamentos iranse poñendo en práctica coas diferentes actividades que se realicen para o desenvolvemento das unidades didácticas das diferentes áreas. Para elo, manteremos sempre a seguinte orde:

- **Actividades de introdución o de motivación:** Se realizan a principio de cada unidade didáctica. Son aquelas que arrancan o traballo de contidos. Empréganse para saber as ideas previas sobre o tema e para motivar.
- **Actividades de desenvolvemento:** servirán para poñer en contacto ós/ás alumnos/as cos novos contidos.
- **Actividades finais ou de consolidación:** Son actividades que afianzan o traballo e profundan tamén nos contidos traballados.
- **Actividades de reforzo e ampliación:** Serven para reforzar as aprendizaxes cando é necesario incidir no contido, e as de ampliación son para aqueles alumnos/as que requiren menos tempo para realizar as actividades xerais.

7.2 . METODOLOXÍA NO CASO DE ENSINANZA SEMIPRESENCIAL

No caso de ensinanza semipresencial a causa do COVID19 empregárase a aula virtual e/ou o correo electrónico para o envío das diversas actividades ao alumnado. A través destes mesmos medios os nenos/as poden enviar resoltas as tarefas no caso de non poder asistir ao centro educativo.

7.3. METODOLOXÍA NO CASO DE ENSINANZA NON SEMIPRESENCIAL

No caso de ensinanza non presencial durante un determinado periodo de tempo organizaranse videoconferencias para a explicación de diferentes contidos a través da plataforma “falemos” e empregárase a aula virtual e /ou o correo electrónico para o envío e recepción de actividades e recursos.

7.4. MATERIAIS E RECURSOS QUE SE VAN UTILIZAR

Os materiais que se empregarán para desenvolver a programación proposta son diversos e entre outros podemos citar os seguintes:

a) Humanos

- Respecto aos recursos internos, os titores traballan en coordinación e colaboración na elaboración e posta en práctica da programación.
- A mestra de PT e mestra de AL.
- As compañeiras de aula e centro son un recurso fundamental para o favorecemento da cooperación, inclusión e autoestima.
- A familia é un recurso básico na educación dos seus fillos e fillas sendo imprescindible o intercambio de información e a colaboración cos mestres.
- Respecto aos servizos externos, levamos a cabo relacións de colaboración con distintas entidades, servizos e profesionais para conseguir os obxectivos propostos: Concello, centro de formación e recursos (CFR), ANPA,...

b) Recursos materiais

- Materiais para o profesorado: programacións didácticas, libros de texto, cadernos de observación e seguimento, libros de consulta, guías, páxinas web, LIMS...
- Materiais para o alumnado:
- impresos: axenda, libros de texto, dicionarios de galego e castelán, periódicos,...
- funxibles: libretas, bolígrafos, carpetas, regras, rotuladores,...
- visuais: encerado, vídeos, películas, carteis, imaxes,...
- auditivos: gravacións, CD....
- informáticos: ordenadores, PDI, programas educativos, internet,...
- Material de aula/centro: biblioteca, libros de lectura ou consulta, publicacións, audiovisuais, informática,...

c) Ambientais

Os lugares habituais de traballo son a aula do grupo-clase e as aulas onde se imparten as diferentes especialidades.

Ademais utilízanse a aula de informática e a biblioteca cando sexa preciso, sempre e cando nese intre estea libre ou pedindo hora con antelación.

Durante o curso haberán actividades culturais dentro do propio centro, onde tamén poderán ter lugar saídas dentro do propio concello ou fóra del.

d) Organizativos

Para levar a cabo esta programación é imprescindible establecer canles de colaboración e coordinación:

- Xuntanzas con orientación..
- Xuntanzas coas mestras de PT e AL.
- Xuntanzas coas familias para intercambio de información e colaboración, polo menos unha vez en cada trimestre.
- Xuntanzas do equipo docente.
- Sesións de avaliación.

7.5 DESEÑO DA AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS OU COLECTIVAS QUE SE POIDAN ADOPTAR COMO CONSECUENCIA DOS SEUS RESULTADOS.

A avaliación inicial será feita durante o mes de setembro e, no seu caso, a primeira semana de outubro, se fose necesario.

As probas consistirá en pasar pequenas tarefas escritas nas áreas instrumentais, observación na aula, actividades espaciais e postas en común co fin de coñecer o nivel de coñecementos dos alumnos/as.

No caso de atopar en algún alumno/a dificultades importantes convocariamos os pais para informarlles do problema e das solucións que aportariamos os mesmos.

Unha vez realizadas as probas de avaliación inicial e estudadas as mesmas, modificaremos a programación co fin de iniciar o proceso educativo tendo en conta os coñecementos que realmente teñen os alumnos, e teremos en conta os resultados á hora de facer os agrupamentos e deseñar as actividades. O departamento de Orientación organizará os apoios tanto dos profesores especialistas (P.T. e A.L.) así como do profesorado non especialista que vaia a apoiar os alumnos con dificultades de aprendizaxe.

Tendo en conta as observacións rexistradas e a información recollida, tanto da reunións cos pais como do expediente académico, os resultados levaranse á sesión de avaliación inicial. Na citada avaliación se fará unha posta en común con todos os mestres implicados e se programarán unhas medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencias dos seus resultados:

● **Medidas individuais:**

- Adaptacións curriculares.
 - Apoio do profesorado especialista en PT ou AL.
 - Programas de enriquecemento curricular.
 - Adaptación dos tempos e instrumentos ou procedementos de avaliación.
 - Programas de reforzo nas áreas instrumentais básicas.
- **Medidas colectivas:**
 - Metodoloxías baseadas no traballo colaborativo en grupos heteroxéneos.
 - Tutoría entre iguais.
 - Aprendizaxe Baseado en Proxectos (ABP) e outras que promovan a inclusión.
 - Reforzo educativo e apoio do profesorado con dispoñibilidade horaria.

8. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE.

Unha das apostas do Plan de Acción Titorial (*Decreto 374/1996 do 17 de outubro, polo que se aproba o Regulamento Orgánico das escolas de educación infantil e dos colexios de educación primaria*) é dar resposta á diversidade dos alumnos/as que teñamos na clase e para iso levaremos a cabo as seguintes accións:

- Recollida de información sobre o alumnado a través de entrevistas coa familia, dos análises dos informes aportados polo titor/a do curso pasado e dos resultados obtidos na avaliación inicial.
- Seguimento do proceso de ensinanza-aprendizaxe para detectar posibles dificultades co fin de buscar resposta educativa e solicitar asesoramento e apoios.

Se prestará especial atención ao alumnado con Necesidades Específicas de Apoio Educativo (NEAE), é dicir, ao alumnos que seguindo o *Capítulo I, artículo 71 da Lei Orgánica 2/2006 do 3 de maio de Educación tras a modificación da Lei Orgánica 8/2013 do 9 de febreiro para a Mellora da Calidade Educativa*, son os que: “que requiren dunha atención educativa diferente á ordinaria, por presentar necesidades educativas especiais, por dificultades específicas de aprendizaxe, TDAH, polas súas altas

capacidades intelectuais, por incorporación tardía ao sistema educativo, ou por condicións pessoais ou de historia escolar”.

As medidas adotadas nesta aula son consensuadas con Orientación e co resto do Equip Docente. Son medidas encamiñadas fundamentalmente á:

- 1.- Integración dunha alumna que procede doutro centro e con condutas disrruptivas
- 2.- Motivación desa mesma alumna para que acadе niveis aceptables de competencia curricular.
- 3.- Medidas que lles permitan aos alumnos repetidores acadar as competencias, afianzar a súa autonomía e integrarse tamén neste grupo-clase.

As medidas acordadas para o alumnado, son as seguintes:

~ **Medidas ordinarias:**

- A clase estará organizada en pequenos grupos de traballo (mantendo a distancia de seguridade) e ubicaremos aos nenos ao lado dun compañeiro cun alto nivel de competencia curricular para que lle axude nas actividades diarias.
- Adecuación da programación didáctica ao entorno e ao alumnado.
- Estableceremos actividades de tipo cooperativo tomando como base o diálogo para favorecer a integración do alumnado na aula.
- Levar unha axenda de tarefas casa-colexio-casa.
- Dividir as tarefas en partes máis pequenas.
- Instrucións cortas, claras e precisas.
- Emplear o reforzo positivo.
- Establecer metas alcanzables.
- Organizar o material de traballo.
- Adaptación dos tempos e instrumentos ou procedementos de avaliación.
- Explicárlles técnicas de estudo e como teñen que realizar os exames.
- Ante o estudio emplear esquemas (enseñarles a subliñar, esquematizar, mapas conceptuais...)
- Organización do tempo e o espacio (estructurar as actividades, apoios visuais...)
- Asignarles responsabilidades.
- Reforzo educativo e apoio do profesorado con dispoñibilidade horaria.

~ **Medidas extraordinarias:**

- Apoio do profesorado especialista en P.T e A.L.

- Atención educativa ao alumnado que, por circunstancias diversas, presenta dificultades para unha asistencia continuada a un centro educativo.

9. CONCRECIÓN DOS ELEMENTOS TRANSVERSAIS.

ELEMENTO TRANSVERSAL	ACTIVIDADES DE CONCRECCIÓN
● Comprensión lectora.	-Ampliación de vocabulario en tódalas áreas. -Análise de distintas tipografías textuais, especialmente: descrición, conto, enunciados de problemas e pequenos textos informativos.
● Expresión escrita	-Expresión dos contidos de cada área usando o vocabulario aprendido. -Creación de enunciados de problemas. -Creacións propias: descricións, contos, guións para a presentación de traballos, normas de clase.....
● Comunicación audiovisual	-Expresión oral de contidos. -Exposición de traballos sobre os animais. -Visualización e valoración de vídeos sobre os problemas medioambientais e sobre reciclaxe e recuperación de materiais.
● Tecnoloxías da Información e da comunicación	-Actividades LIM unha vez á semana na aula TIC. -Búsqueda de información para realizar un traballo sobre animais. -Búsqueda de información para realizar un traballo sobre as mulleres e o mar.
● Emprendemento	-Deseño de murais relacionados co coidado do mar e coa reciclaxe. -Realización de novos obxectos a partires de materiais de refugallo. -Exposición de traballos. -Traballo colaborativo sobre os animais.

<ul style="list-style-type: none"> ● Educación cívica e constitucional 	<ul style="list-style-type: none"> -Elaboración das normas da clase. -Mantemento da orde e a limpeza da clase. -Coidado das instalacións. -Uso correcto dos materiais. -Uso das normas de cortesía.
---	--

10. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES.

Concíbense as actividades complementarias e extraescolares como unha parte fundamental do proceso de ensinanza-aprendizaxe, no sentido de que non só permiten fundamentar e complementar as actividades de aula, senón que son un elemento moi importante na inserción e integración do alumnado nos grupos básicos de referencia a nivel escolar (grupo-clase, centro) e no seu contorno próximo.

As diferentes actividades complementarias previstas para o curso escolar 2021/2022 son as seguintes:

TEMPORALIZACIÓN	ACTIVIDADE
<p>1º TRIMESTRE</p>	<p>Presentación do proxecto da ANPA Día do deporte (23 de outubro) Día das bibliotecas escolares (26 de outubro) Samaín (31 de outubro) Magosto (novembro): Xogos populares. Día Universal da Infancia. Día Internacional contra a Violencia de Xénero Día da discapacidade Declaración Universal dos Dereitos Humanos Festa de Nadal</p>
<p>2º TRIMESTRE</p>	<p>Día da Paz (31 de xaneiro). Entroido (semana de febreiro) Día Internacional da Muller Traballadora (8 marzo) Semana da prensa (semana do 6 ao 10 de marzo)</p>
	<p>Día da saúde Día do libro.</p>

3º TRIMESTRE	Día Internacional do acoso escolar. Semana das Letras Galegas. Día Internacional do medio ambiente.
---------------------	---

Algunhas destas conmemoracións realizaranse co tama de fondo do proxecto anual do centro: "UN MAR DE OPORTUNIDADES".

No primeiro trimestre, traballaremos centrándonos nas oportunidades que nos dá o mar e nas que nós temos que darlle a el: como medio de sustento nesta vila mariñeira, como medio a coidar e a relación da muller co mar.

No segundo trimestre, seguindo a mesma liña, centrarémonos na terra e xa no último trimestre no aire.

Temos previsto realizar algunha saída ao **teatro e a algún museo en Vigo**, sempre que as condicións epidemiolóxicas o permitan.

Participaremos en tódalas saídas e actividades nas que participe todo o centro tal como a festa da auga ou a saída de fin de curso.

11. APLICACIÓN DOS PLANS E PROXECTOS DO CENTRO.

A aplicación dos plans e proxectos nos que está implicado o centro levarase a cabo por dúas vías.

Dunha parte, mediante as actividades e programación deseñada polos distintos equipos docentes encargados de cada unha das conmemoracións e festas programadas e que están recollidas no punto anterior.

Doutra banda, mediante traballos murales, manualidades, investigación e exposición de traballos de CCNN, CCSS e Plástica. Na área de Matemáticas traballaremos con cifras e problemas sobre a contaminación, residuos sólidos.....e nas Linguas a descrición de espazos contaminados fronte aos limpos e redaccións sobre o tema.

12. MECANISMOS DE REVISIÓN, DE AVALIACIÓN E DE MODIFICACIÓN DAS PROGRAMACIÓNS DIDACTICAS EN

RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA.

A presente programación será avaliada para ir axustando o seu desenvolvemento á marcha efectiva do curso, dado que elaborar unha programación tan detallada para todo un curso require ineludiblemente axustes puntuais posteriores.

Ao finalizar cada trimestre realizarse unha comparativa entre a planificación temporal prevista e a real. No caso de que se aprecie unha variación importante, realizarase unha análise das causas (xa sexa que a planificación fose demasiado ambiciosa para o nivel de aula, que xurdira algún imprevisto ou que se participase nalgunha actividade extraescolar non planificada ata o momento da elaboración da programación). As observacións recollidas plasmaranse na memoria final do curso.

Os procedementos para levar adiante esta avaliación son basicamente tres:

- A **temporalización** semanal ou quincenal, segundo proceda, na que se vai axustando o reparto dos contidos conforme constatamos a súa consecución ou as dificultades que presentan para o alumnado.
- As xuntanzas co **Departamento de Orientación**, en especial aquelas nas que se analizan as probas que se pasan en cada grupo ou as que se realizan individualmente a nenos ou nenas que requiren un seguimento especial. Desas xuntanzas extráense conclusións relativas a aspectos nos que se debe incidir, tomándose decisións que poden modificar a programación inicial dalgunha área curricular.
- A **avaliación trimestral**, na que paralelamente á avaliación individual dos alumnos e alumnas realizarase unha valoración do progreso do grupo en conxunto, introducindo as modificacións necesarias en canto a:
 - Axustes no reparto dos temas por trimestres.
 - Elaboración de actividades de reforzo para aqueles contidos que non están ben adquiridos (por unha parte do grupo ou a nivel individual, segundo os casos).

Realizarse unha análise dos resultados académicos do alumnado ao rematar cada trimestre. No caso de que houberse resultados non satisfactorios, analizaranse posteriormente as causas destes resultados e finalmente estableceranse unha serie de medidas de cara a mellora desta situación (proposta de traballos de reforzo, potenciación do traballo cooperativo na aula, maior traballo individualizado da docencia co alumnado nos aspectos que se necesite reforzar)

13. PLAN E ACTIVIDADES DE REFORZO OU RECUPERACIÓN PARA O ALUMNADO QUE REPITE.

A repetición é unha medida de carácter extraordinario e que, en Educación Primaria, leva consigo volver a traballar íntegramente os contidos e as competencias correspondentes ao curso que se está a repetir.

Neste grupo-aula hai tres alumnos repetidores aos que se lles fará un seguimento especial en canto a:

- 1.- Rutinas de traballo.
- 2.- Hábitos de estudo.
- 3.- Reforzo positivo dos logros.
- 4.- Reforzo educativo dentro da aula por parte da mestra de PT.
- 5.- Actuacións no ámbito familiar a través de titorías para que acaden hábitos de traballo e estudo.
- 6.- Actividades específicas de reforzo dos contidos e das competencias que non fosen capaces de ir superando ao longo do curso.
- 7.- Flexibilización do tempo de execución das tarefas a fin de que se sintan reforzados na súa autoestima.

14. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE DE PT E AL

14.1. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE DE PEDAGOXÍA TERAPÉUTICA.

No presente curso escolar 2021-22, tres alumnos con NEAE recibe apoio específico da especialista

de Pedagogía Terapéutica. Ao longo do curso, poderá ir modificándose o apoio en función dos progresos acadados e das necesidades que poidan xurdir. O meu horario lectivo está cuberto con atención directa ao alumnado, agás unha sesión de Dinamización EDL e unha sesión semanal para reunirme coa especialista de Audición e Linguaxe e a Orientadora. Nesta reunión comentaremos os aspectos máis importantes sobre o alumnado que atendemos. Debido a falta de horas dispoñibles para manter reunións coas titoras e co resto do profesorado, será a Orientadora a encargada de transmitirnos a información necesaria achegada polo resto do profesorado e das familias, e tamén lles comunicará a eles os temas tratados e os acordos acadados nesta reunión semanal. Sería moi interesante que a estas reunións acudise o profesorado que teña interese en compartir información ou materiais específicos, así como buscar solucións a situacións delicadas que poidan xurdir en momentos puntuais. Ademais destas sesións é necesario manter reunións periódicas, polo menos unha ao mes, co equipo docente do alumnado con NEAE para traballar de xeito coordinado. Débese empregar unha metodoloxía conxunta, altamente motivadora. Os contidos hai que traballalos de xeito global e empregar todos os recursos materiais e persoais necesarios para acadar os obxectivos marcados. Os métodos multisensoriais son os máis eficaces para acadar uns bos resultados a nivel persoal e académico. Hai que ter moi en conta que o máis importante é que a alumnado alcance un nivel de autonomía e socialización axeitado, que lles permita valer-se por sí mesmos no día a día. Tendo en conta a Lei de protección de datos e a Lei do menor, o programa de intervención específico desta alumna está custodiado polo Xefe do Dpto de Orientación do centro. No programa desenvólvense os aspectos a traballar ao longo do curso, en función das necesidades do alumnado e o currículo de 3º de Ed. primaria. Ao longo do curso estableceremos as condicións necesarias para o aprendizaxe da lecto-escritura:

- Nocións espaciais
- Memoria inmediata.
- Correcta articulación.
- Factores espacio-temporais.
- Ritmo.
- Capacidade de simbolización.
- Análise-síntese.
- Figura-fondo.

Habilidades grafomotoras.

Memoria secuencial.

Vocabulario.

Traballaremos as habilidades sociais, autocontrol, relaxación, autoestima, equilibrio emocional,

atención, concentración e motivación.

*Reeducación psicomotriz.

*Terapia visual: exercicios de estimulación visual para o control dos movementos oculares.

Reforzo nas áreas instrumentais tendo en conta os plans de reforzo ou recuperación da titora:

Matemáticas:

- Os números naturais de ata cinco cifras.
- Series numéricas anterior e posterior.
- Suma e a resta sen e con levadas.
- Multiplicación.
- Inicio da división.
- Inicio das fraccións.
- Iniciación aos números decimais.
- Os cartos e o tempo.
- Medir lonxitudes, capacidades e masas.
- Liñas, rectas e ángulos.
- Figuras planas e corpos xeométricos.

Lingua:

- Reeducación das dislalias.
- Fomento da creatividade e a imaxinación.
- O abecedario e a orde alfabética das palabras.
- O uso do diccionario.
- Sílabas directas, inversas e mixtas.
- Formación e lectura de palabras, frases e pequenos textos.
- Comprensión e expresión oral e escrita.
- Velocidade lectora.
- Ortografía.
- Sustantivo, adxectivo e verbo.
- Campo semántico e familia de palabras.
- Sufixos e prefixos.
- Palabras polisémicas, derivadas e compostas.
- A oración e as súas partes.
- Narrativa, poesía e teatro.

Observacións:

Por mor da pandemia debido á Covid-19, teremos que ser moi estritos coas medidas de hixiene e

distancia social e poñernos en todas as situacións posibles:

No caso de manterse as clases presenciais sería máis seguro e hixiénico realizar o apoio na aula

específica que no centro hai de pedagogía terapéutica, xa que é máis doado levar a cabo as medidas

de hixiene e distancia social, pois estaría só o alumnado coa mestra e todo o material é desinfectado

antes e despois de cada uso, así como a correcta ventilación da estancia. Ademais nese aula hai moito material específico multisensorial, tecnolóxico, de psicomotricidade... altamente motivador que axudaría a manter a súa atención e concentración acadando mellores resultados en menos tempo.

De facer os apoios dentro da aula ordinaria faremos o posible para cumprir as normas do protocolo Covid do centro.

Covid do centro.

De darse o caso de clases semipresenciais ou non presenciais estableceríamos un programa de

traballo coordinado coas familias, mantendo unha comunicación fluida a través do correo electrónico e videochamadas, así como a aula virtual e a páxina web do centro, tratando de atender

as necesidades do alumnado e das familias na medida das nosas posibilidades.

Especialista en Pedagogía Terapéutica.

M.ª Lourdes Fernández Ruiz.

14.2. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE (AUDICIÓN E LINGUAXE)

No curso de 3º E.P. nunha primeira previsión, probablemente precisen apoio específico de Audición e Linguaxe, 2 alumnos con NEAE, sen poder determinar polo de agora, o número de sesións semanais. Ao longo do curso, o apoio poderá ser susceptible de ir modificándose según os progresos obtidos e necesidades que poidan xurdir.

O meu horario lectivo está cuberto con atención directa ao alumnado, agás unha sesión de Dinamización EDL e unha sesión semanal para reunirse coa especialista de Pedagogía Terapéutica e a Orientadora. Nesta reunión comentaremos os aspectos máis importantes sobre o alumnado que atendemos. Debido á falta de horas dispoñibles para manter reunións coas titoras e co resto do profesorado, será a Orientadora a encargada de transmitirnos a información necesaria achegada polo resto do profesorado e das familias, e tamén lles comunicará a eles os temas tratados e os acordos acadados nesta reunión semanal. Sería moi interesante que a estas reunións acudise o profesorado que teña interese en compartir os materiais específicos, así como buscar solucións a situacións delicadas que poidan xurdir en momentos puntuais. Ademais desas sesións é necesario manter reunións periódicas, polo menos unha ao mes, co equipo docente do alumnado con NEAE para traballar de xeito coordinado.

O programa de intervención específico destes alumnos, según a Lei de protección de datos e a Lei do menor, estará custodiado pola Xefa do Departamento de Orientación do centro. No programa quedan reflectidos os aspectos a traballarao longo do curso, en función das necesidades do alumnado.

Os prerequisites básicos para a adquisición da linguaxe: atención, imitación, memoria e seguimento de instrucións, son esenciais para consolidar os obxectivos que a continuación se mencionan.

- Aumentar o tempo de atención.
- Identificar e discriminar auditiva e graficamente vocabulario básico, potenciando un maior nivel lexical e as competencias sociais da linguaxe.
- Mellorar a discriminación auditiva e fonemática.
- Aumentar a memoria visual e auditiva.
- Consolidar o repertorio fonolóxico.
- Fomentar o uso axeitado das diferentes combinacións silábicas, particularmente as sílabas trabadas.
- Xeralizar o uso dos diferentes fonemas na linguaxe espontánea.
- Mellorar a expresión e comprensión oral e escrita.
- Asegurar unha autoestima positiva e equilibrada.

Todos estes puntos desenvolveranse dentro das seguintes áreas.

Bases anatómico funcionais: respiración-sopro e mobilidade dos órganos fonadores.

As áreas máis específicas abranguen:

- Área fonético-fonolóxico.
- Área léxico-semántica: vocabulario, ordes e comprensión.
- Área morfosintáctica: sintaxis e secuencia temporal.
- Área pragmática.

Indicar que ante a situación sanitaria na que nos atopamos, debido á Covid-19, e ao igual que no curso anterior, seguiranse mantendo e cumprindo con todas as medidas de hixiene e distancia social. Poñerémonos en todas as situacións posibles:

-Mantemento das clases presenciais, realizarase o apoio na aula específica, xa que se manteñen todas as medidas hixiénicas e de distancia social dun xeito máis eficaz e seguro. Ademais, cóntase con material específico multisensorial, tecnolóxico...

-Clases semipresenciais ou non presenciais, estableceríase un traballo en coordinación coas familias, ben a través do correo electrónico, páxina web do colexio, así como a aula virtual do centro, intentando, dentro das nosas posibilidades, atender ás necesidades do alumnado.

Fontes, setembro 2021
Especialista de Audición e Linguaxe
Mª Jesús González Alonso

15. PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA DE INGLÉS

1. INTRODUCCIÓN

As vantaxes e oportunidades que nos ofrece a presente Lei de Educación, xunto coas directrices establecidas polo Consello de Europa no *Marco común europeo de referencia para as linguas*, son tres claves significativas que quedan reflectidas no proxecto.

Cunha clara vocación educativa e de aprendizaxe onde os alumnos aprenden inglés a través de actividades motivadoras con carácter lúdico que permita de maneira inconsciente e natural a adquisición da lingua estranxeira, e que encerran o reto de potencia-la habilidade do alumnado para percibi-lo coñecemento dunha lingua estranxeira non só como unha materia mais, senón coma o descubrimento dun mundo externo do que todos formamos parte responsable, promóvese a interacción na clase para desenvolver unha actitude de alerta cara as normas e os valores sociais, dentro dos principios psicopedagóxicos nos que se fundamenta o diseño curricular para a etapa de Educación Primaria.

Este proxecto ten en conta cambios tan significativos e evidentes como a globalización, que practicamente exige o dominio dunha segunda lingua estranxeira, e o impacto das novas tecnoloxías, repercutindo directamente nos alumnos á hora de aprender, de comunicarse ou de executar unha tarefa. Elementos que se converteron nunha prioridade e nun instrumento clave respectivamente no proceso de aprendizaxe, non só na etapa á que fai referencia este documento, senón ó longo de toda a vida.

1.2. As Competencias Clave.

A sociedade actual, cada vez mais heteroxénea e global, demanda un tipo de cidadán competente, que saiba o que fai e o que di de maneira creativa e autónoma.

Dende a área de linguas estranxeiras, esta formación, necesariamente continua, constitúe un proceso de construción social e emocional do coñecemento na que interaccionan permanentemente o corpo, a mente, a razón e as emocións.

Nun proceso de aprendizaxe continuo, baseado na adquisición de competencias, o alumnado, mediante os coñecementos que adquiriu, será capaz de aplica-lo que sabe en situacións concretas, é dicir, poñer en práctica e demostra-los coñecementos, habilidades e actitudes que posúe para resolver diferentes feitos en diversos contextos.

Cabe destaca-lo *carácter combinado* da aprendizaxe por competencias: o alumno, mediante o que *sabe*, debe demostrar que *sabe aplicalo*, pero ademais que *sabe ser e estar*. De esta maneira vemos como unha competencia integra os diferentes contidos que son traballados na aula (conceptos, procedementos e actitudes), exemplo dunha formación integral do alumno. En suma, estamos recoñecendo que a institución escolar non só prepara ó alumno no coñecemento de saberes técnicos e científicos, senón que o fai tamén como cidadán, de aí que

deba demostrar unha serie de actitudes sociais, cívicas e intelectuais que impliquen o respecto ós demais, responsabilidade e cooperación.

O noso proxecto recolle e integra os diferentes elementos curriculares -obxectivos, estándares de aprendizaxe e competencias- para a ensinanza da lingua estranxeira, así coma criterios e indicadores de competencias para a avaliación da adquisición das competencias e o logro dos obxectivos da materia.

2. CONTEXTO

2.1. Contexto particular do centro

3º Curso de Educación Primaria - Inglés

Centro Ceip Fontes-Baíña

Rúa As Fontes, 16

Localidade Baiona

Provincia Pontevedra

Código Postal36308

Composición do departamento de linguas estranxeiras

FRANCISCO JAVIER RODRÍGUEZ CISNEROS

Distribución do alumnado

Curso	Nº de alumnos/as	Nº de grupos
3º	14	1

2.2. Plan de lectura

Propoñemos as seguintes actividades para desenvolver a competencia lectora en inglés:

- Lectura en voz alta de textos por parte dos alumnos.
- Grupos de lectura dentro e fóra da aula.
- Lectura graduada relacionada coa linguaxe e/ou tema da unidade na casa.

2.3. Plan de Tecnoloxías da Información e da Comunicación

Obxectivos:	<ul style="list-style-type: none">▪ Favorece-la aprendizaxe da lingua estranxeira.▪ Adquirir habilidades tecnolóxicas e comunicativas.▪ Facilita-lo acceso á información en soporte dixital.▪ Investigar e contrastar información.▪ Facer un uso axeitado de Internet e das redes sociais.▪ Uso de redes sociais, correo electrónico, mensaxes, etc.▪ Crear documentos en formato dixital.▪ Descargar e compartir recursos.▪ Outros.
Recursos:	<ul style="list-style-type: none">▪ Conexión a Internet▪ Sala de informática▪ Ordenadores, tabletas, netbooks, portátiles▪ Lousa dixital▪ Outros.

Programas / Aplicacións:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Páxinas web ▪ Wikis ▪ Procesadores de texto ▪ Ebooks ▪ Blogs ▪ Skype ▪ Google sites ▪ Redes sociais ▪ Outros
Otros:	<ul style="list-style-type: none"> ▪

2.4. Características dos grupos no tocante á aprendizaxe

Xerais

.....

Grupo A

- Gústalles aprender mentres xogan ou realizan actividades lúdicas.
- Mostran con facilidade/dificultade a súa creatividade e imaxinación.
- Resulta doado/difícil esperta-la súa curiosidade.
- Disgústalles/gústalles expresa-lo que senten.
- Mostran capacidade/incapacidade para organizar e analizar a súa propia aprendizaxe.
- Son/ non son conscientes das vantaxes de traballar de forma cooperativa na clase.
- Exprésanse de maneira coherente/incoherente e correcta/incorrecta na súa propia lingua.
- Non precisan/ precisan enteder tódalas palabras dun texto para comprendelo.
- Gústalles/disgústalles ler na casa. ▪ Outras.

3. DESEÑO CURRICULAR

3.1. Currículo

A definición de currículo que a Ley Orgánica 8/2013, de 9 de decembro para a mellora da calidade educativa recolle no seu artigo 6 é a seguinte: enténdese por currículo a regulación dos elementos que determinan os procesos de ensinanza e aprendizaxe para cada unha das ensinanzas.

O currículo estará integrado polos seguintes elementos:

a) Os **obxectivos** de cada ensinanza e etapa educativa: referentes relativos ós logros que o alumno debe alcanzar ó finaliza-lo proceso educativo, como resultado das experiencias de ensinanza-aprendizaxe intencionalmente planificadas a tal fin.

b) As **competencias**, ou capacidades para aplicar de maneira integrada os contidos propios de cada ensinanza e etapa educativa, coa fin de logra-la realización axeitada de actividades e a resolución eficaz de problemas complexos.

c) Os **contidos**, ou conxuntos de coñecementos, habilidades, estratexias, destrezas e actitudes que contribúen ó logro dos obxectivos de cada ensinanza e etapa educativa e á adquisición de competencias.

Os contidos ordénanse en materias, que se clasifican en disciplinas, ámbitos, áreas e módulos en función das ensinanzas, as etapas educativas ou os programas nos que participe o alumnado.

d) A **metodoloxía didáctica**, que comprende tanto a descrición das prácticas docentes como a organización do traballo dos docentes.

e) Os **criterios de avaliación** do grado de adquisición das competencias e do logro dos obxectivos de cada ensinanza e etapa educativa: referentes de avaliación que definen o que se quere valorar, o que o alumnado debe lograr, tanto en termos de conceptos como en procedementos ou actitudes. Responden directamente ó que se pretende lograr coa materia.

f) Os **estándares e resultados de aprendizaxe avaliábeis**: concrecións dos criterios de avaliación que permiten defini-los resultados das aprendizaxes e concretan mediante accións o que o alumno debe saber e saber facer en cada materia. Deben permitir gradua-lo coñecemento ou logro alcanzado. Teñen que ser observables, medibles e avaliábeis xa que contribúen e facilitan o deseño de probas estandarizadas e comparables.

3.2. Obxectivos

As esixencias e necesidades na sociedade do século XXI propiciaron axustes no eido escolar, preparando ós alumnos e alumnas para vivir nun mundo progresivamente mais internacional,

multicultural e multilingüe á vez que tecnolóxicamente mais avanzado. O noso país atópase comprometido como membro da Unión Europea no fomento e coñecemento doutras linguas comunitarias, tal como se recolle nun dos obxectivos da *Estratexia de Lisboa*. Pola súa parte, o *Consello de Europa no Marco de Referencia Común Europeo* para a aprendizaxe de linguas estranxeiras, establece directrices tanto para a aprendizaxe de linguas coma para a valoración da competencia nas diferentes linguas dun falante. Estas pautas foron un referente clave para a elaboración do currículo da área.

O currículo básico establece que a Educación Primaria contribuirá a desenvolver nos nenos e nenas as capacidades que lles permitan:

- a) Coñecer e apreciar os valores e as normas de convivencia, aprender a obrar de acordo con elas, prepararse para o exercicio activo da cidadanía e respecta-los dereitos humanos, así coma o pluralismo propio dunha sociedade democrática.
- b) Desenvolver hábitos de traballo individual e de equipo,
- c) Adquirir habilidades para a prevención e para a resolución práctica de conflitos.
- d) Coñecer, comprender e respetar as diferentes culturas e as diferencias entre as persoas.
- e) Coñecer e empregar de maneira axeitada a lingua castelá e, se a houbera, a lingua cooficial da Comunidade Autónoma e desenvolver hábitos de lectura.
- f) Adquirir en, ó menos, unha lingua estranxeira a competencia comunicativa básica que lles permita expresar e comprender mensaxes sinxelas e manexarse en situacións cotidianas.

3.3. Competencias Básicas

A reforma educativa, seguindo as recomendacións do Parlamento Europeo e do Consello de 18 de decembro de 2006, da UNESCO e da OCDE, entre outras, baséase na potenciación da aprendizaxe por competencias, como complemento á aprendizaxe de contidos. Na definición que a Lei Orgánica para a Mellora da Calidade Educativa (LOMCE) fai do currículo, atopámonos cos elementos que determinan os procesos de ensinanza e aprendizaxe entre os que se atopan as *competencias básicas*. Propóñense novos enfoques na aprendizaxe e avaliación, o que supón un importante cambio dirixido a aquilo que o alumnado asimila e é capaz de facer, sobre todo polo que respecta ás competencias básicas que se consideran prioritarias de cara ó desenvolvemento do alumnado.

Frente a un modelo educativo centrado na adquisición de coñecementos mais o u menos teóricos, desconectados entre si en moitas ocasións, un proceso educativo orientado á acción, baseado na adquisición de competencias incide, fundamentalmente, na adquisición duns saberes imprescindibles, prácticos e integrados, saberes que serán demostrados polos alumnos (é algo mais que unha formación funcional). En suma, unha competencia é a capacidade posta en práctica e demostrada de integrar coñecementos, habilidades e actitudes para resolver

problemas e situacións en contextos diversos. De maneira moi gráfica e sucinta, chegouse a definir como a posta en práctica dos coñecementos adquiridos, os *coñecementos en acción*, é dicir, *mobilizar* os coñecementos e as habilidades nunha situación determinada (de carácter real e distinta de aquela na que se aprendeu), *activar* recursos ou coñecementos que se teñen (aínda que se crea que non se teñen porque se esqueceron).

Hai un aspecto que debe destacarse: formar en competencias permite a aprendizaxe ó longo de toda a vida, facendo fronte á constante renovación de coñecementos que se produce en calquera área de coñecemento. A formación académica do alumno transcurre na institución escolar durante un número limitado de anos, pero a necesidade de formación personal e/ou profesional non remata nunca, polo que unha formación competencial dixital, por exemplo, permitirá acceder a este instrumento para obter a información que se precise en cada intre (obviamente, despois de analizarse a súa calidade). Se ademais temos en conta que moitas veces é imposible tratar en profundidade tódolos contidos do currículo, está claro que o alumno deberá formarse nesta competencia, a de *aprender a aprender*.

No noso sistema educativo considérase que as competencias básicas que debe ter o alumno cando remata a súa escolaridade obligatoria para enfrontarse ós retos da súa vida personal e laboral son as seguintes:

- Competencia en comunicación lingüística.
- Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.
- Competencia dixital.
- Aprender a aprender.
- Competencias sociais e cívicas.
- Senso de iniciativa e espírito emprendedor. ▪ Conciencia e expresións culturais.

Pero que entendemos por cada unha destas competencias? De forma sucinta, e recollendo o máis significativo do que establece o currículo escolar, cada unha delas aporta o seguinte á formación persoal e intelectual do alumno:

- **Competencia en comunicación lingüística.**

Trátase dunha competencia moi complexa. Está vinculada á acción comunicativa dentro dunhas prácticas sociais, na que o individuo, ademais de producir, tamén recibe mensaxes con distintas finalidades. Supón a apertura dunha vía de coñecemento, dentro e fóra da escola, e enriquecemento cultural e constitúe un obxectivo de aprendizaxe permanente, considerando a lectura coma o principal medio para a ampliación da aprendizaxe e desta competencia.

O individuo, mediante o emprego da linguaxe como instrumento de comunicación, pon en funcionamento unha serie de actitudes e valores como son o respecto polas normas de convivencia, o exercicio da cidadanía, o desenvolvemento dun espírito crítico, o respecto ós dereitos humanos e o pluralismo, a resolución de conflitos, o desenvolvemento das capacidades afectivas en tódolos ámbitos, interese polo aprendizaxe e o recoñecemento das destrezas inherentes a esta competencia como fonte de pracer.

A competencia en comunicación lingüística está constituída por cinco compoñentes: lingüístico, pragmático-discursivo, socio-cultural, estratéxico e persoal, que se concretan en diferentes dimensións na interacción comunicativa.

▪ **Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.**

A competencia matemática implica a capacidade de aplicar o razoamento matemático e as súas ferramentas para describir, interpretar e predicir distintos fenómenos no seu contexto. Require coñecementos sobre os números e as súas operacións básicas, os símbolos e as formas de expresión e de razoamento matemático para producir e interpretar informacións, para coñecer máis sobre aspectos cuantitativos e espaciais da realidade e para resolver problemas relacionados coa vida diaria e o mundo laboral. A súa adquisición supón, en suma, establecer unha relación profunda entre o coñecemento conceptual e o coñecemento procedemental implicados na resolución dunha tarefa matemática determinada.

Esta competencia inclúe unha serie de actitudes e valores que se basean no rigor, o respecto aos datos e a veracidade. Os ámbitos integrados na competencia matemática son os referentes aos números, a álgebra, a xeometría e a estatística.

As competencias básicas en ciencia e tecnoloxía proporcionan un achegamento ao mundo físico e á interacción responsable co mesmo. Contribúen ao desenvolvemento do pensamento científico e capacitan o individuo para identificar, formular e resolver situacións da vida cotiá, para actuar fronte aos retos e problemas propios das actividades científicas e tecnolóxicas.

O desenvolvemento destas competencias require unha serie de coñecementos científicos relativos á física, química, bioloxía, xeoloxía, matemáticas e tecnoloxías, que se derivan de conceptos, procesos e situacións interconectadas; así como unhas destrezas que permitan utilizar e manipular ferramentas tecnolóxicas, datos e procesos científicos para alcanzar un obxectivo.

As actitudes e valores integrados nestas competencias están relacionados coa asunción de criterios éticos, o interese pola ciencia, o apoio á investigación científica, a valoración do coñecemento científico e a responsabilidade sobre a conservación dos recursos naturais e ambientais, así como a adopción dunha actitude adecuada para lograr unha vida física e mental saudable nun ámbito natural e social.

▪ **Competencia dixital**

Implica o uso creativo, crítico e seguro das tecnoloxías da información e a comunicación. Supón a adecuación aos cambios que introducen as novas tecnoloxías e a adquisición de novos coñecementos, habilidades e actitudes para ser competente nun ámbito dixital.

Require o coñecemento das principais aplicacións informáticas, e precisa do desenvolvemento de diversas destrezas relacionadas co acceso á información, o procesamento e uso para a

comunicación, a creación de contidos, a seguridade e a resolución de problemas en distintos contextos.

O individuo deberá ser capaz de facer un uso habitual dos recursos tecnolóxicos dispoñibles co fin de resolver os problemas reais dun modo eficiente, así como avaliar e seleccionar novas fontes de información e innovacións tecnolóxicas, a medida que van aparecendo, en función da súa utilidade para acometer tarefas ou obxectivos específicos.

A adquisición desta competencia require ademais actitudes e valores que permitan ao usuario adaptarse ás novas necesidades establecidas polas tecnoloxías, a súa apropiación e adaptación aos propios fins e a capacidade de interaccionar socialmente en torno a elas. Por outra parte, a competencia dixital implica a participación e o traballo colaborador, así como a motivación e a curiosidade pola aprendizaxe e a mellora no uso das tecnoloxías.

▪ **Aprender a aprender**

Esta competencia supón, por un lado, iniciarse na aprendizaxe e por outro, ser capaz de continuar aprendendo de xeito autónomo, aspecto fundamental para a aprendizaxe permanente.

Aprender a aprender inclúe unha serie de coñecementos e destrezas que requiren unha reflexión e toma de conciencia sobre os propios procesos de aprendizaxe, polo que os procesos de coñecemento se convirten en obxecto do coñecemento e deberase aprender a executalos axeitadamente.

As actitudes e valores clave na adquisición desta competencia son a motivación para aprender e a confianza para alcanzar as metas da aprendizaxe.

▪ **Competencias sociais e cívicas**

Estas competencias implican a habilidade e capacidade para utilizar os coñecementos e actitudes sobre a sociedade para comprender a realidade social do mundo en que se vive e exercer a cidadanía democrática nunha sociedade cada vez máis plural

A competencia social relaciónase co benestar persoal e colectivo e require a adquisición de coñecementos que permitan comprender e analizar os códigos de conduta e o comportamento adecuado para convivir en sociedade.

Os elementos fundamentais desta competencia son a capacidade de comunicarse de forma construtiva en distintos ámbitos e a seguridade nun mesmo, a integridade e a honestidade.

A competencia cívica baséase no coñecemento crítico dos conceptos de democracia, xustiza, igualdade, cidadanía e dereitos civís.

Nesta competencia son fundamentais: a habilidade para interactuar eficazmente no ámbito público, manifestar solidariedade e interese polos problemas da comunidade, o respecto dos

dereitos humanos, a igualdade, a apreciación e comprensión das diferentes relixións ou culturas.

O desenvolvemento destas competencias implica afrontar os conflitos con valores éticos e exercer os dereitos e deberes cidadáns dende unha actitude solidaria e responsable.

▪ **Sentido de iniciativa e espírito emprendedor**

Esta competencia refírese á capacidade de transformar ideas en actos, o que implica adquirir conciencia dunha situación e optar con criterio propio, levando adiante as iniciativas necesarias para desenvolver a opción elixida e facerse responsable dela, tanto no ámbito persoal como no social ou laboral.

A adquisición desta competencia é determinante para a formación de futuros cidadáns emprendedores, contribuíndo así á cultura do emprendemento.

Esta competencia require uns coñecementos relacionados coa capacidade de recoñecer as oportunidades existentes para as actividades persoais, profesionais e comerciais; e unhas destrezas como a capacidade de análise, de planificación, organización, xestión, toma de decisións, resolución de problemas, liderado, pensamento crítico, avaliación e auto-avaliación.

Require o desenvolvemento de actitudes e valores como a predisposición a actuar de forma creadora e imaxinativa, o autocoñecemento e a autoestima, a independencia, o interese e esforzo, e o espírito emprendedor.

▪ **Conciencia e expresións culturais**

Esta competencia implica coñecer, apreciar, comprender e valorar criticamente diferentes manifestacións culturais e artísticas, utilízalas como fonte de desfrute e enriquecemento persoal e consideralas parte do patrimonio cultural dos pobos.

Require coñecementos que permitan acceder ás distintas manifestacións sobre a herdanza cultural a todos os niveis. Comprende a concreción da cultura e outras manifestacións artístico-culturais da vida cotiá. Incorpora o coñecemento básico das principais técnicas, recursos e convencións das diferentes linguaxes artísticas e a identificación entre as diferentes manifestacións artísticas e a sociedade.

A adquisición desta competencia pon en funcionamento destrezas como a aplicación de diferentes habilidades de pensamento para poder comprender, valorar, emocionarse e gozar das diferentes manifestacións artísticas. Supón, ademais, actitudes e valores persoais de interese, recoñecemento e respecto por elas e pola conservación do patrimonio.

3.3.1. Competencias Básicas a través de Oxford Rooftops

- **Competencia en comunicación lingüística:**

Todos os libros ofrecen unha a gran variedade de actividades que promoven a comunicación real na aula, cun desenvolvemento sistemático das destrezas escritas e orais e moitas oportunidades para personalizar.

Os alumnos utilizarán a linguaxe como instrumento de comunicación oral e escrita, desenvolvendo esta competencia en todas as unidades..

- **Competencias sociais e cívicas:**

En cada unha das unidades realízanse actividades que fomentan o bo comportamento e respecto cara aos demais así como as boas maneiras de actuar en cada lugar.

- En todas as unidades se aprende sobre un tema en valores relacionado co tema da unidade, Community Values, cos que os alumnos reflexionan e toman conciencia sobre o bo comportamento e foméntase a auto-estima, a actitude positiva, a tolerancia e o respecto:
- Unidade 1: *Taking care of belongings.*
- Unidade 2: *Being creative.*
- Unidade 3: *Being polite.*
- Unidade 4: *Reading for pleasure.*
- Unidade 5: *Taking care of belongings.*
- Unidade 6: *Eating a variety of vegetables.*
- As historias, por outra parte, fomentan habilidades sociais como a cooperación e o respecto cara aos demais, o traballo en equipo, a valoración das opinións dos demais, etc.
- Actividades en pares, como a práctica de diálogos curtos, mellorar as relacións sociais entre os alumnos, a cooperación eo traballo en equipo.

- **Conciencia e expresións culturais:**

Todas as unidades ofrecen a posibilidade de desenvolver esta competencia a través de leccións culturais relacionadas con aspectos da cultura británica e outros aspectos de culturas doutros países:

Todas as unidades ofrecen a posibilidade de poder expresarse ben mediante escenificacións, música, debuxos, recortes e representacións tanto no libro do alumno coma no de actividades.

- **Aprender a aprender:**

Todas as unidades ofrecen a posibilidade de desenvolver esta competencia a través de actividades de repetición, actividades de predición, exposición das historias con formato de guión, practicando xogos de memoria e lóxica, categorizar o vocabulario, e reflexionando sobre o seu propio progreso co Self Evaluation.

- **Sentido de iniciativa e espírito emprendedor:**

O sentido da iniciativa é outra das competencias que se ten en conta dentro dos diferentes niveis , xa que o método axuda aos alumnos a ter confianza en si mesmos, a tomar a iniciativa para realizar diferentes actividades e a poñelas en práctica na vida real, a través, por exemplo, dos proxectos creativos relacionados cos temas das unidades.

- **Matemática, ciencia e tecnoloxía:**

Diferentes actividades traballadas ao longo do Libro Didáctico axudar a desenvolver estas habilidades. A través de cross-curricular clases de traballar contidos directamente relacionados coa matemática ou a ciencia como:

- Unidade 1: aprender sobre materiais de construción (Ciencias Sociais).
- Unidade 4: coñecer gráficos de barras (matemáticas).
- Unidade 5: aprender sobre réptiles (ciencias naturais).
- Unidade 6: aprender sobre as partes comestibles de plantas (ciencias naturais).

3.5. Metodoloxía

3.5.1. Metodoloxía Didáctica

As bases metodolóxicas que inspiran o noso traballo son as seguintes:

O punto de partida da aprendizaxe dos alumnos son os seus primeiros coñecementos previos; centrándonos naquilo que resulta familiar e próximo ao alumnado pero cunha vertente de fantasía para lograr o equilibrio entre a seguridade/benestar co interese/imaxinación. O alumno pode transferir conceptos e estratexias adquiridas para construír así significados e atribuír sentido ao que aprende (partindo do que coñece e formulando hipóteses para elaborar regras que axudan a interiorizar o novo sistema). Favorécese así o seu crecemento persoal, o seu desenvolvemento e a súa socialización.

A aprendizaxe a nivel de competencias persegue o desenvolvemento do potencial de cada alumno, das súas capacidades, preparar o alumnado para que poida afrontar os retos persoais ao longo da súa vida con éxito. Os alumnos non só terán que adquirir uns coñecementos, senón que deberán ser capaces de acceder a eles e aplicalos nos diferentes contextos da súa vida e contextualizalos. A aprendizaxe por competencias ten o propósito de cubrir todos os aspectos da vida, facendo que os alumnos non só sexan capaces de aprender, senón, entre outros, de aprender a aprender, aprender a convivir, aprender a facer. Cada unha das unidades do noso proxecto proporciona diferentes actividades que contribúen ao desenvolvemento das competencias básicas.

As situacións comunicativas que inclúen o humor e o xogo captan a motivación do alumnado e facilitan a aprendizaxe; por iso é importante ter en conta a importancia das cancións e historias, as características dos personaxes, as ilustracións e mesmo os efectos sonoros das gravacións.

Os nenos aprenden de distintas formas e a ritmos diferentes; por iso o noso proxecto está deseñado para ser utilizado con flexibilidade de modo que todos os integrantes do grupo poidan participar e atopen actividades nas que poden aplicar coñecementos e aptitudes, facilitando o desenvolvemento da propia conciencia de logros, e do progreso que logran día a día.

A aprendizaxe dos nenos é maior e de máis calidade se basea na actividade; eles demandan exercer a súa capacidade de actuar. Cada unha das unidades do noso proxecto proporciona unha ampla gama de actividades e recursos didácticos de diferente participación.

Considerar o progreso pero tamén o erro como algo natural no proceso de aprendizaxe. O erro acontece como unha evidencia do dinamismo subxacente da comprensión e do dominio progresivo do novo sistema comunicativo. No noso proxecto enténdese que os erros prodúcense cando o neno/a anticipa como vai funcionar a lingua ou cando transfire regras da súa lingua materna nun proceso natural de adquisición.

A avaliación do proceso individual e grupal dos alumnos na aprendizaxe é un factor importante para asegurar a calidade da aprendizaxe; no noso proxecto existe un Caderno de Avaliación con follas de avaliación que se pode fotocopiar para cada unidade o que permite ao profesor anotar as observacións referentes ao progreso de cada alumno. Tal e como está concibido, o profesor pode adaptalo doadamente ás súas necesidades específicas.

A aprendizaxe globalizada xera o desenvolvemento da realidade como un todo nos alumnos. O noso proxecto toma en conta esta situación ao ofrecer actividades interrelacionadas coas outras áreas curriculares, empezando polo coñecemento do mesmo neno e a continuación coa exploración do mundo que os rodea; a súa casa, o seu colexio, o seu medio e a súa sociedade en xeral.

Unha aprendizaxe permanente. Non hai saberes que se adquiran exclusivamente nunha determinada materia e só serven para ela (sobre todo nesta e para esta). Con todo o que o alumno aprende nas diferentes materias (e non só na institución escolar) constrúe unha bagaxe cultural e de información que debe servirle para o conxunto da súa vida, que debe ser capaz de utilizar en momentos precisos e en situacións distintas (a linguaxe é, a estes efectos, paradigmática).

EN CASO DE CONFINAMENTO, AS FERRAMENTAS A USAR SERÁN A AULA VIRTUAL ACCESIBLE DENDE A PÁXINA WEB DO COLEXIO E UN ENDEREZO DE CORREO ELECTRÓNICO QUE O PROFESOR PON Á DISPOSICIÓN DOS ALUMNOS PARA CONTACTAR EN CASO DE DÚBIDAS, MANDAR E CORREXIR EXERCICIOS EXTRAS OU COMPLEMENTARIOS. APARTE DOS LIBROS INTERACTIVOS QUE POSÚE A ASIGNATURA.

3.5.2. Materiais e recursos didácticos

Ofrece os seguintes materiais e recursos dixitais:

O iPack, presentacións e material práctico para o uso coa lousa interactiva ou portátil eo proxector. Inclúe unha presentación animada do primeiro bloque de vocabulario protagonizada polos personaxes do curso, a presentación dunha canción contextualizando o primeiro bloque de gramática, un filme cultural con nenos británicos reais, un clip de linguaxe cotiá, a versión animada da historia protagonizada polos personaxes do curso, presentando e contextualizando o segundo bloque de vocabulario e gramática; un pase de diapositivas introducindo o tema intercurricular; oito actividades e xogos interactivos; páxinas do Class Book e Activity Book como referencia e apoio na aula; a versión dixital do material incluído no Teacher's Resource Pack e xogos de repaso para o final de cada unidade e trimestre.

O profesor dispón da Guía didáctica (Teacher's Guide), con anotacións didácticas concisas para cada lección, suxestións para actividades iniciais, finais e extra, anotacións culturais, a versión solucionada das actividades do alumno, transcripcións das audicións, referencias ás competencias clave, wordcards, referencias ás worksheets e un banco de ideas con suxestións para xogos e actividades, explicacións sobre os xogos do iPack; o Teacher's Resource CD-ROM con worksheets para a práctica adicional de vocabulario e gramática para reforzar e estender o contido das worksheets das unidades principais, as de festividades, as historias extra, temas intercurriculares e as worksheets sobre festividades e os filme culturais; material para a avaliación e o portfolio, os tests das unidades, anotacións sobre as competencias clave e as audicións e solucións para todas as worksheets. CD de son con todas as cancións, historias, audicións e probas de audición.

Dispón ademais do Teacher's Resource Pack con 102 flashcards e wordcards, seis culture posters, un alphabet poster e un Rooftops city poster.

Os recursos multimedia mencionados (iPack, Teacher's Resource CD-ROM, DVD e a web e os libros dixitais) integran por completo o uso das TIC na aula, permitindo aos profesores adaptar as mellores solucións dixitais de acordo ao alumnado ou ao centro no que se desenvolve o ensino.

3.5.4. Actividades

▪ **Actividades de inicio de lección**

Trátase de activar os coñecementos previos dos alumnos nos temas novos que se van traballar ou de repasar os xa traballados. Isto adóitase facer a través de actividades de brainstorming ou actividades de repaso, mediante xogos, intercambios comunicativos con soporte de flashcards, posters, cancións, etc.

▪ **De desenvolvemento da lección**

Cada unha das unidades do método inclúe diferentes tipos de actividades que apelan ás intelixencias múltiples e que están destinadas a facilitar a adquisición, fixación, evolución e

mellora das diversas destrezas que conforman a maior parte de competencia da lingua inglesa. Estas actividades son:

- O vocabulario relacionado cos diversos campos conceptuais que se desenvolven na unidade didáctica (**Vocabulary**).
- A lectura e comprensión de textos (**Reading**).
- As estruturas gramaticais (**Grammar**).
- Os sons estudados (**Pronunciation**).
- A comprensión e a expresión oral da lingua en todas as súas vertentes (**Listening and Speaking**).
- A comprensión e a expresión escrita (**Writing**).

▪ **De reforzo e ampliación**

O proxecto parte do recoñecemento de que en toda clase hai alumnos/as con diferentes estilos e ritmos de aprendizaxe e diferentes niveis de motivación, ao tempo que persegue o obxectivo de que todo alumno/a participe no proceso de aprendizaxe con plena satisfacción e alcance o éxito de acordo ao seu nivel de capacidade e interese.

A diversidade de exercicios e actividades utilizados nos materiais posibilita que todos os alumnos/as poidan encontrar algún que estea de acordo co seu estilo e ritmo de aprendizaxe.

Algunhas destas actividades actúan como unha extensión para aqueles alumnos sen dificultades, e outras ofrecen un reforzo para aqueles que necesitan máis apoio. As actividades ás que nos referimos son as seguintes:

- Actividades opcionais no Teacher's Guide.
- As actividades propostas en CD-ROM de Recursos do profesor:
 - Worksheets: actividades de construción, ampliación e consolidación con base nas diferentes seccións estudadas na unidade: *Reinforcement, Extension, Culture, Story, Cross-curricular e Pronunciation*.
- As actividades propostas no libro de actividades.
- As actividades adicionais propostas no Activity Book:
 - *Fast finishers*: para aqueles alumnos que rematan pronto e baseadas no contido da lección.

▪ **De desenvolvemento de competencias básicas**

Algunhas actividades contribúen máis especificamente ao desenvolvemento dunha ou varias competencias básicas, entre as que se incluírán:

- *Brainstorming*
- *Role-plays*
- Actividades interactivas
- Actividades na lousa dixital

- Actividades baseadas en distintos soportes
- Actividades de investigación ou estudos de casos
- Actividades en grupo
- Interpretacións de datos, gráficas, etc.
- Textos culturais, cancións, rimas, etc.
- Actividades nas que se traballan as emocións

▪ **De avaliación**

A avaliación da aprendizaxe en Educación Primaria será continua e global e terá en conta o progreso do alumno no conxunto das áreas do currículo. O profesor avaliará tanto as aprendizaxes do alumnado e o seu nivel de logro das competencias coma os procesos de ensino e a súa propia práctica docente.

As actividades de avaliación poderían clasificarse en varios niveis:

Actividades de avaliación formativa, onde o profesor avaliará o traballo continuado dos alumnos e medirá o seu progreso a través da observación e comprobación da realización de actividades como:

- Exercicios Actividade Libro
- *Revision Stories* (CB e AB)

Actividades de avaliación sumativa coa realización das diversas actividades de avaliación (Teacher's Resource CD-ROM):

- Unit tests 1-6 (Standard - Challenge)
- End of term 1-3 (Standard - Challenge)
- End of year test (Standard - Challenge)

Actividades de autoavaliación e autoestudo, nas que o alumno se inicia en estratexias de auto-avaliación dos seus coñecementos e destrezas:

- O *self-evaluation* de cada unidade (AB).

▪ **Complementarias**

Este tipo de actividades entre as que se incluírán: saídas culturais, asistencia a obras de teatro en inglés, conmemoración de festividadeas características da sociedade anglosaxona etc., serán deseñadas polo equipo de profesores do departamento de inglés de cada centro.

3.5.5. Organización de tempos, agrupamentos e espazos

O tempo, entendido como o dedicado ao ensino no centro, é un recurso fundamental e limitado na aprendizaxe dunha materia. A programación que se formula neste documento deberá ser adaptada por cada profesor de acordo aos seus horarios e ritmos da clase.

Con respecto aos alumnos, o profesor pode seguir diferentes criterios para o agrupamento destes:

- Recursos humanos
- Profesorado de apoio
- Psicólogo/a
- Criterios
- En función da orde alfabética
- Agrupamentos flexibles
- Pequenos grupos de reforzo dentro/fóra da aula
- Alumnos con distinto tipo de necesidades de orixe sensorial en distintos grupos na aula

Á hora de realizar as tarefas, completar actividades, proxectos, etc. a organización dos alumnos realízase en función do tipo de interacción que se dá nese momento na aula: ▪ Profesor-alumno

- Traballo individual
- Traballo en parellas
- Traballo en grupo

Os recursos que os profesores poden contar e os posibles espazos en que poden se desenvolver os procesos de ensino-aprendizaxe son, neste momento, máis e máis variados.

Como resultado, os contextos de aprendizaxe son tamén máis amplos. Os profesores poden aplicar actividades e proxectos que inclúen diferentes ambientes:

- O centro educativo
- A comunidade
- O contexto familiar

A sala de aula deixa de ser o único lugar que o ensino dunha materia é leccionada. Cada centro educativo conta cunha serie de recursos espaciais tanto materiais como virtuais cuxo o uso resulta nos diferentes escenarios no que o ensino da materia é desenvolvido:

- Laboratorio de idiomas
- Aula virtual
- Sala de informática – Aula de audiovisuales
- Biblioteca
- Salón de actos - Teatro
- Taller
- Ximnasio
- Patio

Para o uso das áreas comúns, o profesor rexistrará observacións sobre cando, como e por que se usan estes espazos para a clase de inglés:

Dentro da aula, o espazo pode ser distribuído seguindo criterios diferentes:

- Mesas distribuídas en filas
- Mesas distribuídas en “U”
- Cantos específicos: biblioteca de clase, temas transversais, xogos, artesanía, etc.
- Outros

Ten un papel moi importante a incorporación das TIC na educación, proporcionando diversos recursos materiais que ofrecen ao profesor a posibilidade de deseñar súas clases de forma personalizada e axustando-se as necesidades de cada momento:

- Vídeo-DVD
- TV
- Radiocasete/ reproductor CD
- Cámara de vídeo – Grabador audio
- Ordenadores (PC, portátiles, netbooks, tabletas, ...)
- Pantalla Digital Interactiva
- Conexión a Internet (WiFi, outros...)

Máis alén dos recursos materiais e espaciais, non podemos deixar de mencionar os **procesos cognitivos** que intervinen con as fases de aprendizaxe do alumnado. Estes procedementos que fan posible a incorporación dos coñecementos que queren ser transmitidos para os alumnos son moi complexos. Dende a atención necesaria para prepararse para recibir a información hasta a memorización que permita o acceso a esta información cando sexa necesario, coa participación, entre outros, os seguintes procesos:

- Acceso
- Identificación
- Entendemento
- Reprodución
- Reflexión ▪ Conexión
- Síntese
- Creación.

3.5.6. As medidas de atención para a diversidade dos alumnos

Un dos elementos que máis promovía a LOE e segue promovendo con LOMCE é a *atención para a diversidade*. É claro que a mesma acción educativa exercida sobre o mesmo grupo de alumnos ten efectos diferentes en función do coñecemento e experiencia previa de cada un deles, as súas capacidades intelectuais e os seus intereses e motivacións no ensino.

É por esta razón que, en moitos casos, debemos modificar ou adaptar contidos ou a metodoloxía para que todos os alumnos poidan alcanzar os obxetivos establecidos. Do mesmo xeito, debemos ofrecer actividades de extensión para aqueles alumnos máis capaces ou receptivos. A atención para a diversidade debe ser sempre realizada en ambas as direccións. Así, constantemente se deberá abordar estas diferenzas, presentando as mesmas actividades de formas diferentes das actividades propostas no libro do alumno e no caderno. Os profesores

deben escoller a quen dirixir e propoñer algunhas actividades ou outras e deberán ser consciente en todos os momentos destas diferenzas, non só na hora de avaliar, senón tamén na hora de ensinar e planificar o proceso de ensino-aprendizaxe.

Oxford Rooftops ofrece actividades de reforzo e extensión que permiten dar una atención individualizada aos alumnos segundo as súas necesidades e ritmo de aprendizaxe. En noso proxecto se inclúen ideas en todas as leccións para que o profesor responda as diversas situacións que surgen na aula.

No material destinado ao profesor, *Teacher's Guide* e *Teacher's Resource CD-ROM* se proponen actividades de extensión e ampliación para os alumnos así como notas para o profesor, consellos didácticos, para afrontar diferentes expectativas do alumnado.

Critérios e procedementos previstos para realizar las adaptacións curriculares apropiadas para os alumnos con necesidades educativas especiais

As adaptacións se centrarán en:

1. Tempo e ritmo de aprendizaxe
2. Metodoloxía máis personalizada
3. Reforzar as técnicas de aprendizaxe
4. Mellorar os procedementos, hábitos e actitudes
5. Aumentar a atención orientadora
6. Enriquecemento curricular
7. Avaliacións adoptadas para as necesidades destes alumnos

a) Para o alumnado con altas capacidades intelectuais: se facilitarán contidos e materiais de extensión adecuados as necesidades destes alumnos para permitir alcanzar o máximo do seu potencial

b) Para os alumnos con integración tardía no sistema educativo: se adoptarán medidas de reforzo necesarias para facilitar súa integración escolar e a recuperación da seu desfase para que os permitan continuar con aproveitamento en seus estudos.

c) Para o alumnado con dificultades específicas de aprendizaxe: se adoptarán tanto medidas de escolarización como de atención. Para os alumnos con discapacidade, se tomarán medidas de flexibilización e alternativas metodolóxicas. Para os alumnos con dificultades de aprendizaxe graves, se priorizarán os contidos de procedementos e actitudes, buscando a integración social, ante a imposibilidade de alcanzar un progreso suficiente nos contidos conceptuais. Hai que insistir nos contidos instrumentais ou en materiais considerados como tais.

Cando as adaptacións non són o suficiente temos a diversificación curricular, por meio do cal un alumno ou alumna podería deixar de cursar parte do tronco común da etapa e empregar este tempo en outro tipo de actividades educativas, ben como as ofertas en espazos opcionais, ben como actividades deseñadas especialmente para el/ela, que poderían cursar dentro ou fóra do

centro. Este/a alumno/a seguiría tendo en todo momento como referencia os obxectivos xerais da etapa, pero accedería a eles a través doutro tipo de contidos e actividades.

3.6. Avaliación

A aprendizaxe do alumno debe ser avaliada sistemática e periodicamente, tanto para medir individualmente os coñecementos e competencias adquiridas como para, e por el, introducir no proceso educativo cantas sexan precisas si la situación o require (cando a aprendizaxe dos alumnos non responden para que, *a priori*, non se espera deles).

Se asumimos que as competencias básicas suponen unha aplicación real e práctica de coñecementos, habilidades e actitudes, a forma de comprobar ou avaliar se o alumno as adquiriu é reproducir situacións máis reais posibles de aplicación, e nesas situacións o común é que o alumno se sirva desa bagaxen acumulada (todo tipo de contidos) pero responda, sobre todo, a situacións prácticas.

A **avaliación por competencias** permite avaliar tanto o cumprimento dos obxectivos do curso, como o grao de adquisición das competencias básicas. Algúns criterios son ligados expresamente a conceptos, e outros, preferentemente á procedementos e actitudes.

En función do obxectivo que perseguimos á avaliar, contamos con varias modalidades, como é o caso da **avaliación sumativa**, realizada en diferentes momentos do curso e que temos que identificar con as finais de avaliación e de curso (ordinaria e extraordinaria, cando sexa o caso). Haberá outras avaliacións, como a **inicial** (non clasificada) e a final e, sobre todo, **continua** ou formativa, aquela que ocorre durante todo o proceso de ensino-aprendizaxe, inmersa nel, e que insiste, polo tanto, na carácter orientador e de diagnóstico do ensino.

Se realizará ademais unha **avaliación individualizada** á todos os alumnos ao finalizar 3ª serie primaria para que o alumno deberá demostrar o grao de adquisición das competencias en comunicación lingüística e matemática. Ao final da 6ª serie primaria deberá tamén demostrar o grao de adquisición de competencias básicas, así como a realización dos obxectivos da etapa.

O resultado das avaliacións individualizadas se expresará en niveis e constarán nun informe entregado aos pais ou tutores e cuxo carácter será informativo e orientador. O nivel obtido será indicativo da progresión e a aprendizaxe dos alumnos, polo que se no son adecuados deberán aplicarse as medidas ou programas máis apropiadas para eles.

Ademais de avaliar a aprendizaxe dos alumnos, tamén se avalía o proceso de ensino dos profesores, polo que quedará incluído un procedemento de avaliación dos programas didácticos e seus indicadores na proposta pedagóxica de cada centro escolar.

3.6.1. Procedementos de avaliación

Atendendo á diferentes criterios, o currículo nos propoñe unha serie de ferramentas que nos permiten levar a cabo o proceso de avaliación na aula. No caso de avaliación **formativa**, serán a observación e o seguimento sistemático do alumno, é dicir, se tomarán en consideración todas *as producións* para o desenvolvemento, tanto de carácter individual como grupal: traballos escritos, presentacións orais e debates, actividades de clase, lecturas e resumos, investigacións, actitude de aprendizaxe, precisión en la expresión e auto-avaliación entre outros. E a avaliación **sumativa**, as probas escritas trimestrales e as de recuperación (e final de curso, se o alumno non tiver recuperado alguna, e extraordinaria, no caso de obter unha clasificación insuficiente na ordinaria final de curso). En todo caso, os procesos de avaliación serán variados, de forma que puidan adaptarse a flexibilidade que esixe a propia avaliación.

O currículo tamén establece uns **criterios de avaliación** e uns **estándares de aprendizaxe avaliábeis** por materia e curso que nos permiten avaliar a consecución dos obxectivos do curso. Con respecto á avaliación por **competencias**, dado que estes son moi xenéricos, debemos concentrarnos máis en compartir para facer que nos servan como referencia para a acción educativa e para demostrar a competencia do alumno, e é o que chamamos **indicadores**. Para a súa referencia, se inclúe na seguinte sección a lista completa tanto dos criterios da avaliación como os indicadores de competencias básicas.

3.6.2. Recursos de avaliación

3.6.2.1. Criterios de avaliación

Os criterios de avaliación que establecen o currículo para o terceiro ano do ensino básico na área de lingua estranxeira, organizado en catro seccións principais: comprensión e produción (expresión e interacción) de textos orais e escritos, son os seguintes:

- **Bloque 1. Comprensión de textos orais**
 - **Coñecer e saber aplicar as estratexias máis adecuadas para a comprensión do sentido xeral, a información esencial e os puntos principais do texto.**
 - **Identificar** os aspectos socioculturais e sociolingüísticos básicos, concretos e significativos, sobre a vida cotiá (hábitos, horarios, actividades, celebracións), as condicións de vida (vivenda, entorno), relacións interpersoais (familiares, de amizades, escolares), comportamento (xestos habituais, uso da voz, contacto físico) e as convencións sociais (regras de cortesía), e **aplicar** os coñecementos adquiridos sobre os mesmos para unha comprensión adecuada do texto.
 - **Identificar** o sentido xeral, a información esencial e a maioría dos puntos principais en textos orais moi curtos e simples, con un gran número de estruturas simples e léxico de uso moi frecuente, articulados con claridade e lentamente e transmitidos oralmente ou por medios técnicos, sobre temas relacionados coas propias experiencias, necesidades

e intereses en contextos cotiás previsibles sempre que se conte co apoio visual, posibilidade de repetición ou confirmación e cunha referencia contextual forte.

- **Distinguir** a principal función comunicativa (por exemplo, unha solicitude de información, unha orde, ou unha oferta), así como os patróns discursivos básicos (por exemplo, inicio e peche de conversación, ou os puntos dunha narrativa esquemática).
 - **Recoñecer** os significados máis comúns asociados coas estruturas sintácticas básicas propias da comunicación oral (por exemplo, estrutura interrogativa para esixir información).
 - **Recoñecer** un repertorio limitado de léxico oral de alta frecuencia relativa á situacións do cotián e temas habituais e concretos relacionados coas propias experiencias, necesidades e intereses, e **utilizar** as indicacións do context e da información contenida no texto para ter unha idea dos significados probable de palabras e expresións que se descoñecen.
 - **Discriminar** patróns sonoros, acentuais, rítmicos e de entonación básicos e **recoñecer** os significados e intencións comunicativas xerais relacionados con os mesmos.
- **Bloque 2. Producción de textos orais: expresión e interacción**
- **Coñecer** e saber **aplicar** as estratexias básicas para producir textos orais monolóxicos ou dialóxicos moi curtos e simples, utilizando, por exemplo, fórmulas e linguaxe prefabricada ou expresións memorizadas, ou apoiando con xestos o que se quere expresar.
 - **Coñecer** os aspectos socioculturais e sociolingüísticos básicos, concretos e significativos, e **aplicar** os coñecementos adquiridos sobre os mesmos en unha produción oral adecuada ao contexto, respetando as convencións comunicativas máis elementares.
 - **Interactuar** de forma moi básica, utilizando técnicas moi simples, lingüísticas ou non verbais (por exemplo, resposta física, xestos ou contacto físico) para iniciar, manter ou concluir unha conversa curta, cumprindo a función principal comunicativa do texto (por exemplo, un saúdo, unha felicitación, un intercambio de información).
 - **Participar** de forma moi simple e comprensible, aínda que necesarias algúns aclaracións, en conversas moi curtas con intercambio directo de información sobre asuntos moi familiares, utilizando expresións e frases simples e de uso moi frecuente, fundamentalmente illado aínda que en algúns ocasións consiga as conectar de forma básica, sendo indispensable a parafrase e a cooperación do interlocutor para manter a conversa.
 - **Ser entendida** en intervencións breves e simples, aínda que se produzan titubeos, vacilacións, repeticións ou pausas para reorganizar o discurso.

- **Manexar** estruturas sintácticas básicas (por exemplo, conectar palabras ou grupos de palabras con conectores básicos como "e"), aínda que se sigan cometendo erros básicos dunha forma sistemática, por exemplo, nos tempos verbais ou na concordancia.
- **Coñecer** e **utilizar** un repertorio limitado de léxico oral de alta frecuencia relativo á situacións cotiás e temas habituais e concretos relacionados cos seus propios intereses, experiencias e necesidades.
- **Articular**, de maneira xeral comprensible pero con evidente influencia das primeiras ou outras linguas, un repertorio moi limitado de patróns sonoros, acentuais, rítmicos e de entonación básica, adaptándose á función comunicativa que se quere realizar.
- **Bloque 3. Comprensión de textos escritos**
 - **Coñecer** e aplicar as estratexias básicas máis adecuadas para a comprensión do sentido xeral, a información esencial e os principais puntos do texto.
 - **Identificar** aspectos socioculturais e sociolingüísticos básicos, concretos e significativos, sobre a vida cotiá (hábitos, horarios, actividades, celebracións), as condicións de vida (vivenda, entorno), relacións interpersoais (familiares, de amizade, escolares) e convencións sociais (normas de cortesía), e **aplicar** os coñecementos adquiridos sobre os mesmos para unha comprensión adecuada do texto.
 - **Identificar** o significado xeral, as ideas principais e a maioría das informacións específicas en textos impresos ou dixitais, moi curtos e simples, con estruturas simples e léxico de uso moi frecuente, sobre temas familiares e cotiás, sempre que se poda ser relido ou pedir aclaracións e se conte con apoio visual e contextual.
 - **Distinguir** a función ou funcións comunicativas principais do texto (por exemplo, un saúdo, unha felicitación, unha demanda de información, ou unha oferta) e un repertorio limitado de seus expoñentes máis habituais, así como os patróns discursivos básicos (por exemplo, apertura e peche dunha carta, ou os puntos dunha descrición esquemática).
 - **Recoñecer** os significados máis comúns asociados coas estruturas sintácticas básicas propias da comunicación escrita (por exemplo, estrutura interrogativa para esixir información).
 - **Recoñecer** un repertorio limitado de léxico escrito de alta frecuencia relativo á situacións cotiás e temas habituais e concretos relacionados coas súas experiencias, necesidades e intereses, e inferir o contexto e a información contida no texto os significados probables de palabras e expresións que se descoñecen.

- **Recoñecer** os símbolos ortográficos básicos (por exemplo, punto, coma, interrogación, exclamación), así como símbolos de uso frecuente (por exemplo, ☺, @, \$, €), e **identificar** os significados e intencións comunicativas xerais relacionados con os mesmos.
- **Bloque 4. Producción de textos escritos: expresión e interacción**
 - **Coñecer** e **aplicar** os estratexias básicas pára producir textos escritos moi breves e simples, por exemplo copiando palabras e frases moi comúns para as funcións comunicativas que perseguen.
 - **Coñecer** aspectos socioculturais e sociolingüísticos básicos concretos e significativos e **os aplicar** na produción escrita adecuada ao contexto, respectando as normas básicas de cortesía.
 - **Construír**, en papel ou electrónicamente, textos moi curtos e moi simples, composto de frases simples illadas, nun rexistro neutro ou informal, usando con certa frecuencia a forma correcta de convencións ortográficas básicas e principais símbolos de puntuación, para falar de si mesmo, do seu contorno inmediato e os aspectos da súa vida cotidiá, en situacións moi familiares e previsíbeis.
 - **Coñece** a función comunicativa principal do texto escrito (por exemplo, un saúdo, un intercambio de información, ou unha oferta), usando un repertorio limitado de seus expoñentes máis frecuentes e de patróns discursivos básicos (por exemplo, saúdos de inicio e despedida para o peche dunha carta, ou unha narración esquemática desenvolvida en puntos).
 - **Manexar** estruturas sintácticas básicas (por exemplo, conectar palabras ou grupos de palabras con conectores básicos como "e"), aínda que se sigan cometendo erros básicos dunha forma sistemática, por exemplo, nos tempos verbais ou na concordancia.
 - **Comprender** e **utilizar** un vocabulario limitado de alta frecuencia por vía oral en situacións cotiás e temas comúns e específicos relacionados cos seus propios intereses, experiencias e precisa repertorio.
 - **Aplicar** patróns gráficos básicos e convencións ortográficas básicas para escribir con razoable precisión palabras ou frases curtas que se utilizan normalmente ao falar, pero non necesariamente cunha ortografía totalmente normalizada.

3.6.3. Elementos de avaliación

Existe unha relación entre distintos elementos do currículo que interveñen no proceso de avaliación: criterios de avaliación, estándares de aprendizaxe e competencias básicas e indicadores. Na seguinte táboa recollemos estes elementos seguindo a organización en catro bloques: comprensión e produción (expresión e interacción) de textos orais e escritos.

ELEMENTOS DE AVALIACIÓN:

Bloque 1: Comprensión de textos orais

Estándares de aprendizaxe	Criterios de avaliación	CCBB	Indicadores - Competencias
<p>Comprende o sentido global de explicacións ou instrucións orais sinxelas.</p> <p>Extrae o sentido xeral e capta os detalles esenciais de narracións orais adecuadas ó seu nivel.</p> <p>Asimila as ideas principais de presentacións sinxelas e ben estruturadas sobre temas familiares ou do seu interese, sempre e cando conte con imaxes e ilustracións e se fale de xeito lento e claro.</p> <p>Identifica o tema dunha conversa moi sinxela e predecible que ten lugar na súa presenza nalgún espacio público real ou simulado sobre temas coñecidos.</p> <p>Comprende o sentido xeral e o esencial das dramatizacións de contos tradicionais ou de historias populares previamente coñecidas.</p>	<p>Coñecer e saber aplicar as estratexias máis adecuadas para a comprensión do sentido xeral, a información esencial e os puntos principais do texto.</p> <p>Identificar aspectos socioculturais e sociolingüísticos básicos, concretos e significativos, sobre a vida cotiá, condicións de vida, relacións interpersonais, comportamento e convencións sociais, e aplica-los coñecementos adquiridos.</p> <p>Identifica-lo sentido xeral, a información esencial e a maioría dos puntos principais en textos orais moi breves e sinxelos, cun gran número de estruturas simples e léxico de uso moi frecuente, sobre temas relacionados coas propias experiencias, necesidades e intereses.</p> <p>Distingui-la función comunicativa principal, así coma os patróns discursivos básicos.</p> <p>Recoñece-los significados mais comúns asociados ás estruturas sintácticas básicas propias da comunidade oral.</p> <p>Recoñecer un repertorio limitado de léxico oral de alta frecuencia relativo a situacións cotiás e temas habituais e concretos e emprega-las indicacións do contexto e da información contida no texto para facerse unha idea dos significados probables de palabras e expresións que se</p>	<p>CL SC CD CEC</p>	<p>CL1.1. Recoñece o léxico e as realizacións lingüísticas, identificando palabras e frases esenciais relacionadas co seu entorno mais cotián.</p> <p>CL1.2. Identifica aspectos fonéticos, do ritmo, acentuación e entoación da lingua estranxeira en diferentes contextos comunicativos.</p> <p>CL1.3. Capta o sentido global en textos orais sobre temas familiares e de interese.</p> <p>CL1.4. Identifica informacións específicas en textos orais sobre temas familiares e de interese.</p> <p>CL1.5. Comprende globalmente e extrae información específica de situacións curtas e sinxelas coa visualización repetida do documento audiovisual.</p> <p>SC1. Participa en interaccións orais dirixidas sobre temas coñecidos en situacións de comunicación predecibles.</p> <p>SC2. Respecta as normas básicas de intercambio como escoitar e mirar a quen fala, respectando o turno de palabra.</p> <p>SC3. Valora a lingua estranxeira como instrumento de comunicación con outras persoas e mostra curiosidade e interese cara as persoas que falan a lingua estranxeira.</p> <p>SC4. Identifica algúns costumes de países onde se fala a lingua estranxeira.</p> <p>CD2. Emprega o soporte dixital para a aprendizaxe da lingua</p>

Estándares de aprendizaxe	Criterios de avaliación	CCBB	Indicadores - Competencias
	descoñecen. Discriminar patróns sonoros, acentuais, rítmicos e de entonación básicos e recoñecer os significados e intencións comunicativas xerais relacionados con os mesmos.		estranxeira. CEC1. Mostra curiosidade e interese por coñecer información sobre as persoas e a cultura dos países onde se fala a lingua estranxeira.

Bloque 2: Producción de textos teatrais. Expresión e interacción

Estándares de aprendizaxe	Criterios de avaliación	CCBB	Indicadores - Competencias
<p>Fai presentacións breves e sinxelas, sobre temas cotiáns ou do seu interese, empregando estruturas moi sinxelas.</p> <p>Responde adecuadamente en situacións de comunicación.</p> <p>Participa en conversas cara a cara ou por medios técnicos que permitan ve-la cara e xestos do interlocutor, nas que se establece contacto social, intercámbiase información persoal, expresáanse sentimentos, etc.</p> <p>Desenvólvese en situacións cotiás simples, reais ou simuladas.</p>	<p>Coñecer e saber aplica-las estratexias básicas para producir textos orais monolóxicos ou dialóxicos moi breves e sinxelos.</p> <p>Coñecer aspectos socioculturais e sociolingüísticos básicos, concretos e signitativos, e aplica-los coñecementos adquiridos.</p> <p>Interactuar de maneira moi básica, utilizando técnicas moi simples, lingüísticas ou non verbais para iniciar, manter ou concluír unha conversa breve.</p> <p>Participar de maneira moi simple e de maneira comprensible en conversacións moi breves con intercambio directo de información sobre temas moi familiares, empregando expresións e frases sinxelas e de uso moi frecuente.</p> <p>Facerse entender en intervencións breves e sinxelas, aínda que se produzan titubeos, vacilacións, repeticións ou pausas para reorganiza-lo discurso.</p> <p>Manexa estruturas sintácticas básicas, aínda que sigan a</p>	<p>CL SC CD SIEE AA CEC</p>	<p>CL2.1. Canta unha canción empregando de maneira axeitada os elementos lingüísticos e paralingüísticos apropiados.</p> <p>CL2.2. Recita tonadillas, trabalinguas, pequenos poemas, etc. coa entoación e pronuncia axeitadas.</p> <p>CL2.3. Participa en representacións sinxelas.</p> <p>CL3.1. Participa en interaccións orais dirixidas sobre temas coñecidos en situacións de comunicación predecibles.</p> <p>SC1. Participa en interaccións orais dirixidas sobre temas coñecidos en situacións de comunicación predecibles.</p> <p>SC2. Respecta as normas básicas de intercambio como escoitar e mirar a quen fala, respectando o turno de palabra.</p> <p>SC3. Valora a lingua estranxeira como instrumento de comunicación con outras persoas e mostra curiosidade e interese cara as persoas que falan a lingua estranxeira.</p>
Estándares de aprendizaxe	Criterios de avaliación	CCBB	Indicadores - Competencias

	<p>cometerse erros básicos de maneira sistemática.</p> <p>Coñecer e utilizar un repertorio limitado de léxico oral de alta frecuencia relativo a situacións cotiás e temas habituais e concretos.</p> <p>Articular, de maneira polo xeral comprensible pero con evidente influencia da primeira ou outras linguas, un repertorio moi limitado de patróns sonoros, acentuais, rítmicos e de entonación básicos.</p>		<p>SC4. Identifica algúns costumes de países onde se fala a lingua estranxeira.</p> <p>CD1. Busca, recopila e organiza información en soporte dixital.</p> <p>SIEE2. Emprega estratexias sinxelas de planificación e comprobación do traballo realizado.</p> <p>AA2. Usa algunhas estratexias de tipo receptivo ou interactivo para resolver problemas de comunicación.</p> <p>AA3. Valora a lingua estranxeira como ferramenta de aprendizaxe.</p> <p>CEC1. Mostra curiosidade e interese por coñecer información sobre as persoas e a cultura dos países onde se fala a lingua estranxeira.</p> <p>CEC3. Participa na elaboración de composicións grupais empregando diferentes recursos expresivos musicais e/ou escénicos.</p>

Estándares de aprendizaxe	Criterios de avaliación	CCBB	Indicadores - Competencias
<p>Formula hipóteses sobre o contido de textos sinxelos partindo dos seus coñecementos previos, das ilustracións, do título, dos elementos gráficos, etc.</p> <p>Comprende información esencial e localiza</p>	<p>Coñecer e saber aplicar as estratexias máis adecuadas para a comprensión do sentido xeral, a información esencial e os puntos principais do texto.</p> <p>Identificar aspectos socioculturais e sociolingüísticos básicos, concretos e significativos sobre a vida cotiá, condicións de vida,</p>	<p>CL SC CD SIEE AA</p>	<p>CL4.1. Le textos sinxelos sobre temas coñecidos captando o sentido global dos mesmos.</p> <p>CL4.2. Le textos sinxelos sobre temas coñecidos identificando a información máis importante.</p>

Bloque 3: Comprensión de textos escritos

Estándares de aprendizaxe	Criterios de avaliación	CCBB	Indicadores - Competencias
---------------------------	-------------------------	------	----------------------------

<p>información específica en material informativo sinxelo coma menús ou anuncios.</p> <p>Comprende una secuencia muy breve e sencilla de instrucciones para realizar p. e. una receta muy sencilla.</p> <p>Comprende o esencial e os puntos principais de noticias moi breves e artigos de revistas infantís que traten temas que lle sexan familiares ou sexan do seu interese.</p>	<p>relacións interpersoais e convencións sociais, e aplica-los coñecementos adquiridos.</p> <p>Identifica-lo sentido xeral, as ideas principais e a maioría das informacións específicas en textos impresos ou dixitais, moi breves e sinxelos, con estruturas simples e léxico de uso moi frecuente, sobre temas moi familiares e cotiáns.</p> <p>Distingui-la función ou funcións comunicativas principais do texto e un repertorio limitado dos seus expoñentes mais habituais, así coma os patróns discursivos básicos.</p> <p>Recoñece-los significados mais comúns asociados ás estruturas sintácticas básicas propias da comunicación escrita.</p> <p>Recoñecer un repertorio limitado de léxico escrito de alta frecuencia relativo a situacións cotiás e temas habituais e concretos relacionados coas súas experiencias, necesidades e intereses, e inferir do contexto e da información contida no texto os significados probables de palabras e expresións que se descoñecen.</p> <p>Recoñece-los signos ortográficos básicos, así coma símbolos de uso frecuente, e identifica-los significados e intencións comunicativas xerais relacionadas cos mesmos.</p>	<p>CEC</p>	<p>CL4.3. Ler textos simples sobre temas coñecidos utilizando a información global e específica no desenvolvemento dunha tarefa.</p> <p>CL4.4. Le textos diversos sobre temas de interese.</p> <p>SC3. Valora a lingua estranxeira como instrumento de comunicación con outras persoas e mostra curiosidade e interese cara as persoas que falan a lingua estranxeira.</p> <p>SC4. Identifica algúns costumes de países onde se fala a lingua estranxeira.</p> <p>CD1. Busca e recopila información sobre temas coñecidos en soporte dixital.</p> <p>CD2. Emprega o soporte dixital para a aprendizaxe da lingua estranxeira.</p> <p>SIEE1. Busca e recopila información sobre temas coñecidos en diferentes soportes.</p> <p>AA1. Use algunhas estratexias para aprender a aprender, como usar dicionarios bilingües visuais.</p> <p>AA3. Valora a lingua estranxeira como ferramenta de aprendizaxe.</p> <p>CEC1. Mostra curiosidade e interese por coñecer información sobre as persoas e a cultura dos países onde se fala a lingua estranxeira.</p>
--	---	-------------------	--

Bloque 4: Producción de textos escritos: Expresión e interacción

Estándares de aprendizaxe	Criterios de avaliación	CCBB	Indicadores – Competencias
---------------------------	-------------------------	------	----------------------------

<p>Enche formularios marcando opcións e enchendo datos ou outro tipo de información persoal.</p> <p>É capaz de construir textos narrativos sinxelos partindo de modelos e/ou de esqueletos moi estruturados.</p> <p>Escribe a partir dun modelo correspondencia breve e simple na que felicita a alguén, ou fala de si mesmo e do seu entorno inmediato.</p>	<p>Coñecer e aplica-las estratexias básicas para producir textos escritos moi breves e sinxelos.</p> <p>Coñecer aspectos socioculturais e sociolingüísticos básicos, concretos e significativos e aplicalos a unha produción escrita adecuada ó contexto.</p> <p>Construír, en papel ou en soporte electrónico, textos moi curtos e moi sinxelos, compostos de frases simples aisladas, nun rexistro neutro ou informal, para falar de si mesmo, do seu entorno mais inmediato e de aspectos da súa vida cotiá, en situacións moi familiares e predecibles.</p> <p>Cumpri-la función comunicativa principal do texto escrito, empregando un repertorio limitado dos seus expoñentes mais frecuentes e de patróns discursivos básicos.</p> <p>Manexar estruturas sintácticas básicas, aínda que sigan a cometerse erros básicos de maneira sistemática.</p> <p>Comprender e utilizar un vocabulario limitado de alta frecuencia por vía oral en situacións cotiás e temas comúns e específicos relacionados cos seus propios intereses, experiencias e precisa repertorio.</p> <p>Aplicar patróns gráficos e convencións ortográficas básicas para escribir con razoable corrección palabras ou frases curtas que se empregan normalmente ó falar.</p>	<p>CL SC CD SIEE AA CEC</p>	<p>CL5.1. Escribe frases referidas a situacións cotiás próximas á experiencia a partir de modelos.</p> <p>CL5.2. Escribe textos referidos a situacións cotiás próximas á experiencia a partir de modelos de diferentes textos sinxelos para transmitir información con diversas intencións comunicativas.</p> <p>SC3. Valora a lingua estranxeira como instrumento de comunicación con outras persoas e mostra curiosidade e interese cara as persoas que falan a lingua estranxeira.</p> <p>SC4. Identifica algúns costumes de países onde se fala a lingua estranxeira.</p> <p>CD1. Busca e recopila información sobre temas coñecidos en soporte dixital.</p> <p>CD2. Emprega o soporte dixital para a aprendizaxe da lingua estranxeira.</p> <p>SIEE1. Busca e recopila información sobre temas coñecidos en diferentes soportes.</p> <p>SIEE2. Emprega estratexias sinxelas de planificación e comprobación do traballo realizado.</p> <p>AA1. Use algunhas estratexias para aprender a aprender, como usar dicionarios bilingües visuais.</p> <p>AA3. Valora a lingua estranxeira como ferramenta de aprendizaxe.</p>
---	---	---	---

Estándares de aprendizaxe	Criterios de avaliación	CCBB	Indicadores – Competencias
---------------------------	-------------------------	------	----------------------------

Programación Didáctica 3º E.P. CEIP Fontes-Baiña. Curso 2020-21

			<p>CEC1. Mostra curiosidade e interese por coñecer información sobre as persoas e a cultura dos países onde se fala a lingua estranxeira.</p> <p>CEC2. Emprega técnicas artísticas para a presentación de proxectos ou documentos artísticos.</p>
--	--	--	---

16. PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA DE EDUCACIÓN FÍSICA

INDICE

APARTADO	PÁX.
<i>INTRODUCCIÓN: CONTEXTUALIZACIÓN</i>	3
<i>INTRODUCCIÓN: CARACTERÍSTICAS DO ALUMNADO</i>	4
COMPETENCIAS CLAVE PARA ED. PRIMARIA.....	8
OBXECTIVOS PARA A ED. PRIMARIA.....	8
CARACTERÍSTICAS DA ED. FÍSICA NA PRIMARIA.....	10
BLOQUES DE CONTIDO PARA A ÁREA DE ED. FÍSICA	11
CONTRIBUCIÓN DA ED. FÍSICA NA ADQUISICIÓN DAS COMPETENCIAS CLAVE.....	13
OBXECTIVOS XERAIS DA ED. FÍSICA.....	16
OBXECTIVOS PARA O TERCEIRO CURSO DE PRIMARIA.....	17
CONTIDOS E TEMPORALIZACIÓN DOS MESMOS.....	22
A AVALIACIÓN: PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN.....	27
A AVALIACIÓN: CRITERIOS DE AVALIACIÓN, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE E COMPETENCIAS CLAVE.....	28
A AVALIACIÓN: CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN.....	30
METODOLOXÍA.....	31
MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE.....	31
MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS.....	31
ACTIVIDADES EXTRASCOLARES.....	32
ACCIÓNS PREVISTAS NO "PROXECTO LECTOR"	32
ACCIÓNS PREVISTAS NO PLAN DE INTEGRACIÓN DAS TICS.....	32
PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN E CORRECCIÓN DA PROPIA	

PROGRAMACIÓN

AXUSTES DA PROGRAMACIÓN EN CASO DE ENSINO NON PRESENCIAL OU SEMIPRESENCIAL

32

INTRODUCCIÓN: CONTEXTUALIZACIÓN E CARACTERÍSTICAS DO ALUMNADO DO TERCEIRO CURSO DE EDUCACIÓN PRIMARIA

CONTEXTUALIZACIÓN

O noso colexio é un Centro de Educación Infantil e Primaria con alumando de 3 A 12 anos de idade. A matrícula é de 126 de alumnos.

O centro está situado nun entorno urbano e a maioría das familias teñen un nivel formativo básico e medio. Temos nenos e nenas de familias inmigrantes de diversas procedencias e tamén de procedencia estranxeira con familias de adopción.

O Claustro do profesorado está formado por 16 mestres, no que a gran maioría teñen o seu destino definitivo neste centro.

A Comunidade educativa considera que educar para a convivencia responde á necesidade de formar cidadáns que se responsabilizan dos seus actos, respectándose a si mesmo e ás demais persoas. E os centros educativos son espazos onde compartir vivencias xuntos e cando xorden problemas na convivencia escolar, todas as persoas da comunidade educativa deben ser parte da educación de xeito activo e, en caso de conflitos, todos deben ser parte da solución.

INTRODUCCIÓN: CARACTERÍSTICAS DO ALUMNADO DO TERCEIRO CURSO DE EDUCACIÓN PRIMARIA

Os nenos/as , o redor dos nove anos sofren un cambio completo que case non é perceptible por cantos os rodean pero que marca a diferenza entre a infancia e a pre adolescencia . O factor máis importante de esta idade é a motivación personal . Prevé, reflexiona e organiza as súas accións. Sofre cambios de humor, timidez e alegría. A súa personalidade, nembargantes, xa está practicamente formada. A súa afectividade é máis profunda. Ágrádalle ser tratado coma un maior e sinte unhas relacións de amizade máis auténticas cos seus compañeiros de clase.

Diferentes psicólogos resaltan algunhas características destas idades.

- **Piaget sitúaos nunha terceira etapa ou período que abarca dende oito ata once anos. Nesta fase iníciase a ordenación xerárquica da conciencia do mundo real e do mundo do imaxinario.**
- **Aldo Agazzi sitúa a terceira infancia ou puericia entre sete e dez anos nas nenas e entre sete e once nos nenos. As percepcións fanse máis obxectivas e desterrase o pensamento máxico e animista de etapas anteriores.**
- **O espírito de observación e exploración revela un carácter extrovertido alieo ó egocentrismo anterior. A vontade pasa a ocupar un posto primordial.**
- **Para Vermeylen a terceira infancia situaríase dende sete anos ata a puberdade coa aparición dos intereses abstractos. E a etapa do pensamento lóxico concreto.**

As diferentes fases deben entenderse coma transicións suaves, non ríxidas ás que acceden os nenos con diferentes ritmos.

Altéranse fases críticas coas tranquilas e constructivas. As primeiras caracterízanse por unha maior emotividade, mobilidade i excitabilidade. O psiquismo está pouco integrado, o tono vital é alto e abundan os conflitos. As segundas caracterízanse pola resolución dos conflitos plantexados polas crisis con mobilidade e tono vital pausados. O psiquismo está integrado e preséntase unha grande siciabilidade.

As evolucións somáticas preceden ás psíquicas e os cambios psíquicos suponen unha modificación corporal.

Independentementa das consideracións das etapas os nenos e nenas destas idades presentan uns rasgos xerais característicos que son os seguintes:

A TERCEIRA INFANCIA

A meirande parte dos autores coinciden en sinalar o comezo da terceira infancia cara aos seis anos e medio ou sete anos. Isto fai que moitas características sinaladas para o Curso anterior coincidan coas deste.

INTELIXENCIA

A intelixencia asume a dirección de tódalas funcións psíquicas, o cal debe te-lo seu aproveitamento no mundo escolar. Os distintos aspectos do neno nesta etapa son:

- **Extroversión:** Mantén a actitude extrovertida fronte ó que lle rodea.
- **Obxectividade:** Quere Coñecer as cousas como son. Ve os adultos e os seus compañeiros con máis obxectividade.
- **Realismo :** O neno sabe distingui-lo real do irreal.Non confunde a imaxinación coa fantasía.
- **Interése polo concreto :** A única realidade segue a se-la concreta, a que pode percibir cos seus sentidos. É real o que se pode ver e tocar. A súa capacidade de observación é moi grande e fíxase en detalles que pasan desapercibidos aos maiores. Quere enterarse de todo, velo e tocalo todo.

MEMORIA

A estas idades o neno presenta unha grande memoria mecánica, que asocia con contidos distintos sen reparar no seu sentido nin nas súas relacións lóxicas, pero retén cunha grande facilidade as súas vivencias cotiás e as aprendizaxes escolares.

Débase suplir a súa falta de memoria lóxica ordeando lóxicamente o que teña que aprender.

A súa memoria aliméntase, sobor de todo, de percepcións, do que ve e do que oí. As percepcións retidas teñen grande viveza e son moi completas, reténdoo o neno e evocándoas máis tarde.

AS IMÁXENES EIDÉTICAS

Pode suceder que o neno a esta idade presente o que Jaensch denomina “imágenes eidéticas”, é dicir, percepcións subxectivas que, coa súa perspectiva se convirten en reais. Son imaxes dotadas de tal forza e riqueza de detalles que o neno as proxecciona no exterior e dátoas de carácter real.

Nembargantes danse moitas diferencias duns nenos a outros: algúns non teñen case este tipo de imaxes.

Estas imaxes non representan ningunha anormalidade, son o resultado dun exceso do cunxunto de vivezas das percepcións xunto cunha grande memoria mecánica e desaparecen pouco a pouco.

A ESPECIALIZACIÓN DE INTERESES. O TRABALLO E A ATENCIÓN

O neno ten, nestas idades, un grande desexo de saber e aprender novas cousas. Pregunta constantemente. Góstalle leer e manexar cousas novas.

É un momento moi axeitado para todo tipo de aprendizaxes escolares xa que, ó anteriormente dito, débese unir a súa memoria moi desenrolada neste intre.

Á vez vai diferenciando os seus intereses. Comezan as preferencias por unhas áreas determinadas ou por uns xogos concretos. Isto vai dando lugar á separación entre nenos e nenas, dada-las súas afeccións e gustos.

Comeza a comprender que o traballo esixe esforzo e aplicación e que despois pode entregarse ó xogo para divertirse. Esta separación entre a actividade seria e a lúdica é paralela á separación do real e o fantástico.

A súa percepción converteuse en analítica e pode fixarse en detalles: polo tanto a súa atención tamén pode centrarse en aspectos determinados das cousas o que fai posible a abstracción ó prescindir duns aspectos en beneficio de outros.

Agora a vontade é capaz de dirixir a conducta. É forte e tenaz tanto para domina-lo mundo exterior coma para dirixi-lo interior.

A ACTIVIDADE E O XOGO

O neno a esta idade é moi activo i está dotado dunha grande vitalidade.

O seu corpo está xa capacitado para moverse en toda clase de xogos con moita intensidade.

Admira a forza e o valor e desprecia a timidez e a cobardía o que, con frecuencia deriva en situacións de rexeitamentos e discriminacións cara algúns compañeiros e compañeiras.

Danse, con certa frecuencia os xogos grupais fóra do círculo familiar. Xúntase con nenos e nenas da mesma idade que normalmente non son amigos no sentido estricto, senón compañeiros de xogo, se ben cara aos nove anos comezan a aperece-los primeiros amigos íntimos.

Os xogos acostuman a ser movidos e o aire libre.

Os xoguetes deberán ter tódolos detalles.

Típico desta idade é tamén o coleccionismo de toda clase de cousas que logo intercambian entre eles.

O neno de oito anos é menos servicial. Góstalle que se lle premie e recoñezan os méritos e recaba con insistencia a atención da nai.

No medio escolar existen moitas rivalidades, pero é tamén a época en que nacen grandes amizades. Comeza os contactos telefónicos e a organizar grupos pero non respecta demasiado as normas de xogo. Se se lle permite converte a televisión nun elemento fundamental da súa vida cotiá.

Gústalle agradar á súa nai. É consciente se lle dan responsabilidades e ós nove anos comezan as amizades íntimas que comparten todo.

OS SENTEMENTOS E A VIDA EMOCIONAL

A característica predominante nesta idade é o optimismo e a alegría. Os contrastes duranlle pouco. Ten unha grande confianza en si mesmo e na súa forza. Non ten medo e posúe unha autoconfianza capaz de facer que en máis dunha ocasión exceda os límites da prudencia e se vexa en situacións de perigo.

Ten gran amor propio. Quere se-lo mellor e rivalizar e suuperar aos demais o que supón un factor moi importante e aproveitábel.

É sociable. Simpatiza cos demais e precisa da compañía dos outros nenos na escola e fóra dela. Exterioriza un pouco menos o cariño que en etapas anteriores.

PLANO MOTOR

O desenvolvemento do plano motor e do cognitivo están moi vinculados nestas idades. É un período moi aproveitábel para realizar aprendizaxes motoras xa que a maduración neurolóxica facilita a *aprendizaxe de habilidades motrices*.

O crecemento é máis lento en altura que nas etapas anteriores pero maior en anchura, polo que a súa anatomía gaña en proporción.

Ó acompañarse dun desenvolvemento de outras capacidades coma a atención, desenvolvemento da intelixencia, control da vontade, o que produce un maior control nos movementos. Pese a elo, dito control deberá ter un lugar importante nos obxectivos a acadar no seu proceso educativo.

Hai que sinalar que as extremidades continúan crecendo máis que o resto do corpo. As diferencias individuais son menos notorias que noutras idades.

A actividade física nesta etapa favorece a mineralización dos osos e o desenvolvemento muscular. É unha idade propicia para o traballo da flexibilidade dado que é cando se ten maior separación entre as pernas e maior mobilidade escapular.

O EU E A SEXUALIDADE

A súa hiperactividade motora incide tamén a nivel cognitivo. Sente unha grande curiosidade polo mundo dos maiores. Comezan a interesarse e a preguntar polo papel dos pais na procreación. As nenas sentense intrigadas pola regra. Poden aparecer xogos sexuais entre nenas destas idades e nenos algo maiores. Buscan información precisa e moléstalles ser vistos desnudos. Sinten interese por imaxes e palabras relacionadas cos órganos sexuais.

VIDA ESCOLAR

Gústalle o colexio. Fala da vida escolar na casa e non sente especial interese pola mestra ou o mestre. A percepción temporal é máis clara e tamén domina mellor a percepción espacial.

Ós nove anos é consciente da puntualidade, é máis ordenado e traballa con rapidez. Ten capacidade para organizarse os tempos de traballo e lecer.

SENTIMENTO MORAL

Con oito anos é sensible ás críticas e quere ser tratado coma unha persoa maior. O sentido da utilidade dos cartos aumenta o que, en ocasións, pode levalo a sisar algunhas monedas o que non debe ser considerado coma un roubo senón unha necesidade de adquirir cousas.

Con nove anos ten un grande sentido da xustiza. Acepta os castigos se sabe que son xustos e rebélase cando cree que non o son.

COMPETENCIAS BÁSICAS A ACADAR NA EDUCACIÓN PRIMARIA

1. Competencia lingüística.
2. Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.
3. Competencias sociais e cívicas.
4. Competencia dixital.
5. Conciencia e expresións culturais.
6. Aprender a aprender.
7. Sentido da iniciativa e espírito emprendedor.

OBXECTIVOS DA EDUCACIÓN PRIMARIA

Os obxectivos da educación primaria estarán encamiñados ao logro da adquisición, por parte de todo o alumnado, das capacidades que permitan:

- a) Coñecer e apreciar os valores e as normas de convivencia, aprender a obrar de acordo con elas, prepararse para o exercicio activo da cidadanía e respectar os dereitos humanos, así como o pluralismo propio dunha sociedade democrática.**
- b) Desenvolver hábitos de traballo individual e de equipo, de esforzo e de responsabilidade no estudo, así como actitudes de confianza en si mesmo, sentido crítico, iniciativa persoal, curiosidade, interese e creatividade na aprendizaxe.**
- c) Adquirir habilidades para a prevención e para a resolución pacífica de conflitos que lle permitan desenvolverse con autonomía no ámbito familiar e doméstico, así como nos grupos sociais con que se relaciona.**
- d) Coñecer, comprender e respectar as diferentes culturas e as diferenzas entre as persoas, a igualdade de dereitos e oportunidades de homes e de mulleres e a non-discriminación de persoas con discapacidade.**
- e) Coñecer e utilizar de xeito apropiado a lingua galega, a lingua castelá e desenvolver hábitos de lectura.**
- f) Adquirir en, polo menos, unha lingua estranxeira a competencia comunicativa básica que lle permita expresar e comprender mensaxes sinxelas e desenvolverse en situacións cotiás.**
- g) Desenvolver as competencias matemáticas básicas e iniciarse na resolución de problemas que requiran a realización de operacións elementais de cálculo, coñecementos xeométricos e estimacións, así como ser capaz de aplicarlos a situacións da súa vida cotiá.**
- h) Coñecer e valorar o seu contorno natural, social e cultural, así como as posibilidades de acción e de coidado deste, con especial atención á singularidade de Galicia. Coñecer mulleres e homes que realizaron achegas importantes á cultura e sociedade galegas.**
- i) Iniciarse na utilización, para a aprendizaxe, das tecnoloxías da información e da comunicación, desenvolvendo un espírito crítico ante as mensaxes que recibe e elabora.**
- j) Utilizar diferentes representacións e expresións artísticas e iniciarse na construción de propostas visuais.**
- k) Valorar a hixiene e a saúde, aceptar e aprender a coidar o propio corpo e o dos outros, respectar as diferenzas e utilizar a educación física e o deporte como medios para favorecer o desenvolvemento persoal e social.**

l) Coñecer e valorar a flora e a fauna, en especial a presente na Comunidade Autónoma de Galicia, e adoptar modos de comportamento que favorezan o seu coidado.

m) Desenvolver as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, o valor da corresponsabilidade no traballo doméstico e no coidado das outras persoas, así como unha actitude contraria á violencia, aos prexuízos de calquera tipo e aos estereotipos sexistas.

CARACTERÍSTICAS DA ÁREA DE EDUCACIÓN FÍSICA NA PRIMARIA

A Educación Física na educación primaria debe fundamentarse especialmente na adquisición das capacidades que contribúan ao desenvolvemento persoal e a unha mellor calidade de vida. Debe dirixirse cara ao coñecemento progresivo da conduta motriz e cara á asunción de actitudes, de valores e de normas referentes ao corpo e ao movemento.

Pero a educación física non é unha simple aprendizaxe de movementos, senón un camiño cara á educación total que utiliza o dito movemento como axente pedagóxico con diversas funcións: de coñecemento (de si mesmo, de si mesma e do contorno), de organización perceptiva (desenvolvendo a percepción do propio corpo, do espazo e do tempo), anatómico-funcional (incrementando as habilidades e mellorando a condición física), estético/comunicativa (por medio de manifestacións artísticas e de comunicación), de relación social coas demais persoas (interaccionando co resto de participantes), agonística (esforzándose e superando dificultades), hixiénica (mellorando a saúde e previndo enfermidades), hedonista (como fonte de gozo), de compensación (fronte á vida sedentaria) e catártica (para liberar tensións).

Especialmente importante é a relación que a educación física ten coa saúde. A actividade física ben practicada mellora o benestar e a calidade de vida. No que atinxe a esta área dentro da educación primaria, dáselle importancia á saúde ao dedicárselle un bloque de contidos. Preténdese que o alumnado adopte medidas de hixiene corporal na actividade física e na vida cotiá, que adquira pautas de alimentación correctas, que rexeite as substancias nocivas, que empregue as posturas corporais precisas nas súas accións, que mellore o coñecemento do seu corpo e do contorno que o rodea e mais que incremente o nivel de condición física e, por conseguinte, a súa saúde.

Esta área curricular está especialmente indicada para integrar todo tipo de alumnado e resulta idónea de cara á atención á diversidade. Por medio da educación física desenvólvense interaccións co resto de persoas, o que favorece as relacións construtivas, o respecto, a aceptación, a cooperación, a autonomía, a participación, o sentido crítico e o logro de obxectivos comúns, propiciados polas múltiples e variadas agrupacións que se poden formar.

Igualmente, en educación física débese incidir na coeducación e na igualdade de oportunidades entre ambos os sexos. As actividades propostas atenderán do mesmo xeito os nenos e as nenas, integrando todas as persoas participantes indistintamente para poder acadar os obxectivos. O profesorado deberá equilibrar

as actividades e materiais de xeito que non predomine ningún estereotipo e seleccionar aqueles que contribúan á participación equilibrada e motivada de nenos e de nenas. Outro aspecto que hai que ter en conta para favorecer a igualdade entre os sexos son as expectativas que o profesorado ten con respecto ás

nenas e aos nenos, así como as expresións que se utilicen para favorecer as súas execucións e os resultados.

Finalmente, a educación física responde á necesidade e á capacidade de moverse que teñen os nenos e as nenas.

BLOQUES DE CONTIDO PARA A ÁREA DE EDUCACIÓN FÍSICA

O corpo: imaxe e percepción

Neste bloque trátanse as capacidades perceptivas. Veñen representadas polo esquema corporal, co coñecemento das partes do corpo e das súas posibilidades de movemento; pola percepción do espazo e pola do tempo. Tamén se inclúen neste bloque o equilibrio, debido á relación que ten coa percepción, o ton muscular (preciso para adoptar posturas cotiás) e a capacidade para relaxarse, así como a respiración.

A percepción do contorno comprende a do espazo e a do tempo, aspectos que evolucionan paralelamente ao desenvolvemento madurativo das nenas e dos nenos entre os 6 e os 12 anos (período de operacións concretas), idades de referencia da educación primaria. O equilibrio, pola súa banda, está en estreita relación coa actividade tónica e postural, aspectos presentes no esquema corporal.

Habilidades motrices

O segundo bloque de contidos céntrase nos aspectos cuantitativos do movemento, nas habilidades e na coordinación, capacidades que lle permiten ao alumnado moverse con eficacia e con eficiencia, facilitando a adaptación a situacións motrices complexas. A coordinación mellórase con gran cantidade e variedade de movementos, polo que vai estar moi relacionada coa adquisición das habilidades.

Actividades físicas artístico - expresivas

O terceiro bloque abrangue aspectos relacionados coa expresividade e coa comunicación utilizando o propio corpo a través do movemento. Aquí englápanse o ritmo, os bailes e danzas, a expresión, a imitación, a representación e a dramatización. O ritmo mellora a percepción temporal, polo que se relaciona co primeiro bloque de contidos. Desenvolverase a través de actividades con música, bailes, danzas ou coreografías, en función da idade do alumnado.

Outro dos aspectos específicos da expresión corporal é a dramatización e a comunicación a través do corpo. Esta incentivarase coa utilización de obxectos e coa interacción con outras persoas para representar personaxes, ideas, emocións, sentimentos, situacións... Valorarase especialmente a superación do medo ao ridículo, o respecto polas execucións alleas, a participación e o gozo practicando estas actividades. Favorecerase a creatividade incentivando o alumnado para que se exprese por medio de accións de acordo cuns estímulos dados e para que elabore

coreografías en grupo xa nos últimos cursos.

Actividade física e saúde

Este bloque engloba todos aqueles contidos relacionados coa mellora da saúde e da calidade de vida en que a educación física pode influír. Algúns dos aspectos deste bloque son a hixiene (tanto corporal como postural), a alimentación, a condición física enfocada á saúde (que se relaciona co segundo bloque), a adopción de medidas de seguridade e a prevención de accidentes.

A hixiene corporal estará presente desde idades temperás. Fomentarase a hixiene do propio corpo, facendo fincapé no aseo e no cambio de roupa despois da sesión de educación física, buscando a perduración deste hábito ao longo da vida. En canto á hixiene postural, traballarase a aprendizaxe de posturas correctas, tanto relacionadas co exercicio físico coma coa vida cotiá. A alimentación ten especial relevancia na actualidade, xa que nos últimos anos se incrementaron os problemas relacionados cos hábitos alimenticios e coa falta de práctica de actividade física (anorexia, obesidade...); por iso ten que levarse a cabo un labor de concienciación en todos os ciclos como base para unha aprendizaxe ao longo da vida. Finalmente, as nenas e os nenos destas idades deben ser responsables con respecto á práctica da educación física e o deporte e coñecer certos parámetros (quecemento, relaxación, dosificación...) que evitarán accidentes e riscos innecesarios.

Xogos e deportes

O quinto bloque presenta contidos relacionados co xogo e coas actividades deportivas, entendidos como manifestacións culturais da motricidade humana. O xogo pode ser un recurso metodolóxico ou un contido con sentido propio, con fin en si mesmo. Neste caso priorízanse aspectos relativos á práctica de xogos e de deportes, á realización de xogos populares e tradicionais galegos e ao respecto polas normas e polas compañeiras e compañeiros.

O xogo está presente case desde o nacemento e vai evolucionando coa persoa. Antes, o xogo usábase cando non se estaba a traballar, como distensión, mais as correntes pedagóxicas actuais indican que é unha boa maneira de conseguir os obxectivos previstos (xogo como medio). Utilizaranse estratexias de cooperación, de oposición e de cooperación/oposición, experimentando a tensión intrínseca do xogo, aceptando a vitoria e a derrota, amosando respecto polo resto das persoas que xogan e polas normas e regras. Os xogos populares tradicionais de Galicia estarán presentes en todos os ciclos desta etapa educativa, de maneira que a área contribúa á conservación da cultura galega.

Nestes bloques intégranse os conceptos, procedementos e actitudes, aínda que non se diferencian explicitamente. A pesar de que debe haber unha sincronía entre a teoría e a práctica, os procedementos son prioritarios en educación física, xa que o carácter motriz da área implica un nivel determinado de práctica. Estes procedementos propician a adquisición dunha boa competencia no plano motor e conducen, irremediabilmente, cara á asimilación de conceptos. As actitudes permiten afrontar con interese e con respecto as situacións que se propoñan, contribuíndo ao desenvolvemento dunha personalidade equilibrada.

Para rematar, a actividade física debe ser enfocada de tal xeito que mellore as relacións afectivas e potencie as actitudes e valores dunha sociedade solidaria e respectuosa coas persoas, sen distincións por razón de sexo, de etnia, de relixión, de ideoloxía, de capacidade física ou sensorial...

CONTRIBUCIÓN DA ÁREA DE EDUCACIÓN FÍSICA AO DESEÑO DAS COMPETENCIAS CLAVE E RELACIÓN CON DITAS COMPETENCIAS

Competencia en comunicación lingüística.

A educación física desenvolve esta competencia desde varias perspectivas, pero, en todas elas, grazas á variedade de intercambios comunicativos que permite, á parte do vocabulario específico que achega.

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

Certas actividades que se realizan en educación física e contribúen ao desenvolvemento da competencia matemática son:

- * **Apreciación de distancias, de traxectorias ou de velocidades nos lanzamentos, nas recepcións, nos golpes e en calquera tarefa de manipulación que se faga con móbiles, desenvolvendo tamén a percepción espacial.**
- * **A ocupación do espazo de acción, a dispersión, o agrupamento... Estes aspectos inflúen na boa adquisición das habilidades perceptivas e son importantes na maioría das actividades que se fan, especialmente nos deportes.**
- * **A formación de figuras xeométricas co corpo, tanto individualmente como en grupo (xogos de roda, distribución en ringleiras...) ou con distintos materiais (cordas, ladrillos de psicomotricidade...)**
- * **Interpretación de símbolos: por exemplo, ao traballar a orientación hai que entender a relación entre o que está representado no plano e a realidade, polo que resulta imprescindible interpretar os símbolos máis básicos.**

- * **Aumento da percepción: búscase enriquecer a percepción e o control do propio corpo (esquema corporal), do espazo e do tempo, mellorando deste xeito o coñecemento do mundo que nos rodea e as relacións coas demais persoas e cos obxectos.**
- * **Exploración e coñecemento doutros medios (acuático, natural, neve...): algunhas das actividades da área de educación física realízanse no medio natural ou incluso no medio acuático, o cal axudará o alumnado a coñecer as diferenzas, as súas características, os distintos espazos...**
- * **Mellora da saúde e da calidade de vida: entendida como o estado de completo benestar físico, mental e social, e non só como ausencia de enfermidade. A mellora na condición física (especialmente no terceiro ciclo) ten numerosas repercusións na saúde: diminución do peso corporal, aumento das cavidades do corazón, do ton muscular, da autoestima... Tamén contribúen á mellora da saúde e da calidade de vida o traballo da hixiene corporal, a adquisición de hábitos alimenticios axeitados, o rexeitamento da inxestión de substancias prexudiciais, así como a práctica de hixiene postural en accións cotiás e propias da actividade física.**

Competencia dixital.

A área de educación física contribúe a esta competencia desde os seguintes puntos de vista:

- * **Por unha banda, as nenas e os nenos aprenden a valorar criticamente as mensaxes referidas ao corpo, procedentes dos medios de información e de comunicación, que poden danar a imaxe corporal. Ademais deben saber seleccionar a información importante.**

* Por outra banda, o alumnado ten que ser quen de achar a información usando as TIC: bases de datos, procesadores de texto, tratamento da imaxe, utilización de a internet como ferramenta de busca... Debe amosar un dominio básico de diferentes linguaxes (icónica, visual, sonora, gráfica...) e un coñecemento dos tipos de información, das súas fontes, das súas posibilidades e da súa localización.

Competencia sociais e cívicas.

As características da educación física, especialmente no que se refire á dinámica de relacións, presente nas sesións, fana axeitada para a educación en habilidades sociais:

* Cun axeitado enfoque metodolóxico e didáctico, faranse grandes achegas a esta competencia: a busca de obxectivos grupais comúns nun xogo cooperativo, o diálogo e a toma de decisións compartidas, as estratexias de cooperación ou oposición nos deportes, a comunicación... son un medio eficaz para facilitar a relación, a integración, o respecto, a cooperación e a solidariedade.

* A educación física conciencia e axuda a ter en conta ás demais persoas nas actividades propostas, a confiar nelas, a participar colectiva e grupalmente, a asumir os diferentes papeis e as regras do xogo, a compartir o éxito e o fracaso do equipo, a discutir e elixir representantes, normas, funcións... aceptando as posibilidades e limitacións propias e alleas, independentemente do sexo, da raza, das crenzas, das características físicas...

* Atenderase ao xogo limpo, responsabilizándose cadaquén da integridade do resto de participantes. No caso do xurdimento de conflitos, resolveranse por medio da negociación, baseada no diálogo.

Conciencia e expresións culturais.

A educación física achégase a esta competencia:

* Apreciando a parte artística de certas execucións motrices. Potenciando o desenvolvemento estético, a creatividade, a imaxinación, a dramatización, a expresión. Deste xeito, as manifestacións artísticas significarán unha fonte de gozo e enriquecemento persoal, valorando criticamente as mensaxes difundidas. Entendendo algunhas manifestacións da motricidade humana como feitos culturais presentes en todas as culturas e civilizacións.

Aprender a aprender.

O logro desta competencia ten relación coa metodoloxía e coa maneira de presentar as tarefas na organización do proceso de ensino - aprendizaxe:

* Aprender a aprender por medio das actividades cooperativas, en que o grupo-clase ten que buscar a colaboración e as achegas de todas as persoas que o compoñen, favorecendo o diálogo, a busca, o consenso, o razoamento e a comprensión das ideas achegadas polas e polos demais.

* O axeitado coñecemento de si mesma e de si mesmo, do propio corpo, das posibilidades de acción, do contorno que nos rodea, das demais compañeiras e compañeiros así como a comprensión dos patróns de movemento realizados para transferir a outras accións que favoreza o coñecemento das propias capacidades e a autoestima.

* Do mesmo xeito, as estratexias que cada nena e neno desenvolven con respecto ao autocontrol e ao control da actividade, regulando os seus movementos e accións e respondendo aos obxectivos propostos, favorecerán o feito de aprender a aprender.

Sentido da iniciativa e espírito emprendedor.

A educación física aborda a autonomía e a iniciativa persoal do alumnado desde varias perspectivas:

- * Mellorando o coñecemento do seu propio corpo e do contorno ao estruturar o esquema corporal, así como a percepción do espazo e do tempo, de maneira que se gañe progresivamente autonomía e se fagan os movementos máis ricos e variados.
- * Incrementando o nivel de habilidades e de capacidades e, en consecuencia, a autonomía e a iniciativa persoal.
- * Utilizando unha metodoloxía que favoreza a exploración: os estilos de ensino que potencian a busca creando dúbidas nos coñecementos adquiridos ata o momento incrementan a capacidade do alumnado para realizar as accións con progresiva autonomía. A metodoloxía empregada tenderá á adquisición de aprendizaxes significativas, polo que é preciso que os contidos sexan coherentes desde un punto de vista obxectivo co nivel evolutivo e madurativo do alumnado. Desta maneira, conseguirase unha alta motivación, xa que as aprendizaxes terán conexión coas inxerencias, necesidades e capacidades de cada neno e de cada nena.

Na etapa de educación primaria preténdese que todas as áreas curriculares estean relacionadas entre si (interdisciplinabilidade). Os contidos impartidos nelas deben ter conexión e o profesorado das diferentes áreas deberá estar coordinado e programar globalmente, o que favorecerá que os nenos e nenas perciban as aprendizaxes transmitidas como parte dun todo, relacionadas, cohesionadas e con coherencia.

Estruturar as aprendizaxes segundo a centros de interese pode ser unha boa alternativa para afianzar os coñecementos e garantir a calidade educativa.

Partirase de estilos de ensino que favorezan a busca, a indagación e a investigación, implicando aspectos mentais nas execucións motrices. O descubrimento guiado ou a resolución de problemas baseándose en propostas motrices levará as alumnas e os alumnos a investigar, razoar e chegar a unha ou varias posibles solucións.

O xogo é un recurso metodolóxico que debe utilizarse para gran parte dos contidos que se traten. Está sobradamente demostrada polas correntes pedagóxicas actuais a idoneidade deste para acadar as aprendizaxes propostas. O xogo ten un carácter natural, está presente nas persoas case desde o nacemento e pode ser multidisciplinar. Cómpre destacar os tradicionais de Galicia, que nun pasado tiveron gran difusión, e que sendo transmitidos de xeración en xeración. O desenvolvemento de xogos ou de actividades cooperativas favorecerá a adquisición de multitude de valores e de competencias básicas.

Finalmente, é preciso prestar especial atención á eliminación das diferenzas sexistas, buscando a igualdade de oportunidades para os dous sexos co fin de chegar así a unha verdadeira «coeducación física».

OBXECTIVOS XERAIS DA EDUCACIÓN FÍSICA

- * **Coñecer, aceptar e valorar o propio corpo e a actividade física como medio de exploración e de gozo das propias posibilidades motrices, de relación coas demais persoas e como recurso para organizar o tempo de lecer.**
- * **Utilizar as propias capacidades motrices, habilidades e destrezas e o coñecemento que o alumnado posúe da estrutura e funcionamento do corpo para adaptar o movemento ás circunstancias e condicións de cada situación.**
- * **Utilizar os recursos expresivos do corpo e do movemento de xeito estético e creativo, comunicando sensacións, emocións, ideas e estados de ánimo.**
- * **Regular e dosificar o esforzo, asumindo un nivel de auto esixencia acorde coas posibilidades de cadaquén e coa natureza da tarefa que se está a realizar.**
- * **Apreciar a actividade física para o benestar, manifestando unha actitude responsable cara a si e cara ao resto das persoas e recoñecendo os efectos da actividade física, da hixiene corporal, da alimentación e dos hábitos posturais sobre a saúde e a calidade de vida.**
- * **Participar en actividades físico - deportivas compartindo proxectos, establecendo relacións de cooperación para acadar obxectivos comúns, resolvendo por medio do diálogo os conflitos que poidan xurdir e evitando discriminacións por características persoais, de xénero, sociais e culturais.**
- * **Coñecer e valorar a diversidade de actividades físicas, lúdicas e deportivas como elementos culturais, amosando unha actitude crítica, tanto desde a óptica de participante como desde a de público.**
- * **Adquirir, elixir e aplicar principios e regras para resolver problemas motores e actuar de xeito eficaz e autónomo na práctica de actividades físicas, deportivas e artístico - expresivas.**
- * **Coñecer e practicar xogos, deportes e/ou bailes tradicionais propios da cultura galega, amosando interese pola indagación neste eido e pola súa difusión e valorando as repercusións que teñen na nosa sociedade.**

OBXECTIVOS PARA O TERCEIRO CURSO DE PRIMARIA

* **Unha vez realizadas as probas correspondentes á AVALIACIÓN INICIAL e analizados os seus resultados decídese facer fincapé, ademais dos propios do Ciclo en aqueles obxectivos relativos á adquisición das Habilidades e Destrezas Básicas e, particularmente, as relacionados cos xiros tanto na voltereta frontal como na frontal polo baixo nivel detectado unha vez realizadas as probas no primeiro nivel do Ciclo e polo pouco satisfactorio grao de adquisición observado no Segundo Nivel.**

* **Amosar un axeitado coñecemento do corpo, dos seus elementos e funcionalidade, controlándoo en situacións variadas en relación coa tensión/relaxación musculares e coa respiración. Valórase se as nenas e os nenos destas idades son capaces de diferenciar e de controlar as partes do seu corpo e as súas posibilidades de**

movemento en situacións motrices coñecidas e descoñecidas. Para comprobalo, cómpre ofrecer cantidade e variedade de estímulos. Daráselle importancia á economía e á fluidez nos movementos, logradas en parte grazas a un bo control da tensión e da relaxación musculares.

* Propoñer estruturas rítmicas sinxelas e reproducilas corporalmente ou con instrumentos. Quérese avaliar se o alumnado é quen de inventar estruturas rítmicas, de acordo cun número de pulsacións ou a unha secuencia, e de reproducilas de diferentes maneiras. Esta reprodución pode ser por medio de tarefas motrices globais (desprazamentos, saltos...) ou finas (palmas, percusións en zonas corporais, golpes co pé no chan...); tamén con instrumentos de percusión ou materiais propios da educación física (pelotas, mazas, picas...).

* Desprazarse e saltar, combinando as habilidades de maneira equilibrada e coordinada, axustando os movementos corporais eficazmente aos cambios das condicións da actividade. Preténdese verificar nos alumnos e alumnas a habilidade de saltar e de desprazarse de diferentes maneiras (en cuadrupedia, reptando, gabeando...); con distintas velocidades; con cambios de dirección e de sentido e adaptándose a condicións externas variables (por exemplo, a outras persoas que igualmente se desprazan). Atenderase ao equilibrio e reequilibrio nas combinacións das habilidades, así como a unha correcta coordinación.

* Xirar sobre os eixos lonxitudinal e transversal, mantendo o equilibrio nas execucións e achegando respostas motrices acordes coas prácticas solicitadas. Compróbase se as nenas e os nenos realizan xiros sobre o eixo transversal (viravolta adiante ou atrás) e lonxitudinal (rolar, facer un medio xiro no aire). Os xiros poderán estar combinados con desprazamentos e con saltos, dando lugar a cambios de dirección e de sentido. Avaliarase o control correcto do corpo desde un punto de vista postural e o mantemento do equilibrio, evitando riscos innecesarios.

* Lanzar, pasar e recibir pelotas ou outros móbiles con certo control e adaptándose ás traxectorias. Valórase a coordinación global e segmentaria no manexo de móbiles, ben sexa ao manipularlos co corpo ou con algún tipo de axuda material (pa, raqueta, stick...), amosando unha axeitada percepción espacio-temporal para adaptar o propio movemento ás súas traxectorias. Este criterio avaliarase por medio de xogos e de tarefas lúdico - motrices e verificarase atendendo aos pases, recepcións, conducións, lanzamentos...

* Utilizar os recursos expresivos do corpo, os obxectos e os materiais para a comunicación de ideas, de emocións e de sentimentos e mais para a representación de personaxes e de historias, reais ou imaxinarias, individualmente e en grupo. Compróbase a capacidade do alumno e da alumna para representar e comunicar por medio da linguaxe non verbal determinadas situacións, ideas, emocións, sentimentos, estados de ánimo... individualmente e en grupo. Nas producións grupais terase en conta a predisposición ao diálogo e a responsabilidade na organización e na preparación da proposta. Atenderase especialmente ao respecto polo papel que lle corresponde desempeñar a cadaquén e polas actuacións do resto dos compañeiros e compañeiras.

* Manter unha predisposición positiva cara á práctica da actividade física, valorando os seus beneficios para a calidade de vida e amosando interese na hixiene, na alimentación e na adquisición de hábitos saudables.

Avaliase se as nenas e os nenos son quen de valorar os beneficios que a actividade física ten sobre o organismo, especialmente no relativo á mellora das habilidades, da percepción e da condición física, así como a necesidade de evitar riscos innecesarios na práctica de xogos e de actividades motrices. As prácticas saudables pasarán por manter unha hixiene axeitada despois das sesións de educación física, adoptar as posturas correctas en cada situación e os hábitos alimenticios que permitan practicar actividade física con certas garantías (inxesta de alimentos, hidratación...).

* Participar en xogos e en actividades deportivas con coñecemento das normas, resolvendo os retos cooperativamente e amosando unha actitude de aceptación cara ás demais persoas. Verifícase se o alumnado participa nos xogos e nas actividades aceptando o papel que lle corresponde desempeñar; tendo en conta o resto das persoas; rexeitando os comportamentos antisociais; evitando discriminacións, estereotipos, prexuízos... Valorarase a actitude cooperativa cos membros do mesmo equipo e o respecto cara aos do equipo contrario, así como o esforzo e a implicación na actividade.

* Buscar información sobre xogos populares tradicionais galegos en diferentes medios, interesarse polo seu coñecemento e practicalos. Valórase se as alumnas e alumnos buscan información sobre aspectos relacionados coa área de educación física que son propios de Galicia, como os xogos populares tradicionais, os xoguetes e os bailes. Realizaranse buscas en soporte impreso (libros da biblioteca) ou dixital (a internet), favorecendo así o uso das TIC. Prestarase especial atención ao interese que amosan as nenas e os nenos en practicar e difundir estes xogos, xoguetes e danzas.

DISTRIBUCIÓN DE CONTIDOS DO TERCEIRO CURSO POR BLOQUES

Bloque 1. O corpo: imaxe e percepción.

- * Interiorización do esquema corporal e utilización dos elementos orgánico-funcionais no movemento.
- * Conciencia e control do corpo en relación coa tensión, coa relaxación global e segmentaria e coa respiración.
- * Adecuación da postura ás necesidades expresivas e motrices.
- * Consolidación da lateralidade e da súa proxección no espazo.
- * Práctica de equilibrio estático, dinámico e con obxectos en situacións coñecidas.
- * Estruturación espacial e temporal en diversas situacións.
- * Valoración e aceptación da propia realidade corporal e da do resto das persoas.
- * Autonomía persoal e confianza nas propias posibilidades.

Bloque 2. Habilidades motrices.

- * Práctica das habilidades motrices básicas: desprazamentos, saltos, xiros e lanzamentos/recepcións.
- * Uso eficaz das habilidades e das destrezas en situacións motrices coñecidas e tarefas lúdico-motrices.
- * Control motor e dominio corporal, adaptándose a medios diversos: natural, acuático...
- * Mellora das capacidades físicas básicas de forma xenérica e orientada á execución motriz.

- * Execución de movementos coordinados desde un punto de vista motor.
- * Reflexión sobre a competencia motriz do alumnado e interese por melloralala.
- * Disposición favorable a participar en actividades diversas, esforzándose e aceptando as diferenzas individuais en canto á habilidade para executalas.

Bloque 3. Actividades físicas artístico-expresivas.

- * Utilización do corpo e do movemento como instrumentos de expresión e de comunicación.
- * Representación de obxectos e de personaxes reais e ficticios en diferentes situacións.
- * Expresión de ideas, de emocións e de sentimentos a través do corpo, do xesto e do movemento.
- * Utilización de obxectos e de materiais para a dramatización e para a comunicación.
- * Adecuación do movemento a ritmos diversos e a estruturas espazo-temporais.
- * Execución de danzas, de bailes e de coreografías simples.
- * Participación desinhibida en situacións que supoñan comunicación corporal, valorando as diferenzas no xeito de expresarse.
- * Gozo mediante a expresión e a comunicación a través do propio corpo.

Bloque 4. Actividade física e saúde.

- * Consolidación dos hábitos de hixiene corporal e adquisición de hábitos posturais correctos na práctica física.
- * Interiorización de hábitos alimentarios saudables relacionados coa actividade física.
- * Recoñecemento dos beneficios da actividade física en relación coa saúde e co benestar.
- * Práctica de actividades que melloren de xeito xenérico a condición física orientada á saúde.
- * Adquisición de hábitos que proporcionen seguridade na práctica da actividade física.
- * Uso correcto dos materiais e dos espazos, adoptando medidas básicas de seguridade e prevención durante a práctica da actividade física.
- * Actitude favorable cara á actividade física con relación á saúde.

Bloque 5. Xogos e deportes.

- * Apreciación do xogo e do deporte como elementos da realidade social.
- * Comprensión, aceptación e cumprimento das regras e das normas de xogo e actitude responsable con relación ás estratexias acordadas.
- * Participación e práctica de xogos diversos e de actividades de iniciación predeportiva.
- * Busca de información sobre xogos populares, autóctonos e tradicionais de Galicia e práctica destes.
- * Experimentación das estratexias básicas de xogo relacionadas coa cooperación, coa oposición e coa cooperación/oposición.
- * Respecto cara ás persoas participantes no xogo, valorando o esforzo e rexeitando os comportamentos antisociais.

* Valoración do xogo e das actividades deportivas como medio de gozo, de relación e de emprego do tempo de lecer.

OBXECTIVOS PARA O TERCEIRO CURSO DE PRIMARIA

- 1.- Coñecer e identificar as distintas partes do corpo humano e referilas ao seu propio corpo e ao dos demais.
2. Coidar a postura corporal.
3. Controlar o equilibrio.
4. Distinguir as diferentes formas de desprazamento.
5. Experimentar diferentes tipos de saltos.
6. Aprender a utilizar a linguaxe corporal.
7. Iniciar nos conceptos básicos da expresión de sentimentos a través do corpo.
8. Coñecer o concepto de «xogo» e os seus obxectivos con respecto á saúde.
9. Practicar xogos populares e tradicionais.
10. Adquirir hábitos de orden e limpeza.

11. Coñecer a estrutura corporal: ósos, articulacións e músculos.
12. Experimentar e descubrir sensacións.
13. Descubrir a organización espacio-temporal a través da orientación.
14. Practicar xiros.
15. Diferenciar os distintos tipos de eixo corporal.
16. Aprender a representar historias.
17. Utilizar os xestos como linguaxe do corpo.
18. Valorar e respectar as normas dos xogos.
19. Coñecer e practicar xogos competitivos.
20. Valorar a importancia da actividade física en relación coa saúde.

21. Coñecer e verificar o funcionamento dos pulmóns.
22. Aprender a contar os latidos do corazón.
23. Coñecer as posibilidades que temos de ser flexibles e avalialas no seu propio corpo.
24. Practicar volteretas frontais colocar correctamente as extremidades para a realización da voltereta lateral.
25. Descubrir o ritmo, asociándoo a diferentes accións de movemento corporal.
26. Descubrir a danza, asociándoa ás capacidades expresivas personais.

27. Aprender a clasificar os xogos.

CONTIDOS E TEMPORALIZACIÓN DOS CONTIDOS

UNIDADE 1

TEMPORALIZACIÓN : Outubro, novembro, decembro

CONTIDOS

O corpo crece e cambia. (1)

Coidado e mantemento de posturas correctas. (2)

O equilibrio. (3)

Os desprazamentos. (4)

Os saltos. (5)

A expresión corporal. (6)

COMPETENCIAS

CONTIDOS E ACTIVIDADES ESPECIALMENTE DESTINADOS A DESENVOLVELAS

Comunicación lingüística

- Uso correcto dos termos referidos ás medidas do seu corpo.
- Uso correcto da terminoloxía propia da materia ao analizar e describir a información contida nas ilustracións.
- Uso correcto da terminoloxía propia da materia ao dar resposta ás preguntas.
- Descrición das posturas adoptadas nun xogo.

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

- Todos os contidos e as actividades relacionados coa orientación.
- Realización de medicións.

- Desenvolvemento do sentido da orientación e utilización correcta de diferentes recursos para orientarse.

Competencia dixital

- Realización de actividades interactivas vinculadas á unidade.

Aprender a aprender

- Aplicación dos coñecementos adquiridos sobre os desprazamentos, os saltos e os xiros.
- Capacidade para expresar sentimentos co corpo ao recitar poemas.
- Manexo eficaz dos recursos e as técnicas adquiridos no desenvolvemento das súas habilidades motrices.

Competencias sociais e cívicas

- Valoración do coñecemento do corpo e das súas capacidades motrices e expresivas a través das actividades motoras propostas.
- Adquisición do hábito de practicar actividade física de forma regular como resultado das prácticas físicas propostas.
- Adquisición de actitudes de respecto cara aos demás e para sí mesmo na súa participación en xogos e actividades físicas.

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

- Desenvolvemento de actitudes de diálogo; aceptación e elaboración de normas de convivencia.
- Participación e toma de decisións nos xogos e as actividades propostas, comportándose con responsabilidade.
- Valoración positiva das iniciativas e as aportacións dos demais.

Conciencia e expresións culturais

- Utilización da expresividade corporal para experimentar formas de comunicación a través dos movementos do corpo.
- Interese por las formas de comunicación non verbais.

UNIDADE 2

TEMPORALIZACIÓN: Xaneiro, febreiro, marzo

CONTIDOS

A estrutura corporal: Ósos, articulacións e músculos. (1)

As sensacións corporais. (2)

A orientación. (3)

Os xiros e os seus eixos. (4)

Pensar e actuar: movementos voluntarios e involuntarios (5)

A linguaxe do corpo na representación dramática. (6, 7)

As normas de xogo. (8)

COMPETENCIAS

CONTIDOS E ACTIVIDADES ESPECIALMENTE DESTINADOS A DESENVOLVELAS

Comunicación lingüística

- Debate sobre o concepto de «movemento intelixente».

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

- Descrición de la orientación de los objetos con respecto a su propio cuerpo.
- Comprensión da relación existente entre os xiros de determinados obxectos cos que pode facer noso corpo.

Competencia dixital

- Realización de actividades interactivas vinculadas a la unidad.

Aprender a aprender

- Práctica de movementos voluntarios, diferenciándoos dos involuntarios
- Utilización do espacio e do tempo para realizar una representación.
- Creación de normas para xogar.

Competencias sociais e cívicas

- Aceptación e respecto das regras de xogo acordadas entre todos na práctica dos xogos propostos.
- Valoración do traballo e de das aportacións dos demais, sin discriminar por razóns de sexo, clase, orixe ou cultura.
- Capacidade para aprender a convivir aceptando as normas.

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

- Desenvolvemento dos valores personais da responsabilidade e da perseverancia.
- Capacidade de buscar solucións aos problemas plantexados e de levalas á práctica.

Conciencia e expresións culturais

- Valoración dos xogos e a danza como manifestacións culturais da motricidade humana.

- Interesarse polas formas de comunicación non verbal.

UNIDADE 3

TEMORALIZACIÓN: Abril, maio, xuño

CONTIDOS

- O funcionamento dos pulmóns e o corazón. (1)
- A flexibilidade. (2)
- As volteretas. (3)
- Posibilidade expresiva do ritmo e da danza. (4)
- Clasificación dos xogos. Xogos competitivos (5)
- Os xogos : Xogos populares e tradicionais de cooperación. (6)
- Os xogos: concepto e obxectivos de saúde. (7)
- A saúde . (8)

COMPETENCIAS

CONTIDOS E ACTIVIDADES ESPECIALMENTE DESTINADOS A DESENVOLVELAS

Comunicación lingüística

- Verbalización e debate sobre a importancia do exercicio físico para a saúde.
- Uso correcto dos termos referidos aos movementos que realiza o corazón.
- Uso correcto da terminoloxía propia da materia ao dar resposta ás preguntas.

Competencia dixital

- Realización de actividades interactivas vinculadas á unidade.

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

- Comprobación do ritmo do corazón despois do exercicio.
- Creación de series de estruturas rítmicas.

Aprender a aprender

- Utilización correcta da respiración.
- Descubremento das formas de detectar e contar os latidos do corazón.
- Práctica de exercicios que desenvolven a flexibilidade.
- Utilización do corpo para producir ritmos.

Competencias sociais e cívicas

- Valoración da importancia de evitar danos durante o exercicio.
- Adquisición do hábito de practicar actividade física de xeito regular.
- Valoración da actividade física como ocupación saudable do tempo de lecer.

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

- Toma de decisións correctas na práctica de una voltereta.
- Creación de xogos motores, organizando as súas regras.
- Toma de decisións de xeito racional nas súas actividades físicas.

Conciencia e expresións culturais

- Utilización das manifestacións artísticas como fonte de enriquecemento e disfrute.
- Experimentación de formas de comunicación a traveso da danza expresiva.
- Valoración de la danza como manifestación de cultura.

A AVALIACIÓN: PROCEDIMENTOS DE AVALIACIÓN

Entendemos a Avaliación como un xeito de analizar, valorar e describir os resultados do proceso de ensino - aprendizaxe.

Observaranse os cambios realizados ao longo deste proceso segundo as seguintes pautas:

- **Avaliación personalizada mediante a observación diaria das evolucións do alumno, da súa implicación e atención no desenrolo das tarefas.**

- Avaliación personalizada en función da evolución individual e a progresión dentro das capacidades do alumno e en función delas.
- Terase en conta a asistencia, a actitude e participación, o respecto polos compañeiros e profesor e o respecto polas normas.
- Avaliación da execución de algunhas tarefas mediante soportes non convencionais (vídeo).
- Os criterios de Ficha de seguimento de comportamento e hábitos..
- Ficha de seguimento de diversas probas e Test.
- Avaliación do Ciclo.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN DO TERCEIRO CURSO ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE E RELACIÓN COAS COMPETENCIAS CLAVE.

Comprobar se o alumno e quen de:

* Amosar un axeitado coñecemento do corpo, dos seus elementos e funcionalidade, controlándoo en situacións variadas en relación coa tensión/relaxación musculares e coa respiración. Valórase se as nenas e os nenos destas idades son capaces de diferenciar e de controlar as partes do seu corpo e as súas posibilidades de movemento en situacións motrices coñecidas e descoñecidas. Para comprobalo, cómpre ofrecer cantidade e variedade de estímulos. Daráselle importancia á economía e á fluidez nos movementos, logradas en parte grazas a un bo control da tensión e da relaxación musculares.

A consecución deste obxectivo ten relación coas seguintes competencias:

Competencia matemática e competencias básicas de ciencias e tecnoloxía.

Sentido de la iniciativa e espírito emprendedor.

* Propoñer estruturas rítmicas sinxelas e reproducilas corporalmente ou con instrumentos. Quérese avaliar se o alumnado é quen de inventar estruturas rítmicas, de acordo cun número de pulsacións ou a unha secuencia, e de reproducilas de diferentes maneiras. Esta reprodución pode ser por medio de tarefas motrices globais (desprazamentos, saltos...) ou finas (palmas, percusións en zonas corporais, golpes co pé no chan...); tamén con instrumentos de percusión ou materiais propios da educación física (pelotas, mazas, picas...).

A consecución deste obxectivo ten relación coas seguintes competencias:

Competencia matemática e competencias básicas de ciencias e tecnoloxía.

Conciencia e expresións culturais.

Sentido da iniciativa e espírito emprendedor.

* Desprazarse e saltar, combinando as habilidades de maneira equilibrada e coordinada, axustando os movementos corporais eficazmente aos cambios das condicións da actividade. Preténdese verificar nos alumnos e alumnas a habilidade de saltar e de desprazarse de diferentes maneiras (en cuadrupedia, reptando, gabeando...); con distintas velocidades; con cambios de dirección e de sentido e adaptándose a condicións externas variables (por exemplo, a outras persoas que igualmente se desprazan). Atenderase ao equilibrio e reequilibrio nas combinacións das habilidades, así como a unha correcta coordinación.

A consecución deste obxectivo ten relación coas seguintes competencias:

Sentido da iniciativa e espírito emprendedor.

Aprender a aprender.

Competencia matemática e competencias básicas de ciencias e tecnoloxía.

* Xirar sobre os eixos lonxitudinal e transversal, mantendo o equilibrio nas execucións e achegando respostas motrices acordes coas prácticas solicitadas. Compróbase se as nenas e os nenos realizan xiros sobre o eixo transversal (viravolta adiante ou atrás) e lonxitudinal (rolar, facer un medio xiro no aire). Os xiros poderán estar combinados con desprazamentos e con saltos, dando lugar a cambios de dirección e de sentido. Avaliarase o control correcto do corpo desde un punto de vista postural e o mantemento do equilibrio, evitando riscos innecesarios.

A consecución deste obxectivo ten relación coas seguintes competencias:

Sentido da iniciativa e espírito emprendedor.

Competencia matemática e competencias básicas de ciencias e tecnoloxía.

* Lanzar, pasar e recibir pelotas ou outros móbiles con certo control e adaptándose ás traxectorias. Valórase a coordinación global e segmentaria no manexo de móbiles, ben sexa ao manipularlos co corpo ou con algún tipo de axuda material (pa, raqueta, stick...), amosando unha axeitada percepción espacio-temporal para adaptar o propio movemento ás súas traxectorias. Este criterio avaliarase por medio de xogos e de tarefas lúdico - motrices e verificarase atendendo aos pases, recepcións, conducións, lanzamentos...

A consecución deste obxectivo ten relación coas seguintes competencias:

Sentido da iniciativa e espírito emprendedor.

Competencia matemática e competencias básicas de ciencias e tecnoloxía.

* Utilizar os recursos expresivos do corpo, os obxectos e os materiais para a comunicación de ideas, de emocións e de sentimentos e mais para a representación de personaxes e de historias, reais ou imaxinarias, individualmente e en grupo. Compróbase a capacidade do alumno e da alumna para representar e comunicar por medio da linguaxe non verbal determinadas situacións, ideas, emocións, sentimentos, estados de ánimo... individualmente e en grupo. Nas producións grupais terase en conta a predisposición ao diálogo e a responsabilidade na organización e na preparación da proposta. Atenderase especialmente ao respecto polo papel que lle corresponde desempeñar a cadaquén e polas actuacións do resto dos compañeiros e compañeiras.

A consecución deste obxectivo ten relación coas seguintes competencias:

Conciencia e expresións culturais.

Sentido da iniciativa e espírito emprendedor.

Competencia matemática e competencias básicas de ciencias e tecnoloxía.

* Manter unha predisposición positiva cara á práctica da actividade física, valorando os seus beneficios para a calidade de vida e amosando interese na hixiene, na alimentación e na adquisición de hábitos saudables.

Avaliase se as nenas e os nenos son quen de valorar os beneficios que a actividade física ten sobre o organismo, especialmente no relativo á mellora das habilidades,

da percepción e da condición física, así como a necesidade de evitar riscos innecesarios na práctica de xogos e de actividades motrices. As prácticas saudables pasarán por manter unha hixiene axeitada despois das sesións de educación física, adoptar as posturas correctas en cada situación e os hábitos alimenticios que permitan practicar actividade física con certas garantías (inxesta de alimentos, hidratación...).

A consecución deste obxectivo ten relación coas seguintes competencias:

Autonomía e iniciativa persoal.

Competencia no coñecemento e na interacción co mundo físico.

Competencia social e cidadá.

* Participar en xogos e en actividades deportivas con coñecemento das normas, resolvendo os retos cooperativamente e amosando unha actitude de aceptación cara ás demais persoas. Verifícase se o alumnado participa nos xogos e nas actividades aceptando o papel que lle corresponde desempeñar; tendo en conta o resto das persoas; rexeitando os comportamentos antisociais; evitando discriminacións, estereotipos, prexuízos... Valorarase a actitude cooperativa cos membros do mesmo equipo e o respecto cara aos do equipo contrario, así como o esforzo e a implicación na actividade.

A consecución deste obxectivo ten relación coas seguintes competencias:

Competencia social e cidadá.

Autonomía e iniciativa persoal.

Competencia no coñecemento e na interacción co mundo físico.

* Buscar información sobre xogos populares tradicionais galegos en diferentes medios, interesarse polo seu coñecemento e practicalos. Valórase se as alumnas e alumnos buscan información sobre aspectos relacionados coa área de educación física que son propios de Galicia, como os xogos populares tradicionais, os xoguetes e os bailes. Realizaranse buscas en soporte impreso (libros da biblioteca) ou dixital (a internet), favorecendo así o uso das TIC. Prestarase especial atención ao interese que amosan as nenas e os nenos en practicar e difundir estes xogos, xoguetes e danzas.

A consecución deste obxectivo ten relación coas seguintes competencias:

Aprender a aprender.

Conciencia e expresións culturais

Competencia sociais e cívicas

Competencia matemática e competencias básicas de ciencias e tecnoloxía.

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

Tendo en conta que a finalidade última da Educación Física, como en calquera das áreas da Primaria, debe ser a formación integral da persoa os principais elementos a ter en consideración serán aqueles que fan referencia ao desenvolvemento de valores, respecto polos compañeiros, o profesorado e polas normas da área e dos diversos xogos.

Valorarase igualmente o grao de implicación do alumnado nas actividades propostas nas diferentes sesións, o seu interese en realizar axeitadamente ditas actividades e o grao de consecución dos obxectivos e adquisición de contidos.

Dito o anterior e, atendendo aos criterios expostos, cabe a posibilidade de que un alumno que dende o punto de vista motriz é sobresainte vexa rebaixada a súa cualificación por falta de implicación nas actividades, por faltas ao respecto polos compañeiros e ao profesor ou por desinterese no relativo aos hábitos, e outro non moi destacado dende o punto de vista da execución motriz reciba, nembargantes, unha cualificación sobresainte polo seu esforzo nas tarefas, polo respecto aos compañeiros e o profesor e polo cumprimento das normas da Área e dos diversos xogos.

METODOLOXÍA

Tentaremos seguir unha metodoloxía constructiva, achegándonos á realidade dos alumnos e ás súas diferenzas individuais tentando que eles interpreten as ensinanzas e superen as súas limitacións.

A metodoloxía das sesión é globalizadora, participativa e lúdica na meirande parte das sesións.

Empregarase, nunha grande parte das sesións, a técnica do “Descobremento guiado”. En menor medida utilizarase a “Percura” e o “Ensaio-erro” e, nunhas poucas sesións e, fundamentalmente, por cuestión de economía de tempo en función da amplitude dos contidos, utilizarase a “Instrucción directa” como técnica de ensino.

Tanto a metodoloxía como a técnica de ensino estarán axeitados aos obxectivos que se pretendan acadar e ao tempo dispoñible para facelo respectando en todo caso os procesos individuais de Aprendizaxe e a incidencia nos procesos cognitivos e afectivos en todos os tipos de Aprendizaxe.

MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Tendo en conta as particularidades físicas e de desenrolo de cada alumno e os diferentes ritmos de aprendizaxe axetaránse as actividades ás características do alumnado facendo, nos casos oportunos, as correccións nos obxectivos e as adaptacións do Currículo que precisen os alumnos para acadar os obxectivos de acordo coas súas características persoais e establecendo as modificacións en canto a espazos, materiais e tipo de actividade precisas para o seu desenrolo.

MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

Ademais dos espazos físicos para o desenrolo das sesións (ximnasio, pistas polideportivas, vestiarios, duchas, etc... dispoñemos de pelotas de diverso tipo (baloncesto, balonmán de aprendizaxe, rugby, fútbol, pelotas brandas de aprendizaxe, voleibol, tenis, hockei), colchonetas, colchoneta “quitamedos”, esterillas, panos, botellas, chapas de refresco e envases de iogurt (material de reciclaxe), sacos de arroz, ladrillos e vallas plásticas, aros, picas, cordas, bancos suecos, pelotas xigantes, zancos, camisetas e petos de cores para facer equipos, etc...

Os recursos didácticos máis utilizados, ademais da propia programación de aula, son as Actividades Jclic para Educación física, a Enciclopedia dos xogos populares “Chirlosmirlos” de Antón Cortizas e ficheiros diversos de xogos que se poden atopar en Internet.

ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

Participar co alumnado en diversas competicións ou actividades deportivas propostas dende diversos organismos (Dirección Xeral para o Deporte, Concellos, entidades deportivas privadas, etc...) dentro do horario escolar sempre que a dinámica do Curso o permita.

ACCIÓNS PREVISTAS NO PROXECTO LECTOR

Lectura diaria, antes do comezo das sesións, de diversas noticias dos xornais relacionadas co mundo do deporte.
Percura na Biblioteca Escolar, a traveso de soporte escrito, de información sobre xogos tradicionais e popular.

ACCIÓN PREVISTAS NO PLAN DE INTEGRACIÓN DAS TICs

Realización de actividades na Aula Informática con materiais Java “Jclic” para Educación física e Coñecemento do Medio (aquelas que gardan relación co coñecemento do Corpo humano e a alimentación fundamentalmente).

PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN DA PROPIA PROGRAMACIÓN

A presente programación será revisada anualmente de dúas maneiras:

1ª) Observación diaria da súa adecuación aos intereses do alumnado e ao grao de adquisición dos contidos establecidos para a sesión con anotacións diarias das correccións pertinentes se houbera lugar a elas .

2ª) Corrección (a finais de curso) dos diferentes aspectos observados atendendo a criterios de practicidade en canto á facilidade de adquisición de contidos, utilidade (favorecendo a traveso de actividades de procura un maior grao de adquisición) e

Observando o nivel de aceptación das actividades polo alumnado de xeito que se favoreza a inclusión de aquelas máis valoradas polo seu carácter lúdico e participativo.

AXUSTES DA PROGRAMACIÓN EN CASO DE ENSINO NON PRESENCIAL OU SEMIPRESENCIAL

A pandemia do Coronavirus pode cambiar o escenario educativo e por ese motivo farei uns axustes da programación a nivel de estándares de aprendizaxes, criterios de avaliación e metodoloxía.

Respecto aos estándares de aprendizaxe imprescindibles serían:

- *Realiza os exercicios correctamente e hixiene ao final da sesión.
- *Realiza o quentamento e a volta á calma comprendendo o seu significado.
- *Implicación e participación nos xogos evitando actitudes competitivas negativas.
- *Intégrase e participa do xogo cooperativo coñecendo cal é o seu papel.

Respecto aos criterios de avaliacións serían:

- *Utilizar coa supervisión do adulto, hábitos saudabeis de hixiene na clase de Educación Física.
- *Realizar actividade na clase de Educación Física seguindo normas de prevención como o quentamento e a hidratación.
- *Recoñecer, nomear e clasificar xogos modificados, con implemento, inclusivos e de innovación (retos).
- *Participar en equipos de traballo (familia) realizando a parte da tarefa que lle corresponda para alcanzar metas comúns, aceptando regras e normas, recoñecendo o seu rol, confiando nas súas posibilidades e nas dos compañeiros de xogo e regulando as emocións ante o conflito utilizando o diálogo igualitario.

No tocante á metodoloxía:

Utilizarase a aula virtual do centro para seguir o proceso de ensino-aprendizaxe. o non poder dar clases presenciais na súa totalidade. As actividades terán un carácter teórico-práctico e participativo no eido familiar e do entorno do alumnado. Recalcarase con insistencia nos hábitos saudabeis e a hixiene corporal. As familias estarán informadas e as actividades estarán secuenciadas por semanas. Neste caso a metodoloxía imperante será a do aprendizaxe cooperativa e tamén do modelo experiencial e o traballo por tarefas.

Os instrumentos de avaliación empregados serán a observación directa das tarefas resoltas e a participación en debates e intervencións

17. PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA DE EDUCACIÓN MUSICAL

1. CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE, TEMPORALIZACIÓN

ÁREA	EDUCACIÓN ARTÍSTICA (EDUCACIÓN MUSICAL)		CURSO	TERCEIRO	
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Temporalización
BLOQUE 1. ESCOITA					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ j ▪ d ▪ o 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Audición activa dunha selección de pezas instrumentais e vocais de diferentes estilos e culturas, adaptadas á idade do alumnado. ▪ B1.2. Asistencia a algunha representación musical. ▪ B1.3. Interese polo repertorio tradicional de Galicia e das zonas de procedencia dos compañeiros e das compañeiras. ▪ B1.4. Audición de obras musicais de distintas características e procedencias. ▪ B1.5. Actitude atenta e silenciosa, e respecto polas normas de comportamento durante a audición de música e na asistencia a representacións. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Utilizar a escoita musical para indagar nas posibilidades do son e coñecer exemplos de obras variadas da nosa e doutras culturas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ EMB1.1.1. Expresa as súas apreciacións persoais sobre o feito artístico musical. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CCEC 	1º, 2º, 3º
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ EMB1.1.2. Manifiesta as sensacións, as impresións e os sentimentos que lle provoca a audición dunha peza musical. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CCEC 	1º, 2º, 3º
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ EMB1.1.3. Coñece, entende e cumpre as normas de comportamento en audicións e representacións musicais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	1º, 2º, 3º
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ EMB1.1.4. Identifica manifestacións artísticas propias de Galicia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCEC 	3º
<ul style="list-style-type: none"> ▪ j 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.6. Recoñecemento de calidades dos sons: intensidade, duración, altura e timbre. ▪ B1.7. Acento epulso. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Identificar e describir as características de elementos musicais e calidades dos sons do contexto. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ EMB1.2.1. Describe e dá información salientable sobre elementos da linguaxe musical presentes nas manifestacións musicais e nos sons do contexto. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CMCCT 	1º, 2º, 3º

▪ j	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.8. Elementos musicais. Tempo e matices: forte, piano emezzo forte. ▪ B1.9. Identificación dos rexistros de voces graves e agudas, así comadas 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Analizar a organización de obras musicais sinxelas e describir os elementos que as compoñen. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ EMB1.3.1. Distingue tipos de voces e instrumentos, e agrupacións instrumentais ou vocais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CAA 	1º,2º,3º
ÁREA	EDUCACIÓN ARTÍSTICA (EDUCACIÓN MUSICAL)		CURSO	TERCEIRO	
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Temporalización
	<p>posibles agrupacións vocais e instrumentais (solista, dúo, trío e coro).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.10. Compases binarios eternarios. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ EMB1.3.2. Identifica e describe variacións e contrastes de velocidade e intensidade tras a escoita de obrasmusicais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CAA 	1º,2º,3º
▪ j	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.11. Recoñecemento e identificación das partes dunha peza musical. Formas musicais binarias eternarias. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.4. Utilizar recursos gráficos durante a audición dunha peza musical. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ EMB1.4.1. Establece unha relación entre o que escoita e represéntao nun musicograma ou nunha partiturasinxela. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CAA 	1º,2º,3º
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ EMB1.4.2. Identifica as partes dunha peza musical sinxela e presenta graficamente a súa estrutura. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CAA ▪ 	1º,2º,3º
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ EMB1.4.3. Representa graficamente, con linguaxe convencional ou non, os trazos característicos da música escoitada. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CAA ▪ CCL 	1º,2º,3º
BLOQUE 2. INTERPRETACIÓN MUSICAL					

<ul style="list-style-type: none"> ▪ j ▪ b 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Lectura e interpretación de pezas instrumentais e cancións sinxelas de maneira colectiva, con ou sen acompañamento, con distintos tipos de grafías. ▪ B2.2. Frauta doce: dixitación da escala de dó sen alteracións. ▪ B2.3. Iniciación aos instrumentos de placas Orff en acompañamentos de 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Interpretar un repertorio básico de cancións e pezas instrumentais, en solitario ou en grupo, mediante a voz ou instrumentos, utilizando a linguaxe musical. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ EMB2.1.1. Utiliza de xeito correcto a linguaxe musical traballada para a interpretación de obras. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CAA 	1º,2º,3º
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ EMB2.1.2. Traduce á linguaxe musical convencional melodías e ritmos sinxelos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CAA 	1º,2º,3º
ÁREA	EDUCACIÓN ARTÍSTICA (EDUCACIÓN MUSICAL)		CURSO	TERCEIRO	
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Temporalización
	<ul style="list-style-type: none"> pezas sinxelas. ▪ B2.4. Rexistro da música creada na aula mediante gravacións para a súa escoita posterior e a súa valoración. ▪ B2.5. Dobre barra e DC. ▪ B2.6. Ditados rítmicos con grafías de negra, branca, redonda e corchea, e os seus silencios. ▪ B2.7. Ditados melódicos sinxelos. 			<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT 	
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ EMB2.1.3. Interpreta pezas vocais e instrumentais sinxelas con distintos agrupamentos con e sen acompañamento. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CSC 	1º, 2º,3º
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ EMB2.1.4. Toma conciencia dos erros cometidos e amosa interese por mellorar. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA 	1º,2º,3º
<ul style="list-style-type: none"> ▪ j ▪ b 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.8. Improvisación de esquemas rítmicos e melódicos sobre bases musicais dadas. ▪ B2.9. Creación guiada de pezas musicais sinxelas a partir de elementos dados. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.2. Explorar estruturas musicais e seleccionar e combinar ideas musicais dentro de estruturas sinxelas entre varias dadas, co obxectivo de crear un produto musical propio individual ou grupal. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ EMB2.2.1. Crea unha peza musical sinxela a partir da selección, a combinación e a organización dunha serie de elementos dados previamente, coñecidos e/ou manexados. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCEC ▪ CSIEE 	1º,2º,3º
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ EMB2.2.2. Amosa respecto e responsabilidade no traballo individual e colectivo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	1º,2º,3º

<ul style="list-style-type: none"> ▪ j ▪ d 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.10. Recreación musical e sonorización dun texto oral ou escrito. ▪ B2.11. Sonorización de imaxes ou representacións dramáticas usando materiais, instrumentos e dispositivos electrónicos. ▪ B2.12. Construción dun instrumento. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.3. Explorar e utilizar as posibilidades sonoras e expresivas de diversos materiais, instrumentos e dispositivos electrónicos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ EMB2.3.1. Emprega instrumentos materiais e dispositivos electrónicos para crear pezas musicais sinxelas e para a sonorización de imaxes e representacións dramáticas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CD ▪ CCEC 	1º,2º,3º
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ EMB2.3.2. Constrúe algún instrumento orixinal ou similar a unexistente. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CAA 	3º

ÁREA	EDUCACIÓN ARTÍSTICA (EDUCACIÓN MUSICAL)		CURSO	TERCEIRO	
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Temporalización
<ul style="list-style-type: none"> ▪ j 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Recoñecemento do corpo como instrumento rítmico e de expresión corporal. ▪ B3.2. Creación de pequenas coreografías para obras musicais breves e de estruturasinxela. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Adquirir capacidades expresivas e creativas que ofrecen a expresión corporal e a danza. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ EMB3.1.1. Identifica e utiliza o corpo como instrumento para a expresión de sentimentos e emocións, e como forma de interacciónsocial. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CAA 	1º,2º,3º
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ EMB3.1.2. Inventa e reproduce pequenas coreografías que corresponden coa forma interna dunha obra musical de forma sinxela binaria, ternaria erondó. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CAA ▪ CMCCT 	1º,2º,3º
<ul style="list-style-type: none"> ▪ j ▪ d ▪ o 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.3. Reprodución de xogos motores e secuencias de movementos fixados ou inventados, procurando unha progresiva coordinación individual e colectiva. ▪ B3.4. Iniciación á interpretación de 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.2. Interpretar un repertorio básico de danzas propias da cultura galega e doutrasculturas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ EMB3.2.1. Controla a postura e a coordinación coa música cando interpretadanzas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CSC 	1º,2º,3º

	danzas tradicionais galegas e doutras culturas.		<ul style="list-style-type: none">▪ EMB3.2.2. Identifica, reproduce e goza interpretando danzas tradicionais galegas e doutras culturas.	<ul style="list-style-type: none">▪ CCEC▪ CSC	1º,2º,3º
--	---	--	--	--	----------

2. METODOLOXÍA

Actividade lectiva presencial

A metodoloxía levada a cabo basearase na actividade, promovendo a participación do alumnado e considerando que un obxectivo primordial será o desenvolvemento dos nosos instrumentos naturais, a voz e o corpo. Así pois, primaranse os aspectos prácticos, partindo desta para chegar á teoría. A linguaxe musical convencional irase introducindo progresivamente e dun xeito natural, partindo da experimentación e vivenciación previa dos conceptos ou elementos a coñecer.

Prestarase especial atención ó ambiente da clase e ás relacións de grupo. Tratarase de potenciar as propostas e creacións do alumnado, a nivel individual ou de grupo e fomentar unha actitude crítica a partir da valoración das propias actividades.

Nas diferentes sesións iranse complementando actividades colectivas, en gran grupo, con outros momentos de traballo en pequeno grupo ou individuais, nos que se propiciará a expresión creativa do alumnado.

Actividade lectiva semipresencial

Neste suposto, a semana que a actividade sexa presencial realizaranse actividades de carácter máis práctico e participativo. O traballo a realizar na semana que a actividade non sexa presencial estará a disposición do alumnado na aula virtual ou indicárselle na aula durante a semana que están de xeito presencial, dependendo da complexidade ou particularidade de cada unidade didáctica.

Actividade lectiva non presencial

A metodoloxía levada a cabo nesta situación será o máis motivadora, activa e participativa posible. Estará baseada no emprego de cancións, audicións, exercicios rítmicos e danzas motivadoras que axuden a activar o interese do alumnado pola música. Serán actividades prácticas e lúdicas para propiciar un unha aprendizaxe o máis amena posible.

Empregarase a aula virtual do centro ou o correo electrónico para entregar o traballo semanal, facendo posteriormente un seguimento da realización das actividades e propiciando un contacto o máis directo posible coas familias.

3. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

O carácter práctico e de grupo das clases de música garante que cada alumno vaia desenvolvendo as súas habilidades e capacidades seguindo o seu propio ritmo de aprendizaxe. Ademais, as actividades propostas irán en orde crecente de dificultade, de xeito que cada alumno poida acadar o seu propio nivel de realización e permitirán a introdución de modificacións para seren adaptadas á diversidade do alumnado. En calquera caso, prestarase unha atención máis individualizada a aqueles alumnos que presenten maiores dificultades.

4. MATERIAIS E RECURSOS

As sesións de Educación Musical en Primaria lévanse a cabo na aula de música, situada no primeiro andar do centro. As sesións de Educación Infantil terán lugar nas propias aulas de infantil. Para o desenvolvemento das sesións empregaremos os distintos materiais dos que dispomos nesta aula: instrumentos de pequena percusión e de láminas, obxectos sonoros, teclado, cadea musical, ordenador e dispositivos móbiles, proxector, bibliografía e discografía diversa. Tamén empregaremos o libro de texto “Melodía” da editorial Galinova, material elaborado por min e achegado polo propio alumnado, así como outros espazos e recursos do centro.

5. AVALIACIÓN

A avaliación será un proceso continuo de seguimento da evolución do alumnado, da práctica educativa e do desenvolvemento da propia programación. Realizarase unha avaliación global, continua e formativa, tendo en conta os criterios de avaliación e os estándares establecidos, que permitirá ir adaptando a programación ás condicións que vaia observando na práctica.

Ao longo das diferentes sesións recolleranse datos que permitan establecer o grao de consecución dos obxectivos propostos tendo en conta os estándares de avaliación establecidos para cada un dos cursos nos diferentes trimestres. Os procedementos e instrumentos cos que se levará a cabo a avaliación serán:

- **Observación directa** e sistemática dos alumnos, recollendo datos sobre o seu traballo diario (participación activa, interese pola materia, esforzo por mellorar) e o seu comportamento, actitude e destrezas adquiridas. Empregarase un **diario de clase** e un **registro anecdótico**.
- Análise das producións: producións musicais (rítmico-melódicas, instrumentais, vocais, motrices...), gravacións ou observacións directas dos compañeiros e posterior valoración. Empregarase unha listaxe de control para cada unha delas.
- **Actividades específicas**: exposicións, test, cuestionarios, ditados rítmico-melódicos.
- **Intercambios orais**: diálogos co grupo, debates, postas en común e valoracións das propias realizacións.

Para levar a cabo a avaliación teranse en conta os seguintes criterios de cualificación:

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN		Peso
<p>Consecución dos obxectivos das diferentes unidades (atendendo aos criterios de avaliación e estándares establecidos na programación).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Análise das interpretacións instrumentais e vocais (20%) • Análise das actividades de expresión corporal (20%) • Análise das actividades de escoita (20%) 	60%	
<p>Traballo diario (Participación activa, interese, esforzo por mellorar)</p>	20%	

Hábitos educativos (Conduta e comportamento persoal, relacións interpersoais e cooperación cos demais)	20 %
---	------

Estes criterios establécense tendo en conta que o primordial será crear un clima na aula que propicie unha actitude favorable cara a música e as actividades musicais, conseguindo así unha participación máis espontánea e activa por parte do alumnado que lles permita desfrutar ao máximo da música. Deste xeito, contribuirase ao desenvolvemento integral do alumnado.

6. MÍNIMOS ESIXIBLES

- Desenvolverse con espontaneidade e desinhibición durante o desenrolo das actividades propostas, propoñer outras que mostren iniciativa e interese no artístico e respectar as achegas e gustos alleos.
- Comparar os parámetros de diferentes sons capturados en distintos niveis (familia, escola, etc ...), indicando variacións, semellanzas e diferenzas.
- Interpretar cancións monofónicas e polifónicas simples (canons e obstinatos) coa técnica correcta (respiración, emisión, articulación, entoación e colocación) e adaptación ao grupo.
- Executar fragmentos instrumentais, que serven como acompañamento para as cancións,
- Seguir traxectorias preestablecidas adecuando os propios movementos ás calidades mais significativas da música utilizada (intensidade, ritmo, "tempo").
- Coordinar con flexibilidade, en improvisacións de grupo, movementos individuais e colectivos en resposta ao carácter da música e da situación no espazo.
- Facer xogos dramático-musicais que integren distintas contribucións expresivas e artísticas (recitación, cancións, danzas, etc ...).
- Valorar as manifestacións musicais e artísticas galegas, españolas e doutras culturas como medio de pracer persoal e visión de patrimonio artístico galego, español e doutras culturas do mundo.

7. APLICACIÓN DOS PLANS E PROXECTOS DE CENTRO

A través da materia de Música organizaranse actividades para colaborar co proxecto da ANPA “A igualdade, un mar de oportunidades” e co proxecto de centro.

8. AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSINANZA E DA PROPIA PROGRAMACIÓN

A avaliación da propia programación realizarase ao longo do curso e ao remate do mesmo coa finalidade de valorar a súa adecuación ao desenvolvemento das sesións e introducir así as modificacións que sexan oportunas.

Para levala a cabo atenderanse aos seguintes aspectos:

- consecución dos obxectivos propostos**
- adecuación das actividades ao alumnado**
- implicación e satisfacción, tanto do alumnado como do profesorado, na realización das actividades propostas**
- ambiente creado durante as sesións**
- adecuación dos recursos empregados**
- organización do tempo e do espazo**
- a idoneidade das técnicas e instrumentos de avaliación empregados**

Na memoria final de curso reflectiranse os cambios introducidos e os aspectos a mellorar.

18. PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA DE RELIXIÓN CATÓLICA

1.-INTRODUCCIÓN-CONTEXTUALIZACIÓN

A presente programación forma parte dun proxecto completo de 1º a 6º de Educación Primaria que se adapta ao ritmo e necesidades de cada idade, mantendo a coherencia na secuenciación de contidos, metodoloxía e claves pedagóxicas para a etapa.

Das claves pedagóxicas desta programación queremos destacar que:

- Nun horizonte de formación integral, esta programación asume o reto da educación emocional como elemento esencial do proceso de aprendizaxe. Pretendese axudar aos alumnos a nomear o seu mundo emocional para regulalo, e integrar as emocións nos contidos relixiosos.
- Partindo das intelixencias múltiples que diferencian os itinerarios persoais de aprendizaxe de cada alumno, esta programación propón actividades diferentes para traballar cada unha das oito intelixencias: lingüística-verbal, lóxico-matemática, visual-espacial, corporal-cinestésica, musical, interpersonal, intrapersonal e naturalista.

Como suxire a LOMCE este proxecto baséase nunha metodoloxía que promove o desenvolvemento das competencias básicas. As aprendizaxes significativas no área de relixión se articulan xunto aos doutras materias dotando aos alumnos de coñecementos “útiles” para a súa vida cotiá.

Mediante estratexias de aprendizaxe cooperativo e o uso de ferramentas TIC, podense deseñar itinerarios personalizados que poden adaptarse con flexibilidade aos diferentes ritmos de aprendizaxe e circunstancias do grupo.

2.-CONTRIBUCIÓN DA MATERIA DE RELIXIÓN CATÓLICA AO LOGRO DAS COMPETENCIAS BÁSICAS

Este currículo válese dos elementos cristiáns presentes na contorna do alumnado, as imaxes e símbolos, a linguaxe e outros recursos, para a comprensión da relixiosidade propia de cada etapa evolutiva. Desenvólvese así a competencia en comunicación lingüística, que se serve da linguaxe que conforma a cultura e tradición que se transmite dunha a outra xeración. Así, a linguaxe bíblica e a súa riqueza de expresión e simboloxía, a linguaxe doctrinal e a súa precisión conceptual, analítica e argumental e a linguaxe litúrxico e a súa proximidade á linguaxe dos símbolos do pobo cristián, axudarán ao desenvolvemento desta competencia nos estudantes. Sen esquecer a singularidade que esta materia aporta á dimensión de escoita da comunicación.

Así mesmo, o ensino escolar da relixión católica favorece o desenvolvemento da responsabilidade persoal e social e das demais virtudes cívicas, para o ben común da sociedade, contribuindo así á adquisición das competencias sociais e cívicas.

Esta educación da dimensión moral e social da persoa, favorecerá a maduración dunha corresponsabilidade, o exercicio da solidariedade, da liberdade, da xustiza e da caridade. Por outra banda, a relixión católica aporta á competencia cultural e artística o significado e valoración crítica de tantas obras da nosa contorna, motivando o aprecio pola propia cultura e estímoo adecuada doutras tradicións culturais e relixiosas. A cultura e a historia occidental, a propia historia, non poden

ser comprendidas e asumidas si prescínlese do feito relixioso presente sempre na historia cultural dos pobos. De igual modo, a expresión artística da fe segue colaborando na actualidade ao enriquecemento do noso patrimonio cultural. A competencia para a autonomía e iniciativa persoal desenvólvese no estudante partindo do verdadeiro coñecemento de si mesmo, das súas potencialidades, da súa dignidade e do seu sentido. A formación relixiosa católica aporta a devandita competencia unha cosmovisión que dá sentido á vida e, xa que logo, á cultura e á identidade da persoa humana. Unha cosmovisión que fai posible a formación integral do estudante fronte a visións parciais.

A contribución ao desenvolvemento das competencias básicas vén marcada polos estándares de aprendizaxe que se concretan en descritores. Estes trabállanse e se evalúan mediante actividades. É, xa que logo, nas actividades ou tarefas onde incorporamos o tratamento ou desenvolvemento das competencias básicas. Na programación de cada unidade didáctica están marcados os contidos que se abordan e as actividades que desenvolven as competencias básicas. Ao final de cada unidade propónse unha avaliación competencial que pode ampliarse coas avaliacións incluídas no caderno de recursos didácticos.

3.-OBXECTIVOS E TEMPORALIZACIÓN

<p>1.-Lembrar o aprendido en cursos anteriores. 2.-Coñecer os relatos da Creación. 3.-Descubrir a importancia de sentirse acompañado e querido. 4.-Coñecer a vivencia do pobo de Israel ao ser liberado da esclavitud a través de Moisés. 5.-Achegarse ás manifestacións artísticas e culturais do Nadal.</p>	<p>1º TRIMESTRE</p>
<p>6.-Coñecer o bautismo de Jesús e asocialo ao comezo da súa vida pública. 7.-Comprender que Jesús entregou a súa vida a través de múltiples xestos e accións. 8.-Identificar experiencias próximas relacionadas coa solidariedade.</p>	<p>2º TRIMESTRE</p>
<p>9.-Descubrir e recoñecer que a entrega ás persoas necesitadas é un camiño para atopar a felicidade. 10.-Evocar a experiencia de familia como lugar privilexiado para crecer física e espiritualmente. 11.-Identificar diferentes advocacións marianas dentro da xeografía española.</p>	<p>3º TRIMESTRE</p>

4.-ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE

1.-Lembra e narra experiencias recentes nas que descubriu que a familia, os amigos ou a contorna son un agasallo.

- 2.-Enumera, describe e comparte situacións, persoas ou cousas polas que está agradecido/a.
- 3.-Distingue e enumera accións persoais que lle fan feliz ou infeliz.
- 4.-Le, identifica e explica coas súas palabras as consecuencias do rexeitamento de Adán e Eva ao proxecto de Deus, descritas no relato bíblico.
- 5.-Aprende e ordena cronoloxicamente os principais feitos da historia de Moisés.
- 6.-Coñece e describe a misión de Moisés no relato bíblico.
- 7.-Expresa gráficamente momentos significativos da tarefa de Moisés para liberar ao pobo.
- 8.-Coñece o contido da alianza, identifica as súas implicacións e toma conciencia do sentido que poden ter na vida actual.
- 9.-Deseña de maneira ordenada viñetas que recollan os signos da amizade de Deus durante a travesía do seu pobo polo deserto.
- 10.-Interésase e agradece os signos do coidado de Deus na súa vida: a saúde, a familia, a escola, os amigos.
- 11.-Narra os cambios que o Bautismo introduce na vida de Xesús.
- 12.-Descobre e subliña, nos relatos de milagres, os xestos e accións de Xesús que fan felices aos seres humanos.
- 13.-Respecta e valora o comportamento de Xesús cos pecadores.
- 14.-Identifica e comenta algunhas características diferenciais nas persoas que chama Xesús nos relatos evanxélicos.
- 15.-Busca testemuños da acción misioneira e caritativa da Igrexa como continuidade da misión de Xesús.
- 16.-Crea relatos breves para expresar como a acción misioneira, a caridade e os sacramentos axudan a lograr a felicidade das persoas.
- 17.-Compón textos que expresan o diálogo da persoa con Deus.
- 18.-Recompila e pon en común cos seus compañeiros oracións que a comunidade cristiá utiliza a cotío.
- 19.-Observa e descobre na vida dos santos manifestacións da amizade con Deus.
- 20.-Explica significativamente a orixe do Noso Pai.
- 21.-Reconstrúe e dramatiza o contexto no que Xesús entrega a oración do Noso Pai aos discípulos.

6.-MÍNIMOS PARA SUPERAR A MATERIA

- Explica os relatos da Creación.
- Distingue o bo e o mal uso da liberdade e as súas consecuencias.
- Explica a historia de Moisés resaltando o feito de liberar ao pobo da esclavitude.
- Ordena cronoloxicamente feitos da vida de Xesús.
- Identifica a persoas e colectivos que viven o mandamento do amor.
- Recoñece como viviron a misión de Xesús diferentes personaxes bíblicos.
- Identifica experiencias de crecemento en familia.
- Distingue as advocacións máis populares de España.
- Identifica accións da Igrexa a favor dos demais.

7.-PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

A avaliación debe ser un proceso continuado ao longo de todo o curso escolar, por iso, para sistematizala establécense tres momentos diferentes:

Avaliación inicial, que facilita a valoración dos coñecementos previos, as capacidades e as actitudes do alumnado, con obxecto de adecuar o proceso de ensino-aprendizaxe á realidade das súas posibilidades. Avaliación formativa continua, que pretende coñecer si vanse logrando os obxectivos propostos, cando aínda se pode intervir modificando o camiño para conseguilos; é dicir, avaliación do proceso e como proceso. Este tipo de avaliación

ten un especial carácter regulador, orientador e auto-corrector do proceso educativo desde o seu comezo, o que require unha avaliación inicial previa. Cando o progreso dun alumno ou unha alumna non sexa o adecuado, adoptaranse

as medidas de atención á diversidade que procedan. Avaliación sumativa, na que se valora, sobre todo, o grado de adquisición das competencias clave, expresadas nos criterios de avaliación, estándares de aprendizaxe e os descritores; é dicir, avaliación do resultado.

PROCEDEMENTOS	INSTRUMENTOS
OBSERVACIÓN SISTEMÁTICA	Escalas de observación Categorical (Nunca, as veces, sempre) Numérica
ANÁLISE DE PRODUCCIÓN DOS ALUMNOS	Lista de control Diario de clase Caderno de clase Traballo de aplicación e síntese Resúmenes Monografías Resolución de exercicios Textos escritos Produccións orais Produccións plásticas ou musicais Produccións motrices Investigacións Xogos de simulación e dramáticos
INTERCAMBIOS ORAIS	Diálogo Entrevista Posta en común Asamblea
PROBAS ESPECÍFICAS	Obxetivas Abertas Interpretación de datos (ilustración, mapa) Exposición dun tema Probas de capacidade motriz
CUESTIONARIOS	
GRABACIÓN E ANÁLISE	

8.-METODOLOXÍA

Partindo das características psicoevolutivas e o desenvolvemento relixioso e moral dos nenos e nenas desta etapa e das súas experiencias vitais, iníciase cada sesión con elementos motivadores para propiciar o interese, a atención e a motivación. Exporanse actividades de observación, escoita, diálogo e búsqueda de respostas, combinando o traballo persoal co de grupo. Buscarase o fomento no alumnado da capacidade para ver, xulgar e actuar sobre si mesmos, os demais, a sociedade e o medio ambiente.

9.-MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

- Libro de texto
- Caderno para facer as actividades
- Material escolar (lapis, ceras, tixeiras, pegamento,...)
- Recursos de aula (mapas, láminas,...)
- Fichas complementarias e de reforzo.
- Recursos didácticos de internet.
- Revistas, xornais.
- Audio de cancións.
- Libros, diccionario, Biblia.
- Xogos didácticos de elaboración propia.

14.-ATENCIÓN A DIVERSIDADE

Contemplantase como principio a diversidade do alumnado, entendendo que deste xeito se garante ou desenvolvemento de todos eles á vez que unha atención personalizada en función das necesidades de cada un. Prestarase especial sensibilidade á atención personalizada dous alumnos e alumnas e ao establecemento de mecanismos de reforzo mediante actividades, fichas elaboradas adaptandoas as capacidades do alumnado e axuda por parte da mestra. Considerase imprescindible contar co asesoramento dous servizos de orientación do centro para a programación e posterior elaboración dous materiais e actividades que se empregarán.

10.-AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO.

a.-Traballos que o alumnado vai realizando. (60% da nota. 6 puntos sobre 10)

- Tarefas que realiza do libro do alumno.
- Preguntas que realiza e na clase.
- Respostas que dá na clase.
- Presentación dos traballos.

b.-Actitude ante a aprendizaxe. (10 % da nota. 1 punto sobre 10)

- Iniciativa, interese e participación activa no desenvolvemento da clase.
- Ter un comportamento adecuado en formas e expresións.
- Coidado e respecto polo material.
- Convivencia dentro e fóra do grupo.
- Respecto polas persoas e as opinións.
- Respecto polas persoas e as opinións.

-Atención ás explicacións do profesor/a e os compañeiros/ as.

c.-Probas de avaliación. (30% da nota. 3 puntos sobre 10)

11.-INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DO ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE

a.-Cuestionario de valoración para o profesor

NIVEL	BAIXO	MEDIO	ALTO
Foi motivadora para o alumno e para o mestre			
As actividades foron variadas e organizadas en grao de dificultade			
Aproveitamos os recursos e proxectos do centro			
Necesitouse actividades de reforzo polas dificultades dos contidos.			
Necesitouse máis tempo para traballar as unidades por dificultades externas á aula ou da dificultade dos contidos.			
Serviulles para conectar as súas aprendizaxes previas e construíron novos.			
Prevíronse actividades, respectando os distintos ritmos de aprendizaxe, con actividades tanto de reforzo como de ampliación.			
Os resultados dos controis, probas orais, exercicios en papel ou en lousa indican que se conseguiron os obxectivos previstos.			

b.-Diario de clase.

-Recollida de información do traballo e actividade.

-Posibles dificultades na posta en marcha das actividades previstas.

19. PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA VALORES

1. CONTIDOS

B1.1. O autoconhecimento. Identificación das características persoais e dos trazos de identidade, as propias capacidades e necesidades.

B1.2. Habilidades comunicativas. Expresión de vivencias e sentimentos de forma construtiva.

B1.3. O autoconcepto. A autovaloración; os trazos de personalidade. A autoconciencia emocional. A respectabilidade e a dignidade persoal. O estilo persoal positivo.

B1.4. As emocións. Identificación, recoñecemento, expresión e verbalización. Causas e consecuencias. Asociación pensamento-emoción.

B1.5.O autocontrol. A regulación dos sentimentos. As estratexias de reestruturación cognitiva. A resiliencia.
B1.6. A responsabilidade. O sentido do compromiso respecto a un mesmo e aos demais. Valoración do erro como factor de aprendizaxe e mellora.
B1.7. A autonomía persoal e a autoestima. Seguridade en un mesmo, iniciativa, autonomía para a acción, confianza nas propias posibilidades. A toma de decisións persoal meditada. Tolerancia á frustración.
B1.8. A iniciativa persoal. As accións creativas. A consecución de logros.
B1.9. A responsabilidade. Causas e consecuencias das accións propias. A toma de decisións persoais meditadas: técnicas e recursos. O sentido do compromiso respecto a un mesmo e aos demais. A asunción dos propios actos.
B2.1. As habilidades de comunicación. A percepción e o emprego do espazo físico na comunicación. Os elementos da comunicación non verbal que favorecen o diálogo: ton de voz e maneira de falar. Adecuación a diferentes contextos.
B2.2. Estratexias da linguaxe oral como instrumento de comunicación: escoitar, preguntar, argumentar.
B2.3. A comunicación expresiva. Os elementos da comunicación que favorecen o diálogo. Iniciación, mantemento e finalización de conversas. Identificación, recoñecemento e análise de hábitos que facilitan e dificultan a comunicación.
B2.4. A aserción. Exposición e defensa das ideas propias con argumentos fundados e razoables empregando estratexias de comunicación construtivas.
B2.5. O diálogo. A busca do mellor argumento. A creación de pensamentos compartidos a través do diálogo. A inferencia e o sentido da expresión dos e das demais. A escoita activa e a axuda.
B2.6.A intelixencia interpersonal. A empatía: atención, escoita activa, observación e análise de comportamentos. O altruísmo.
B2.7. O respecto, a tolerancia e a valoración do outro. Análise de situacións na escola e fóra dela que producen sentimentos positivos ou negativos no alumnado.
B2.8. As condutas solidarias. A disposición de apertura cara aos demais: compartir puntos de vista e sentimentos. As dinámicas de cohesión de grupo.
B3.1 Responsabilidade no exercicio dos dereitos e dos deberes individuais nos grupos nos que se integra e participación nas tarefas e decisión destes. A disposición de apertura cara ao outro, ao compartir puntos de vista e sentimentos.
B3.2 A interdependencia e a cooperación. A interdependencia positiva e a participación equitativa. As condutas solidarias. A aceptación incondicional do outro. A resolución de problemas en colaboración. Compensación de carencias dos e das demais. A disposición de apertura cara ao outro, o compartir puntos de vista e sentimentos.
B3.3. Estructuras e técnicas da aprendizaxe cooperativa.
B3.4. Elaboración de normas de convivencia da aula e do centro positivas, facilitadoras e asumidas polo grupo e pola comunidade. Valoración da necesidade de normas compartidas que regulan a convivencia frutífera no ámbito social.
B3.5. A resolución de conflitos. A linguaxe positiva na comunicación de pensamentos, intencións e posicionamentos persoais. A transformación do conflito en oportunidade.
B3.6. Identificación, recoñecemento e valoración dos dereitos de todos os nenos e de todas as nenas do mundo recoñecidos nas declaracións universais, no Estatuto de autonomía de Galicia e na Constitución española.
B3.7. As diferenzas de sexo como un elemento enriquecedor. Análise das medidas que contribúen a un equilibrio de xénero e a unha auténtica igualdade de oportunidades. Identificación e rexeitamento de desigualdades entre mulleres e homes no mundo laboral e na vida cotiá.
B3.8. A educación viaria. Respecto cara ás normas de mobilidade viaria. Identificación das causas e grupos de risco nos accidentes de tráfico.

2. COMPETENCIAS CLAVE

Competencia social e cívica

A área contribúe ao desenvolvemento da competencias sociais e cívicas posto que desde esta desenvolveranse aquelas habilidades que permiten saber que os conflitos de valores e intereses forman parte da convivencia, resolvelos con actitude construtiva e tomar decisións con autonomía empregando. Adquírense coñecementos sobre a sociedade, chégase a construír unha escala de valores me diante a reflexión crítica e o diálogo no marco dos patróns culturais básicos de cada rexión, país ou comunidade.

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

A dimensión ética da Competencia sociais e cívicas entraña ser consciente dos valores da contorna, avalialos e reconstruílos afectiva e racionalmente para crear progresivamente un sistema de valores propio e comportarse en coherencia con eles ao afrontar unha decisión ou un conflito. Iso supón entender que non toda posición persoal é ética se non está baseada no respecto a principios ou valores universais como os que encerra a Declaración dos Dereitos Humanos.

En consecuencia, entre as habilidades desta competencia destacan coñecerse e valorarse, saber comunicarse en distintos contextos, expresar as propias ideas e escoitar as alleas, ser capaz de porse no lugar dos demais e comprender os seus puntos de vista aínda que sexan diferentes aos propios, e tomar decisións nos distintos niveis da vida comunitaria, valorando conxuntamente os intereses individuais e os do grupo. Ademais implica, a valoración das diferenzas á vez que o recoñecemento da igualdade de dereitos entre os diferentes colectivos, en particular, entre homes e mulleres. Igualmente, a práctica do diálogo e da negociación para chegar a acordos como forma de resolver os conflitos, tanto no ámbito persoal como no social.

Competencia aprender a aprender

Contribuirá ao desenvolvemento da Competencia do aprender a aprender posto que axudará a ser consciente do que se sabe e do que é necesario aprender, de como se aprende, e de como se xestionan e controlan de forma eficaz os procesos de aprendizaxe, optimizándoos e orientándoos a satisfacer obxectivos persoais. Require coñecer as propias potencialidades e carencias, sacando proveito das primeiras e tendo motivación e vontade para superar as segundas desde unha expectativa de éxito, aumentando progresivamente a seguridade para afrontar novos retos de aprendizaxe.

En cada bloque de contidos dos que se compón esta área de Valores Sociais e Cívicos, do mesmoxeito que na área de Ciencias sociais, os obxectivos xerais estarán marcados polo desenvolvemento das competencias sociais e cívicas que implican a habilidade e capacidade para utilizar os coñecementos e actitudes sobre a sociedade; para interpretar fenómenos e problemas sociais en contextos cada vez máis diversificados; para elaborar respostas, tomar decisións e resolver conflitos, así como para interactuar con outras persoas e grupos conforme a normas baseadas no respecto mutuo e en conviccións democráticas. Ademais de incluír accións a un nivel máis próximo ao individuo como parte dunha implicación cívica e social. A relación coa Competencia Social e cívica é directa xa que nesta área recollerase a habilidade para a comprensión dos sucesos, a predición das consecuencias e a actividade sobre o estado de saúde das persoas e a sustentabilidade ambiental.

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

Sendúbida, unha das contribucións máis directas será ao desenvolvemento da competencia da autonomía persoal.

Facilitará, por unha banda, a adquisición da conciencia e aplicación dun conxunto de valores e actitudes persoais de interrelación, como a responsabilidade, a perseveranza, o coñecemento de si mesmo e a autoestima, a creatividade, a autocrítica, o control emocional, a capacidade de elixir, de calcular riscos e de afrontar os problemas, así como

a capacidade de demorar a necesidade de satisfacción inmediata, de aprender dos erros e de asumir riscos.

Conciencia e expresións culturais

En canto á Competencia para a Conciencia e expresións culturais contribuirá desenvolvendo a capacidade de elixir con criterio propio, de imaxinar proxectos, e de levar adiante as accións necesarias para desenvolver as opcións e plans persoais no marco de proxectos individuais ou colectivos- responsabilizándose deles, tanto no ámbito persoal, como social e laboral. Neste sentido tamén contribuirá á formación cultural de grupo ou identidade social e a capacidade de aprecio e recoñecemento do artístico.

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

En relación á Competencia en Sentido de iniciativa e espírito emprendedor, esta área desenvolve a transformación das ideas en accións; é dicir, proporse obxectivos e planificar e levar a cabo proxectos, incluíndo a capacidade para provocar cambios e a habilidade para aceptar e apoiar cambios producidos por factores externos, asumindo a responsabilidade das propias accións e marcando obxectivos coa finalidade de alcanzalos. Require, por tanto poder reelaborar as formulacións previas e xerar novas ideas, buscar solucións e levalas á práctica, analizar posibilidades e limitacións, coñecer as fases de desenvolvemento dun proxecto, planificar, tomar decisións, actuar, avaliar o feito e autoevaluarse, extraer conclusións e valorar as posibilidades de mellora.

Competencia en comunicación lingüística

A área desenvolve de forma transversal e instrumental a competencia de comunicación lingüística que posibilita o dispor de habilidades sociais para relacionarse, cooperar e traballar en equipo e porse no lugar do outro, valorar as ideas dos demais, dialogar e negociar, a asertividade para facer saber adecuadamente aos demais as propias decisións, e traballar de forma cooperativa e flexible.

Competencia Dixital

Por último esta área debe contribuírao desenvolvemento da Competencia dixital coa que se poderán pór en valor actitudes e hábitos de respecto aos demais a través do uso correcto de internet e as redes sociais coa potencialidade dunha relación social emerxente.

Perfil competencial

	CCL	CMCT	CD	CAA	CSC	CSIE	CCEC
VSCB1.1.1. Reflexiona sobre os trazos característicos da súa personalidade e verbaliza as conclusións.					X	X	
VSCB1.1.2. Expresa a percepción da súa propia identidade, integrando a representación que fai dun mesmo ou dela mesma e a imaxe que expresan os demais.	X				X		
VSCB1.2.1. Razona o sentido do compromiso respecto a un mesmo e ás demais persoas.	X				X	X	
VSCB1.3.1 Aplica o autocontrol á toma de decisión.					X	X	
VSCB1.3.2. Realiza un adecuado recoñecemento e identificación das súas emocións e das demais persoas.					X	X	
VSCB1.3.3. Expresa os seus sentimentos, necesidades e dereitos, á vez que respecta os dos e das demais nas actividades cooperativas.	X				X	X	
VSCB1.4.1. Traballa en equipo valorando o esforzo individual e					X	X	

colectivo para a consecución de obxectivos.							
VSCB1.4.2. Asume as súas responsabilidades durante a colaboración.					X	X	
VSCB1.4.3. Realiza unha autoavaliación responsable da execución das tarefas con axuda dunha persoa adulta.				X	X	X	
VSCB1.5.1. Emprega algunha estratexia para facer fronte á incerteza, ao medo ou ao fracaso.					X	X	
VSCB1.6.1. Participa na resolución de problemas escolares con seguridade e motivación.					X	X	
VSCB1.6.2. Define e formula claramente problemas de convivencia.	X				X		
VSCB1.7.1. Reflexiona, respondendo a preguntas, as consecuencias das súas accións.	X				X	X	
VSCB1.7.2. Desenvolve actitudes de respecto cara aos demais en situacións formais e informais da interacción social.					X	X	
VSCB2.1.1. Expresar con claridade opinións, sentimentos e emocións.	X				X	X	
VSCB2.1.2. Emprega apropiadamente os elementos da comunicación verbal e non verbal, en consonancia cos sentimentos.	X				X		
VSCB2.1.3. Emprega a comunicación verbal en relación coa non verbal en exposicións orais.	X			X		X	
VSCB2.1.4. Expón respectuosamente os argumentos.	X				X		
VSCB2.2.1. Escucha exposicións orais e entende a comunicación desde o punto de vista da persoa que fala.	X				X		
VSCB2.2.2. Colabora en proxectos grupais escoitando activamente, demostrando interese polas outras persoas.	X			X	X	X	
VSCB2.3.1. Comunícase empregando expresións para mellorar a comunicación.	X				X		
VSCB2.3.2. A mostra interese polos seus interlocutores.	X				X		
VSCB2.4.1. Expresa abertamente as propias ideas.	X				X	X	
VSCB2.4.2. Emprega a linguaxe positiva.	X				X		
VSCB2.5.1. Relaciona, con axuda dunha persoa adulta, diferentes ideas e opinións para atopar os seus aspectos comúns.	X			X	X		
VSCB2.6.1. Emprega diferentes habilidades sociais básicas.					X		
VSCB2.6.2. Participa activamente en actividades que contribúen á cohesión dos grupos sociais aos que pertence.					X	X	
VSCB2.7.1. Respecta e acepta as diferenzas individuais.					X		
VSCB2.7.2. Recoñece, e identifica as calidades doutras persoas.					X		
VSCB2.8.1. Forma parte activa das dinámicas do grupo.					X	X	

VSCB2.8.2. Establece e mantén relaciónsemocionais amigables, baseadas no intercambio de afecto e a confianza mutua.					X	X	
VSCB3.1.1 Establece relacións de confianza cosiguais e coas persoas adultas.					X	X	
VSCB3.1.2 Desenvolveproxectos e resolve problemas en colaboración.					X	X	
VSCB3.1.3 Pon de manifestounhaactitudeaberta cara ásdemaispersoascompartindo puntos de vista e sentimentos durante a interacción social na aula.					X	X	
VSCB3.2.1 Aмосa boa disposición a ofrecer e recibir axuda para a aprendizaxe.				X	X	X	
VSCB3.2.2. Practica as estratexias de axuda entre iguais.				X	X	X	
VSCB3.2.3. Practica as estratexias de axuda entre iguais				X	X	X	
VSCB3.2.4. Respecta as regras durante o traballo en equipo.					X		
VSCB3.2.5. Emprega destrezas de interdependencia positiva.				X	X	X	
VSCB3.3.1. Participa na elaboración das normas da aula.					X	X	
VSCB3.3.2. Respecta as normas do centro escolar.					X		
VSCB3.4.1. Resolve os conflitos, coa axudadunhapersoa adulta, de modo construtivo.					X	X	
VSCB3.4.2. Manexa a linguaxe positiva na comunicación de pensamentos e intenciónsnasrelaciónsinterpersoais.	X				X		
VSCB3.4.3. Analiza as emocións e sentimentos das partes en conflito.					X	X	
VSCB3.5.1.Expón os dereitos básicos da infancia.	X				X		
VSCB3.6.1. Colabora con persoas do outro sexo en diferentes situacións escolares. VSCB3.6.2. Realiza diferentes tipos de actividades independentemente do seu sexo.	X				X	X	X
VSCB3.7.1. Colabora en campañas escolares sobre a importancia do respecto das normas de educación viaria.					X	X	
VSCB3.7.2 Expón as causas de diferentes accidentes de tráfico	X				X		
VSCB3.7.3.Explica as consecuencias de diferentes accidentes de tráfico.	X	X	X		X		

3.METODOLOXÍA

Actividade lectiva presencial

Aproveitaremosódolos recursos habituais da aula ordinaria. Confecionaremos un caderno do alumno onde plasmaremos os aspectos máis importantes traballados na aula. Este material pode ser ampliado coa confección de material que vaiamos

precisando coma axudas visuais...

- Tratarémos de crear un ambiente propicio que lles deasegure e interés pola aprendizaxe.
- Traballaremos de xeito globalizado e interrelacionando as distintas actividades.
- As actividades faranse a través do xogo e de recursos narrativos (contos, lendas, mitos).
- Serviremos de modelo ao alumnado.
- A dinámica da sesión será moi activa, con actividades curtas, dándolles opción de participar a tódolos nos.
- Apoiarémonos en recursos visuais e iremos do máis xeral o máis concreto.

Actividade lectiva semipresencial

Neste suposto, a semana que a actividades sexa presencial realizaranse actividades de carácter máis práctico e participativo. O traballo a realizar na semana que a actividade non sexa presencial estará a disposición do alumnado na aula virtual ou indicaráselle na aula durante a semana que están de xeito presencial, dependendo da complexidade ou particularidade de cada unidade didáctica.

Actividade lectiva non presencial

A metodoloxía levada a cabo nesta situación será a máis motivadora, activa e participativa posible. Estará baseada no emprego de textos, canción e curtametraxes motivadoras que axuden a activar o interese do alumnado pola materia. Serán actividades prácticas e lúdicas para propiciar unha aprendizaxe o máis amena posible.

Empregarase a aula virtual do centro ou o correo electrónico para entregar o traballo semanal, facendo posteriormente un seguimento da realización das actividades e propiciando un contacto o máis directo posible coas familias.

4. MEDIDAS ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

O profesorado participará de forma global no tratamento da diversidade do alumnado xa que cada alumno ou alumna dentro da aula desenvolve diferentes ritmos de aprendizaxe.

Para facilitar os avances individuais téñense en conta os coñecementos previos dos alumnos e a súa actitude ante os diferentes contidos para que o proceso de adquisición de novos contidos siga un proceso natural.

Dáse unha especial importancia ao autoconhecimento e ao respecto así como traballar a intelixencia emocional, os xogos cooperativos e a resolución pacífica de conflitos.

Propóñense actividades de reforzo para os alumnos que necesiten afianzar conceptos e de ampliación para aqueles que rematen axiña as actividades e poden ampliar contidos.

Para que o alumnado con necesidades específicas de apoio educativo que requira unha atención educativa diferente á ordinaria por presentar necesidades educativas especiais, dificultades específicas de aprendizaxe, trastorno por déficit de atención e

hiperactividade (TDAH), altas capacidades intelectuais, por se incorporar tarde ao sistema educativo ou por condicións persoais ou de historia escolar poida alcanzar o máximo desenvolvemento das súas capacidades persoais e os obxectivos e as competencias da etapa, estableceranse as medidas curriculares e organizativas oportunas que aseguren o seu progreso axeitado, de conformidade codisposto nos artigos 71 a 79 bis da Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio.

Entre as medidas indicadas na epígrafe anterior considéranse as que garantan que as condicións de realización das avaliacións se adapten ás necesidades do alumnado con necesidades específicas de apoio educativo.

- A escolarización do alumnado con necesidades específicas de apoio educativo rexerese polos principios de normalización e inclusión e asegurará a súa non-discriminación e a igualdade efectiva no acceso e permanencia no sistema educativo.
- A identificación e valoración do alumnado con necesidades específicas de apoio educativo e, de ser o caso, a intervención educativa derivada desa valoración, realizarase da forma máis temperá posible. Os centros docentes deberán adoptar as medidas necesarias para facer realidade esa identificación, valoración e intervención.

Estableceranse os procedementos oportunos cando sexa necesario realizar adaptacións significativas dos elementos do currículo dese alumnado. Estas adaptacións se realizarán buscando o máximo desenvolvemento posible das competencias clave, e a avaliación continua e a promoción tomarán como referente os elementos fixados nas devanditas adaptacións.

A escolarización do alumnado con altas capacidades intelectuais, identificado como tal segundo o procedemento e nos termos que estableza a consellería competente en materia de educación, flexibilizarase nos termos que determine a normativa vixente. Esta flexibilización poderán incluír tanto a impartición de contidos e a adquisición de competencias propias de cursos superiores como a ampliación de contidos e competencias do curso corrente, así como outras medidas. Os plans de actuación, así como os programas de enriquecemento curricular adecuados ás necesidades do alumnado con altas capacidades intelectuais, que lle corresponde adoptar á consellería competente en materia de educación, permitirán desenvolver ao máximo as capacidades deste alumnado e terán en consideración o seu ritmo e o estilo de aprendizaxe, así como o daquel alumnado especialmente motivado pola aprendizaxe.

5. AVALIACIÓN

Avaliación inicial para coñecer o punto de partida do grupo de alumnos. Avaliación continua para adaptarnos as necesidades que vaianxurdindo na posta en práctica. Final para avaliar se se cumplieron os obxectivos e facer propostas de mellora.

Criteria

1. B1.1. Crear un haimaxe positiva dun mesmo/a tomando decisións meditadas e responsables, baseadas nun bo autoconcepto.
2. B1.2. Construír o estilo persoal baseándose na respectabilidade e na dignidade persoal
3. B1.3. Estruturar un pensamento efectivo empregando as emocións de forma positiva.
4. B1.4. Desenvolver o propio potencial, mantendounha motivación intrínseca e esforzándose para o logro de éxitos individuais e compartidos.

5. B1.5. Adquirir capacidades para tomar decisións de forma independente, manexando as dificultades para superar frustracións e sentimentos negativos ante os problemas.
6. B1.6. Desenvolver a autonomía e a capacidade de emprendemento para conseguir logros persoais responsabilizándose do ben común.
7. B1.7. Propoñerse desafíos e levalos a cabo mediante unha toma de decisión persoal, meditada e responsable, desenvolvendo un bo sentido do compromiso respecto a un mesmo e ádemaispersoas.
8. B2.1. Expresar opinións, sentimentos e emocións, empregando coordinadamente a linguaxe verbal e non verbal.
9. B2.2. Utilizar habilidades de escoita e o pensamento de perspectiva con empatía.
10. B2.3. Iniciar, manter e finalizar conversas cunhamaneira de falar adecuada aos interlocutores e ao contexto, tendo en conta os factores que inhiben a comunicación para superar barreiras e os que permiten lograr proximidade.
11. B2.4. Empregar a aserción.
12. B2.5. Dialogar creando pensamentos compartidos con outraspersoas para atopar o mellor argumento.
13. B2.6. Establecer relaciónsinterpersoais positivas empregando habilidades sociais.
14. B2.7. Actuar con tolerancia comprendendo e aceptando as diferenzas.
15. B2.8. Contribuír á mellora do clima do grupo, amosando actitudes cooperativas e establecendorelaciónsrespectuosas.
16. B3.1 Resolver problemas en colaboración, poñendo de manifestounhaactitudeaberta cara aosdemais e compartindo puntos de vista e sentimentos.
17. B3.2 Traballar en equipo favorecendo a interdependencia positiva e amosandocondutas solidarias.
18. B3.3. Implicarse na elaboración e no respecto das normas da comunidade educativa, empregando o sistema de valores persoal que constrúe a partir dos valores universais.
19. B3.4. Participar activamente na vida cívica de forma pacífica e democrática transformando o conflito en oportunidade, coñecendo e empregando as fases da mediación e usando a linguaxe positiva na comunicación de pensamentos, intencións e posicionamentospersoais.
20. B3.5. Comprender a importancia dos dereitos da infancia valorando as condutas que os protexen.
21. B3.6. Participar activamente na vida cívica valorando a igualdade de dereitos e corresponsabilidade de homes e mulleres.
22. B3.7. Valorar as normas de seguridade viaria, analizando as causas e consecuencias dos accidentes de tráfico.

Estándares de aprendizaxe

1. VSCB1.1.1. Reflexiona sobre os trazos característicos da súa personalidade e verbaliza as conclusións.
2. VSCB1.1.2. Expresa a percepción da súa propia identidade, integrando a representación que faidunmesmoou dela mesma e a imaxe que expresan os demais.
3. VSCB1.2.1. Razona o sentido do compromiso respecto a un mesmo e ádemaispersoas.
4. VSCB1.3.1 Aplica o autocontrol á toma de decisión.
5. VSCB1.3.2. Realiza un adecuado recoñecemento e identificación das súas emocións e das demaispersoas.

6. VSCB1.3.3. Expresa os seus sentimentos, necesidades e dereitos, á vez que respecta os dos e das demais nas actividades cooperativas.
7. VSCB1.4.1. Traballa en equipo valorando o esforzo individual e colectivo para a consecución de obxectivos.
8. VSCB1.4.2. Asume as súas responsabilidades durante a colaboración.
9. VSCB1.4.3. Realiza unha autoavaliación responsable da execución das tarefas con axuda dunha persoa adulta.
10. VSCB1.5.1. Emprega algunha estratexia para facer fronte á incerteza, ao medo ou ao fracaso.
11. VSCB1.6.1. Participa na resolución de problemas escolares con seguridade e motivación.
12. VSCB1.6.2. Define e formula claramente problemas de convivencia.
13. VSCB1.7.1. Reflexiona, respondendo a preguntas, as consecuencias das súas accións.
14. VSCB1.7.2. Desenvolve actitudes de respecto cara a outros en situacións formais e informais da interacción social.
15. VSCB2.1.1. Expresar con claridade opinións, sentimentos e emocións.
16. VSCB2.1.2. Emprega apropiadamente os elementos da comunicación verbal e non verbal, en consonancia cos sentimentos.
17. VSCB2.1.3. Emprega a comunicación verbal en relación coa non verbal en exposicións orais.
18. VSCB2.1.4. Expón respectuosamente os argumentos.
19. VSCB2.2.1. Escucha exposicións orais e entende a comunicación desde o punto de vista da persoa que fala.
20. VSCB2.2.2. Colabora en proxectos grupais escoitando activamente, demostrando interese polas outras persoas.
21. VSCB2.3.1. Comunícase empregando expresións para mellorar a comunicación.
22. VSCB2.3.2. A mostra interese polos seus interlocutores.
23. VSCB2.4.1. Expresa abertamente as propias ideas.
24. VSCB2.4.2. Emprega a linguaxe positiva.
25. VSCB2.5.1. Relaciona, con axuda dunha persoa adulta, diferentes ideas e opinións para atopar os seus aspectos comúns.
26. VSCB2.6.1. Emprega diferentes habilidades sociais básicas.
27. VSCB2.6.2. Participa activamente en actividades que contribúen á cohesión dos grupos sociais aos que pertence.
28. VSCB2.7.1. Respecta e acepta as diferenzas individuais.
29. VSCB2.7.2. Recoñece, e identifica as calidades doutras persoas.
30. VSCB2.8.1. Forma parte activa das dinámicas do grupo.
31. VSCB2.8.2. Establece e mantén relacións emocionais amigables, baseadas no intercambio de afecto e a confianza mutua.
32. VSCB3.1.1. Establece relacións de confianza cos iguais e coas persoas adultas.
33. VSCB3.1.2. Desenvolve proxectos e resolve problemas en colaboración.
34. VSCB3.1.3. Pon de manifesto unha actitude aberta cara a outros persoas compartindo puntos de vista e sentimentos durante a interacción social na aula.
35. VSCB3.2.1. A mostra boa disposición a ofrecer e recibir axuda para a aprendizaxe.
36. VSCB3.2.2. Practica as estratexias de axuda entre iguais.
37. VSCB3.2.3. Practica as estratexias de axuda entre iguais.
38. VSCB3.2.4. Respecta as regras durante o traballo en equipo.
39. VSCB3.2.5. Emprega destrezas de interdependencia positiva.
40. VSCB3.3.1. Participa na elaboración das normas da aula.
41. VSCB3.3.2. Respecta as normas do centro escolar.

42. VSCB3.4.1. Resolve os conflitos, coa axudadunhapersoa adulta, de modo construtivo.
43. VSCB3.4.2. Manexa a linguaxe positiva na comunicación de pensamentos e intenciónsnasrelaciónsinterpersoais.
44. VSCB3.4.3. Analiza as emocións e sentimentos das partes en conflito.
45. VSCB3.5.1.Expón os dereitos básicos da infancia.
46. VSCB3.6.1. Colabora con persoas do outro sexo en diferentes situacións escolares.
47. VSCB3.6.2. Realiza diferentes tipos de actividades independentemente do seu sexo.
48. VSCB3.7.1. Colabora en campañas escolares sobre a importancia do respecto das normas de educación viaria.
49. VSCB3.7.2 Expón as causas de diferentes accidentes de tráfico
50. VSCB3.7.3.Explica as consecuencias de diferentes accidentes de tráfico.

Procedementos e instrumentos de avaliación

Ao longo das diferentes sesiónsrecolleranse datos que permitan establecer o grao de consecución dos obxectivospropostostendo en conta os estándares de avaliación establecidos para cada un dos cursos nos diferentes trimestres. Os **procedementos e instrumentosc**os que se levará a cabo a avaliación serán:

- **Observación directa** e sistemática dos alumnos, recollendo datos sobre o seutraballo diario (participación activa, interese pola materia, esforzo por mellorar) e o seucomportamento, actitude e destrezas adquiridas. Empregarase un **diario de clase e un rexistro anecdótico**.
- **Análise das producións:** caderno de traballo. Empregaraseun**halistaxe de control**
- **Intercambios orais:** diálogos co grupo, debates, postas en común e valoracións das propiasrealización

Para levar a cabo a avaliaciónteranse en conta os seguintes criterios de cualificación:

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN	PESO
Consecución dos obxectivos das diferentes unidades (atendendoaos criterios de avaliación e estándares establecidos na programación).	50%
Traballo diario (Participación activa, interese, esforzo por mellorar)	25%
Hábitos educativos (Conduta e comportamentopersoal, relaciónsinterpersoais e cooperación cosdemais)	25%

6. TEMPORALIZACIÓN

OCTUBRE

-Identidad y dignidad

-Autoconcepto

NOVIEMBRE

-Las emociones

-Percibir las emociones de los demás

-Empatía

DICIEMBRE

-Concepto de responsabilidad

-Tareas

-Autonomía personal

ENERO

-Resolución pacífica de conflictos.

FEBRERO

-Esteriotipos sexistas

-Igualdad de sexos

MARZO

-Culturas del mundo

- Respeto a otras culturas

-Multiculturalidad

ABRIL

- Cuidado y respeto por el medio ambiente.

- Reciclaje.

-Transportes sostenibles

MAYO

- Educación vial.

- Seguridad

- Primeros auxilios

JUNIO

- Los derechos y deberes del niño.

-derechos universales

7. MINÍMOS ESIXIBLES

- Realiza un adecuado recoñecemento e identificación das súas emocións.
- Realiza, respondendo a preguntas de persoas adultas, unha autoavaliación responsable da execución das tarefas.
- Utiliza o pensamento creativo na formulación de propostas de actuación.
- Expresar con claridade sentimentos e emocións.
- Emprega a comunicación verbal en relación coa non verbal en exposicións orais para expresar opinións, sentimentos e emocións.
- Emprega a linguaxe positiva.
- Identifica necesidades dos compañeiros e compañeiras, resalta as súas calidades e emite cumprimentos.
- Establece e mantén relacións emocionais amigables, baseadas no intercambio de afecto e a confianza mutua.
- Pon en práctica procesos de razoamento sinxelos para valorar se determinadas condutas son acordes coas normas de convivencia escolares.
- Respecta as normas do centro escolar.
- Explica conflitos, causas e as súas posibles solucións, tendo en conta os sentimentos básicos das partes.
- Respecta a igualdade de dereitos dos nenos e das nenas no xogo e no emprego dos xoguetes.
- Colabora con persoas do outro sexo en diferentes situacións escolares.
- Valora a importancia do coidado do corpo e a saúde e de previr accidentes domésticos

8. APLICACIÓN DOS PLANS E PROXECTOS DE CENTRO

A través da materia de Valores sociais e cívicos organizaranse actividades para colaborar co proxecto da ANPA “A igualdade, un mar de oportunidades” e co proxecto de centro.

9. AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSEÑANZA E DA PROPIA PROGRAMACIÓN

A avaliación da propia programación realizarase ao longo do curso e ao remate do mesmo coa finalidade de valorar a súa adecuación ao desenvolvemento das sesións e introducir así as modificacións que sexan oportunas.

Para levala a cabo atenderanse aos seguintes aspectos:

- **consecución dos obxectivos propostos**
- **adecuación das actividades ao alumnado**
- **implicación e satisfacción, tanto do alumnado como do profesorado, na realización das actividades propostas**

- **ambiente creado durante as sesión**
- **adecuación dos recursosempregados**
- **organización do tempo e do espazo**
- **a idoneidade das técnicas e instrumentos de avaliaciónempregados**

Na memoria final de curso reflectiranse os cambios introducidos e os aspectos a mellorar.

